

ผลการฝึกอบรมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด
ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวธาระวี ศรีนนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

373.1784
ข 526ผ
ร.3

ผลของการฝึกอบรมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการป้องกันการเสพติด
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวธาระวี ศรีนนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
ตุลาคม 2546

h 236685 ร.3

12 ต.ค. 2547

ชาเรวี ศรีนนท์.(2546). ผลของการฝึกอบรมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการ
ป้องกันการเสพติด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ
จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา
วงษ์อินทร์.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการฝึกอบรมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนา
ความสามารถในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรก
เหนือ จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2546 ความมุ่งหมายประการแรกของการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาความ
สามารถในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จาก
ผู้วิจัย และความมุ่งหมายประการที่สองคือ เพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรม ความสามารถในการป้องกัน
การเสพติด ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มเพื่อน
ช่วยเพื่อน1 กลุ่มมีจำนวน 4 คน และนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 1 กลุ่ม มีจำนวน 10 คน กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นนัก
เรียนที่มีความสามารถในการป้องกันการเสพติดอยู่ในระดับดี ส่วนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเป็นนักเรียนที่มีความ
สามารถในการป้องกันการเสพติดอยู่ในระดับต่ำ เมื่อนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกอบรมเพื่อ
พัฒนาความสามารถในการฝึกอบรมการป้องกันการเสพติดจากผู้วิจัยแล้ว นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะ
ไปทำหน้าที่ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพติด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูลคือ t-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลังจากได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกอบรมการป้องกันการเสพติด
จากผู้วิจัย นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกัน
การเสพติดเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. หลังจากได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดจากกลุ่มเพื่อน
ช่วยเพื่อน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความสามารถในการป้องกันการเสพติดเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05

THE EFFECT OF PEER-SUPPORT TRAINING GROUP ON THE AMPHETAMINE PREVENTION
ABILITIES DEVELOPMENT OF MATHAYOM SUKSA II STUDENTS OF THESSABAN IV
WATBANGPRAKNUA SCHOOL IN CHANGWAT NONTHABURI

AN ABSTRACT
BY
MISS CHARAVEE SRINON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
October 2003

Charavee Srinon.(2003).*The Effect of Peer- Support Training Group on The Amphetamine Prevention Abilities Development of Mathayom Suksa II Students of Tessaban IV Watbangprakhnua School in Changwat Nonthaburi*. Master's Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakarinwirot University. Project Advisor: Assist. Prof. Dr.Nanthana Wong-in.

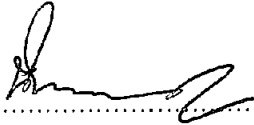
The purpose of this research was to study the effect of peer-support training group on the Amphetamine prevention abilities development of Mathayomsuksa II students of Tessaban IV Watbangprakhnua School in Changwat Nonthaburi .The first purpose of the study was to assess the peer-support training abilities, a researcher as a trainer, on the Amphetamine prevention abilities development. The other purpose was to examine the effect the peer-support training, peers as trainers, on the Amphetamine prevention abilities development of the risk students. The subjects of the study were divided into two groups: a peer-support training group and a group of risk students. The four subjects of peer-support group were purposely selected from the students whose Amphetamine prevention abilities were high while the ten subjects of another groups, a group of risk students, were randomly selected from the students whose Amphetamine prevention abilities were low. The peer-support group participated in the researcher-led training program while the other group participated in the peer-support-training program. The research instrument was a questionnaire of Amphetamine prevention abilities. The data were analyzed by t-test.

The results of the study were as follows:

1. The peer-support training abilities of the students participated in the researcher-led Amphetamine prevention abilities development training group significantly increased at .05 level.
2. The Amphetamine prevention abilities development of the risk students participated in the peer-support Amphetamine prevention abilities development training group significantly increased at .05 level.

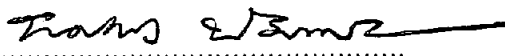
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข)

คณะกรรมการสอบ

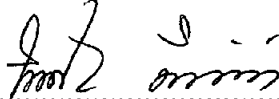
ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

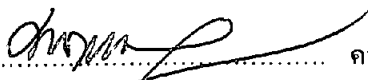
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรคุกุล)

วันที่ ๑๔ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ประธานควบคุมสารนิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ และอาจารย์ ไพศาล อันประเสริฐ กรรมการสอบที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง ต่างๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณคณาจารย์และนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 2 วัดทินกรนิมิตที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือ และคณาจารย์และนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ ในการทำสารนิพนธ์ ฉบับนี้

ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ร่วมรุ่นจิตวิทยาการแนะแนว(ภาคพิเศษ) รหัส 42 ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์และสง่ากำลังใจมาให้อย่างสม่ำเสมอ

ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ กลุ่มงานป้องกันและควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครนนทบุรี และเพื่อนๆที่เทศบาลนครนนทบุรี ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนช่วยเหลือตลอดการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณนนทลี ศรีนนท์และขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่วิภา ศรีนนท์ ผู้เป็นแรงบันดาลใจ ห่วงใย ตลอดจนให้กำลังใจและทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัยมาตลอด จนสารนิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ชาระวี ศรีนนท์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้า	4
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	12
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	13
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า	14
	ความหมายของยาบ้า	14
	ลักษณะ ส่วนประกอบของยาบ้า	14
	อาการของผู้เสพยาบ้า	14
	โทษและผลกระทบของการเสพยาบ้า	16
	มาตราตามกฎหมายและพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522.....	19
	สาเหตุการติดยาบ้าของวัยรุ่น	20
	สถานการณ์ยาบ้าในสถานศึกษา	21
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า	22
	งานวิจัยต่างประเทศ	22
	งานวิจัยในประเทศ	23
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	24
	แนวคิดของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	24
	ความหมายของผู้ให้ความช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน	27
	คุณสมบัติของผู้ในกลุ่ม	28
	การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม	29

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ)	
ขนาดของกลุ่ม	29
ระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการ	29
การประเมินผล	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	30
งานวิจัยต่างประเทศ	30
งานวิจัยในประเทศ	31
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม	32
ความหมายของการฝึกอบรม	32
วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม	33
ความสำคัญ ประโยชน์และความจำเป็นของการฝึกอบรม	34
องค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกอบรม	34
กระบวนการฝึกอบรม	36
เทคนิคและวิธีการฝึกอบรม	38
การประเมินผลการฝึกอบรม	39
วิธีการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม	41
งานวิจัยในประเทศ	41
งานวิจัยต่างประเทศ	41
3	43
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	43
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	44
แบบแผนการดำเนินการทดลอง	50
วิธีดำเนินการทดลอง	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล.....	53
ผลการศึกษาค้นคว้า	53

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	57
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	59
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	60
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก	69
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	165

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	เปรียบเทียบข้อหาและอัตราโทษ	19
2	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนที่เสพยาบ้าจำแนกตามรายภาค	21
3	แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนที่เสพยาบ้า	22
4	แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Two Randomized Group Pretest Posttest Design	50
5	เปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียน กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลัง ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา ความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า จากผู้วิจัย	53
6	เปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียน กลุ่มเสี่ยง ก่อนและหลัง ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา ความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	55
7	การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าให้แก่ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก	82
8	การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก	83
9	แสดงการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ	159
10	แสดงคะแนนความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียน กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลัง ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความ สามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า จากผู้วิจัย	164
11	แสดงคะแนนความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียน กลุ่มเสี่ยง ก่อนและหลัง ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความ สามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	163

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อน และมีผลโดยตรงทั้งตัวผู้เสพเอง รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อผู้ใกล้ชิด สังคม ประเทศชาติ นำมาซึ่งความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาล หากแต่เป็นปัญหาของทุกคนในสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนของชาติที่จะต้องร่วมมือกัน ป้องกันและแก้ปัญหา

ปัญหายาบ้า หรือยาแอมเฟตามีนเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน นับวันยังมีความรุนแรงมากขึ้น ในปัจจุบันนี้ ปัญหายาบ้านี้ดูจะคุกคามในสถานศึกษามากที่สุดโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น เยาวชนมักจะนิยมเสพยาบ้าเป็นส่วนมากเป็นที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในกลุ่มประชากร จากรายงานผู้ช่วยศาสตราจารย์เสกสรรค์ของโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า จังหวัดนนทบุรี ในช่วงเดือน มกราคม – กันยายน 2543 สรุปผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาบ้า แยกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า นักเรียน / นักศึกษามีมากเป็นอันดับแรกมีจำนวน 318 คน และจากรายงานนี้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาบ้าแยกตามอายุพบว่า อายุ 0-14 ปี มีจำนวน 90 คน และ อายุ 15-18 ปี มีจำนวน 242 คน (ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดนนทบุรี. 2542: 24-25) กลุ่มวัยรุ่นใช้การเสพยาบ้าเพื่อความบันเทิง และ ความสนุกสนานเป็นการเสพยาในลักษณะสูบไอที่ระเหยขึ้นมาจากการให้ความร้อนจนกระทั่งยาบ้าหลอมเหลวและระเหยเป็นไอ การสูบไอของยาบ้ามีผลทำให้ยาบ้าออกฤทธิ์ต่อสมองในทันที (ภายใน 8 วินาที) โดยวิธีนี้เด็กจะติดยาบ้าอย่างรวดเร็ว และเป็นอันตรายต่อสุขภาพมากกว่าการกิน เมื่อเสพยาบ้าไประยะหนึ่งจำเป็นต้องเพิ่มขนาดยาที่เสพยาขึ้นเรื่อยๆ เพราะร่างกายจะดื้อยาเร็วมาก ในไม่ช้าอันตรายต่อสุขภาพจะเริ่มปรากฏขึ้นเด็กจะเริ่มมีอาการทางจิต ที่พบเห็นบ่อยๆ ได้แก่ อาการซึมเศร้า บางรายถึงขนาดฆ่าตัวตาย อาการก้าวร้าว ไม่มีเหตุผล พฤติกรรมต่างๆจะเปลี่ยนแปลง หากยังใช้ยาบ้าต่อไปอาการทางจิตจะรุนแรงขึ้น มีอาการทางประสาทหลอน คลุ้มคลั่ง และเป็นโรคจิตในที่สุด (สุชาติ เลขาภิพัตร. 2542:3-4) นับว่ายาบ้าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อการดำรงชีวิตในสภาพเศรษฐกิจสังคมการเมืองทั้งในปัจจุบันและอนาคต และปัญหายาบ้าก็มีความรุนแรงมากขึ้นในสังคม หากประชากรโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน วัยรุ่นไม่ได้รับความรู้และหาทางป้องกันที่เหมาะสมแล้ว จะก่อให้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาบ้าในสถานศึกษาได้ (กรมสามัญศึกษา. 2539: 1) จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าปัญหายาบ้ารุนแรงขึ้นมากส่งผลเสียให้แก่นักเรียนที่ติดยาบ้า ทำให้สุขภาพร่างกาย และจิตใจ มีผลกระทบต่อการศึกษาและอนาคตของนักเรียนต่อไป

ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนขึ้นในอันที่จะแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กนักเรียน โดยได้มอบเป็นนโยบายให้โรงเรียนทุกแห่งทุกระดับชั้น ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และได้ประกาศอย่างชัดเจน ที่จะให้ดำเนินการเรื่องยาเสพติดอย่างจริงจังโดยไม่ให้อาฆาตกับ ผู้บริหารหรือครู หากพบเด็กในความดูแลติดยาเสพติด และไม่ถือว่านักเรียนนั้นมีความผิดโดยจะให้ผู้ปกครองนำไปบำบัดรักษาจนหายและจะให้กลับมาเรียนตามเดิม โดยไม่ถือเป็นการขาดเรียน

วัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลองสูง และเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนสูง ซึ่งเพื่อนร่วมวัยมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก มักคบเพื่อนที่มีความสนใจและค่านิยมร่วมกัน เพราะฉะนั้น กลุ่มวัยรุ่นจึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาบ้าให้ความสนใจที่จะขยายตลาดให้แพร่กระจายในกลุ่มนี้ เช่น ผู้ลักลอบค้ายาบ้าที่หลอกลวงให้เด็กนักเรียนหรือเยาวชนเสพยาบ้า โดยหวังจะเป็นการขยายตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเอง ประกอบกับการเสพยาบ้าของนักเรียนในปัจจุบันมุ่งเสพเพื่อความบันเทิง และระบายความเครียดมากกว่าเสพเพื่อการดูหนังสื่อได้นานๆ การระบาดในกลุ่มนักเรียนจึงเป็นไปอย่างรวดเร็ว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาบ้าของวัยรุ่น นอกจากสภาพแวดล้อมแล้วการหามาได้โดยง่ายเช่นได้ยาบ้าจากเพื่อนมากกว่าไปหาซื้อเอง จะเป็นปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นติดยาบ้าได้ง่าย เนื่องจากวัยรุ่นมีความบกพร่องทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เช่น มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มีความวิตกกังวล กล้าแสดงออกน้อย มีพฤติกรรมคล้อยตามคนอื่น จึงไม่สามารถต้านทานการติดยาเสพติด และมีโอกาสจะใช้และติดยาเสพติดได้ง่าย (จรรยา ลากศิริอนันต์กุล. 2543:4)

สาเหตุของวัยรุ่นที่ติดยาบ้ามักเกิดจากหลาย ๆ สาเหตุรวมกัน ทั้งความอยากรู้อยากเห็น อยากลอง หรือตามอย่างเพื่อน หรือมีความผิดหวังสูง กลุ้มใจ เสียใจต่อเหตุการณ์ต่างๆ และที่สำคัญที่สุดคือ มีสาเหตุมาจากครอบครัว ที่ขัดแย้งทางอารมณ์สูงระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาที่วัยรุ่นมาชุมนุมกันวันละหลายๆ ชั่วโมง จะทำให้ได้รับคำบอกเล่าเรื่องราวยาเสพติดจากเพื่อนร่วมวัย ทำทนายให้มาลอง จนปัจจุบันพบว่ามีแหล่งขายยาบ้าอยู่ภายในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษานั้นเอง(วินัดดา ปิยะศิลป์. 2539:165)

จากการที่ผู้วิจัย ได้ปฏิบัติงานกลุ่มงานป้องกันและควบคุมโรค รวมถึงงานป้องกันและบำบัดรักษา ยาเสพติด ซึ่งต้องดูแลรับผิดชอบโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จำนวน 5 แห่ง ผู้วิจัยได้สอบถามจากครูและอาจารย์โรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดเทศบาล พบว่าโรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ มีปัญหาเกี่ยวกับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนบางกลุ่มขาดเรียนบ่อย โดดเรียน ผลการเรียนไม่ดี มีความประพฤติชอบลักเล็กขโมยน้อย จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากโรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ โดยผู้วิจัย พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในช่วงเช้าเรียน มีนักเรียนบางกลุ่มไม่สนใจการเรียนและจะขอเข้าห้องน้ำบ่อย เมื่อเลิกเรียนนักเรียนกลุ่มเดิมจะไม่กลับบ้านจะจับกลุ่มมั่วสุมกับบุคคลในชุมชนที่อยู่ใกล้โรงเรียน เมื่อสัมภาษณ์นักเรียนที่มีพฤติกรรมขาดเรียนบ่อย ได้ข้อมูลว่าต้องช่วยพ่อแม่ขายของจึงมาเรียนไม่ได้และผู้วิจัยได้สอบถามอาจารย์แนะแนวเกี่ยวกับการเยี่ยมบ้านของเด็กที่ขาดเรียนบ่อยได้ข้อมูลว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่บอกว่า เด็กไปโรงเรียนทุกวันและกลับบ้านค่ำเพราะต้องซ้อมกีฬาและวันเสาร์-อาทิตย์นักเรียนไม่อยู่บ้านไปเที่ยวบ้านเพื่อนในละแวกบ้านเป็นประจำและจากการที่ผู้วิจัยสังเกตจากสภาพแวดล้อมโดยรอบของโรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ พบว่าโรงเรียนอยู่ใกล้แหล่งชุมชนแออัด ซึ่งเป็นแหล่งที่มีผู้ติดยาบ้าอยู่ จึงเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยาบ้าได้ง่าย การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคิดที่จะนำการใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ในการป้องกันการเสพยาบ้าในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยต้องการจะทราบว่า การนำวิธีการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ในการป้องกันการเสพยาบ้าในสถานศึกษานั้น เหมาะสมและได้ผลอย่างไร เพื่อนำไปขยายผลหรือปรับปรุงในการนำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนไปใช้ต่อไป

กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อนักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่นมาก กลุ่มเพื่อนเพศเดียวกันและเรียนอยู่ในชั้นเดียวกัน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 มีความสำคัญมากกว่าใครๆ ทั้งสิ้น วัยรุ่นต่างให้ความสำคัญกับเพื่อนวัยรุ่นด้วยกัน เรียนรู้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน มีความรู้สึกอบอุ่นใจหากได้รับการยอมรับ

จากกลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองในการที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นมากขึ้น(เจียรนัย ทรงชัยกุล. 2532: 236;อ้างอิงจาก Blyth and Thiel. 1982) ซึ่งสอดคล้องกับ สมชาย วัฒนกุล(2526: 98) กล่าวว่า วัยรุ่นที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันมีความสนใจและมีอุดมคติคล้ายกันมักจะรวมกันเป็นกลุ่ม การคบเพื่อนเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของวัยรุ่น ซึ่งเขาต้องการคบเพื่อนเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นจะมีความรู้สึกว่าการคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญมากและกลุ่มเพื่อนก็จะมีอิทธิพลต่อตัววัยรุ่นมากเช่นกัน

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั้น หมายถึง ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน คือผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมบทบาทของการเป็นผู้ช่วยเหลือในกลุ่มมาก่อนที่จะทำหน้าที่เอื้ออำนวยให้ผู้รับการช่วยเหลือในกลุ่ม ได้ร่วมกันแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของเขา และสนับสนุนให้เพื่อนผู้รับการช่วยเหลือในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในกลุ่ม (Verenhorset.1974:272) ขั้นตอนในการฝึกแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นแรกขั้นเกิดความเข้าใจเป็น ขั้นแรกที่ยุเรียนพยายามทำความเข้าใจในทักษะ ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกหัดจนทำได้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนฝึกหัดทักษะจนกระทั่งไม่มีความผิดพลาด ขั้นที่ 3 ขั้นทำได้โดยอัตโนมัติ เป็นขั้นที่ผู้เรียนกระทำได้โดยสมบูรณ์และรวดเร็ว ขั้นตอนนี้ต้องผ่านการฝึกมานานหลายปี

วิธีการให้นักเรียนสอนกันเองเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อนักเรียนไม่ว่าจะมองในแง่ของผู้เรียน และผู้สอน ในแง่ของผู้เรียนนั้น นักเรียนจะเรียนรู้อะไรต่างๆ จากกันและกันได้มากมาย และการเรียนรู้จากกันและกันของนักเรียนอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจได้ดีกว่าการเรียนรู้จากครูเสียอีก เพราะภาษาที่นักเรียนใช้สื่อสารกันนั้นสามารถสื่อความหมายได้ดีและเหมาะสมกว่าภาษาของครู เนื่องจากวัยของนักเรียนใกล้เคียงกัน ถ้ามองในแง่ของผู้สอนการที่นักเรียนถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้มาให้เพื่อนเขาฟังด้วยภาษาของเขาเองและในรูปแบบของเขาจะช่วยให้เขาแจ่มแจ้งในเรื่องที่เขาเรียนรู้มาทั้งหมด(อุทัย เพชรช่วย.2528:24) แม้ว่านักเรียนจะไม่ได้เรียนหลักการ และวิธีการให้ความช่วยเหลือแบบกลุ่มมาโดยตรงแต่เป็นที่สังเกตว่านักเรียนมี คุณสมบัติเฉพาะบางประการที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการให้ความช่วยเหลือแบบกลุ่ม กล่าวคือ นักเรียนรู้ว่า การที่จะพูดคุยสื่อสารให้เพื่อนเข้าใจตนเองอย่างไร และ จากการที่นักเรียนอยู่สถานภาพและบทบาทเดียวกัน นักเรียนจึงรู้ลักษณะของเพื่อนแต่ละคนในโรงเรียนในห้องเรียนเดียวกับตน และรู้จักใกล้ชิดกันมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับครูแล้วเพื่อนมีโอกาาสสังเกตพฤติกรรมและสนทนากันมากกว่าครู จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะจัดฝึกอบรม และพัฒนาทักษะต่างๆ ให้แก่นักเรียนและให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความสามารถในกลุ่ม(สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์.2532:51)

วิธีการให้เพื่อนช่วยเพื่อนที่ประสบความสำเร็จนั้น เพื่อนที่ทำหน้าที่สอนจะต้องได้รับการฝึกหัด และฝึกอบรมมาก่อน ข้อที่ได้เปรียบของการใช้วิธีการให้เพื่อนช่วยเพื่อนนี้ คือ บางครั้งนักเรียนที่ช่วยเพื่อนมีความสามารถเป็นพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนๆ ได้ แต่จากการพิจารณาอย่างใกล้ชิดอาจกล่าวได้ว่า วิธีที่ใช้เพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถจะสร้างเสริมบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้แกกันและกันได้อย่างเสรีในระหว่างนักเรียนนั่นเอง (Bedworth. 1987:310) นอกจากนี้วิธีการให้เพื่อนช่วยเพื่อน จะเป็นการใช้ทักษะในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับร่างกายและจิตใจ ในการแนะนำเพื่อนผู้ซึ่งเป็นเพื่อน (Vincent and Finn. 1983:4) ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสามัญศึกษา (2539:1) ที่กล่าวว่า ผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาคือ เป็นผู้ที่ดีคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น จัดการเป็น โดยคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากผู้วิจัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อจะได้ทราบว่าวิธีการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ และ นำวิธีการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานป้องกันการเสพติดในโรงเรียนต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการป้องกันการเสพติดได้เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกอบรมการป้องกันการเสพติด จากผู้วิจัย
2. นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความสามารถในการป้องกันการเสพติดได้เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกอบรมความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม ได้แก่

1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นนักเรียนที่มีการเรียนดี เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ และมีความสามารถในการป้องกันการเสพติดในระดับดี และ จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดจากผู้วิจัยเพื่อนำไปฝึกอบรมให้กับเพื่อนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อไป

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 40 คน ที่มีคะแนน จากการตอบแบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพติด ตั้งแต่ เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และ มีคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ที่สอบถามเกี่ยวกับ นักเรียนที่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ๆ อยู่ในระดับสูง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างง่ายจากประชากร และจากการสอบถามความสมัครใจของนักเรียนในการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าจากผู้วิจัย จำนวน 4 คน

2. นักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า ที่มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา นักเรียนกลุ่มนี้จะได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1 ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี ที่ได้จากการทำแบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าที่มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างง่ายจากประชากรและจากการสอบถามความสมัครใจของนักเรียนในการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

3. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน

3.1 วิธีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า ให้แก่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

3.1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าให้แก่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรม

3.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพยาบ้า

3.2 วิธีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า ให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

3.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยมีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นผู้ฝึกอบรม

3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการป้องกันการเสพติด หมายถึง การหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองให้พ้นจากการเสพติด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องยาบ้า ได้แก่ การรู้จักว่ายาบ้าให้โทษ และอันตรายอย่างไร มีโทษหรือความผิดในระดับใดในฐานะของผู้เสพ และผู้ค้า

1.2 การรู้จักคุณค่าของตนเอง ข้อดี-ข้อบกพร่องของตนเอง ได้แก่ ความสามารถของบุคคลที่จะเข้าใจตนเอง ยอมรับสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีของตนเองและคิดจะปรับปรุงเพื่อพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น และรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์ มีความสามารถที่จะหลีกเลี่ยงการเสพติด

1.3 การปฏิเสธและต่อรอง ได้แก่ ความสามารถของบุคคลในการเจรจาปฏิเสธ และต่อรองการเสพติดที่บุคคลอื่นเสนอให้ เพื่อรักษาน้ำใจผู้อื่น เพื่อรักษาจุดยืนและผลประโยชน์ของตนเอง โดยแสดงความรู้สึกของตนเอง หรือ อ้างถึงผลดี ผลเสียนั้น โดยไม่อ้างเหตุผล เนื่องจากเหตุผลถูกโต้แย้งได้ง่าย

1.4 การผ่อนคลายความเครียด ได้แก่ ความสามารถของบุคคลที่จะรู้สาเหตุของความเครียด การผ่อนคลายความเครียดและแสดงออกอย่างเหมาะสม โดยวิธีการ คลายกล้ามเนื้อ หรือการหากิจกรรมอื่นๆทำทดแทน ก่อนที่คิดไปเสพติด

1.5 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา ได้แก่ ความสามารถของบุคคลในการแก้ไขปัญหาที่ประสบสามารถตัดสินใจและแก้ไขไปในทางที่เหมาะสมได้ หรือ ขอรับการปรึกษาจาก ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือเพื่อน โดยไม่ตัดสินใจใช้ยาบ้าเมื่อหาทางแก้ไขไม่ได้

2. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการป้องกันการเสพติดที่ดี มีผลการเรียนดี เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ เป็นที่ไว้วางใจของเพื่อน ๆ มีความเป็นผู้นำ และจะเป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดจากผู้วิจัย เพื่อนำไปฝึกอบรมต่อให้กับเพื่อนกลุ่มเสี่ยงต่อไป

3. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง วิธีการที่ให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมุติ เกม และ การสาธิต เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำไปฝึกอบรมต่อให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ในเรื่องโทษและอันตรายของยาบ้า การรู้จักคุณค่าของตนเอง ข้อดี - ข้อบกพร่อง ของตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการเสพติด การปฏิเสธและต่อรองการเสพติด การผ่อนคลายความเครียดก่อนคิดจะใช้ยาบ้า และการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ไม่ใช่ยาบ้าในการแก้ปัญหา เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงนำความรู้ ต่างๆที่ได้จากการฝึกอบรมมีความสามารถในการป้องกันการเสพติด โดยในการฝึกอบรมและการป้องกันการเสพติดจะแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

3.1 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ให้แก่ นักเรียนกลุ่ม

เพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรม หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยฝึกอบรมนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการฝึกอบรม และ ใช้วิธีการต่างๆในการป้องกันการเสพยาบ้า และนำไปฝึกอบรมให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า และตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป ผู้วิจัยจะทบทวนและติดตามผลของการดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า

3.1.2 ขั้นดำเนินการ

ผู้วิจัยอธิบายลำดับขั้นตอนในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพยาบ้า ให้แก่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนำไปฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพยาบ้าให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ในการฝึกนี้ ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มสัมพันธ์ การให้ข้อเสนอแนะ การสาธิต และ บทบาทสมมติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.2.1 การใช้กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สร้างความคุ้นเคยกัน โดย นำกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้รู้จักคุณค่าของตนเอง ข้อดี - ข้อบกพร่องของตนเองผู้วิจัยแนะนำวิธีการทำกลุ่มสัมพันธ์ และให้กลุ่มนักเรียนทดลองฝึกก่อนนำไปใช้ในการฝึกอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อไป

ขั้นนำ ผู้วิจัยแนะนำตัวเองและให้สมาชิกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทุกคนแนะนำตัว ผู้วิจัยพูดถึงเรื่องข้อดี - ข้อบกพร่องของตน และ สิ่งที่ทำให้ตนเองรู้สึกว่ามีคุณค่า มีความภูมิใจในตนเอง

ขั้นเสนอกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนข้อดี - ข้อบกพร่องของตนเอง และความภูมิใจในตัวเอง ความสามารถของตนเอง ลงในกระดาษ และให้นักเรียนออกมาอ่านหน้าห้อง ตามความรู้สึกเมื่อพูดถึงข้อดี - ข้อบกพร่องของตนเอง

ขั้นสรุป ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมการรู้จักคุณค่าในตนเอง การยอมรับข้อดี-ข้อบกพร่องของตนเอง และนำข้อบกพร่องไปพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ในเรื่องการรู้จักคุณค่าในตนเอง ทุกคนมีความสามารถที่แตกต่างกันไม่จำเป็นต้องไปพึ่งยาบ้า และสอบถามนักเรียนว่านำไปใช้ฝึกอบรมต่อได้หรือไม่

ภายหลังจากการทำกลุ่มสัมพันธ์ ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการฝึกอบรม โดยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทดลองฝึกอบรมตามวิธีการที่ผู้วิจัยได้ฝึกให้

3.1.2.2 การให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง การที่ผู้วิจัยให้ความรู้กับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ทราบถึง อันตรายของยาบ้า ผลเสียของการเสพยาบ้า และ กฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า และวิธีการถ่ายทอดความรู้ และให้กลุ่มนักเรียนทดลองฝึกก่อนนำไปใช้ในการฝึกอบรมเพื่อนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อไป

ขั้นนำ ผู้วิจัยนำรูปข่าวเกี่ยวกับยาบ้าตามหน้าหนังสือพิมพ์มาให้นักเรียนดู และพูดคุยเกี่ยวกับข่าวในรูปหนังสือพิมพ์

ขั้นให้ข้อเสนอแนะ อธิบายและพูดคุยถึงอันตราย โทษ ผลเสีย และกฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า ให้นักเรียนรับทราบ

ขั้นอภิปราย ให้นักเรียนหาข่าวที่เกี่ยวกับยาบ้าและร่วมกันอภิปรายถึงอันตราย ผลเสีย และโทษที่ผู้เสพควรได้รับ

ขั้นสรุป ให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากข้อสนทนาที่ผู้วิจัยให้ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม และแนะนำวิธีการให้ข้อสนทนา ให้นักเรียนลองฝึกก่อนจะนำไปฝึกอบรมต่อให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ภายหลังจากการให้ข้อสนทนา ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการฝึกอบรม โดยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทดลองฝึกอบรมตามวิธีการที่ผู้วิจัยได้ฝึกให้

3.1.2.3 การสาธิต (Demonstration) หมายถึง วิธีการผู้วิจัยใช้ฝึกให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักการผ่อนคลายความเครียด โดยให้นักเรียนสังเกตผู้วิจัยซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้สาธิตให้นักเรียนดูและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการผ่อนคลายความเครียดตาม เพื่อให้นักเรียนรู้จักการผ่อนคลายความเครียด โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และแนะนำวิธีการถ่ายทอดการผ่อนคลายความเครียด และให้นักเรียนทดลองฝึกก่อนนำไปใช้ในการฝึกอบรมเพื่อนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อไป

ขั้นนำ ผู้วิจัยซักถามนักเรียน ถึงความเครียด เมื่อเครียดนักเรียนเคยทำอย่างไร

ขั้นแสดง ผู้วิจัยสาธิตการผ่อนคลายความเครียดให้นักเรียนดูและให้นักเรียนสังเกตและลองปฏิบัติตาม

ขั้นฝึก ให้นักเรียนลองฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัยแนะนำเพิ่มเติม

ขั้นสรุป ให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการฝึกการผ่อนคลายความเครียดและ ทบทวนวิธีการผ่อนคลายความเครียด ผู้วิจัยซักถามเกี่ยวกับการนำวิธีการการผ่อนคลายความเครียดไปใช้ฝึกอบรมต่อ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการผ่อนคลายความเครียด

ภายหลังจากการสาธิต ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการฝึกอบรม โดยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทดลองฝึกอบรมตามวิธีการที่ผู้วิจัยได้ฝึกให้

3.1.2.4 บทบาทสมมติ (Role Playing) หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การปฏิเสธ ตอรองการเสพยาบ้า ตามที่ผู้วิจัย กำหนดขึ้นและให้นักเรียนได้มีการร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับ บทบาทในการแสดง ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ และแนะนำวิธีการถ่ายทอดเทคนิคในการทำบทบาทสมมติ และให้นักเรียนทดลองฝึกก่อนนำไปใช้ในการฝึกอบรมเพื่อนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อไป

ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และบทบาทของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เกี่ยวกับการปฏิเสธและตอรอง การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

ขั้นแสดง

1. การอ่านเครื่อง ในขั้นนี้ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนซักถามหรือให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ให้ฟัง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่ฝึก

2. การเลือกตัวแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงจะได้มีการ

ผลัดเปลี่ยนผู้แสดงได้ครบทุกคน เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการแสดง

3.การจัดฉากแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากแสดงเพื่อให้การแสดงบทบาทสมมุติใกล้เคียงกับความเป็นจริง

4.ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่มีได้แสดงบทบาทสมมุติเป็นผู้สังเกตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการแสดง

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ผู้วิจัยให้ผู้แสดงลองแสดงบทบาทต่าง ๆ เพื่อขจัดความตื่นเต้น ประหม่า วิตกกังวล

6.การแสดง ผู้วิจัยให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทที่ตนเองได้รับ

ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง เมื่อผู้แสดงแสดงจบแล้ว

ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับบทบาทการแสดงของผู้แสดงแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงได้ดีหรือไม่ดีและการแสดงครั้งนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด

ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคต่อไปนี้ประกอบการให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้แรงเสริมทางบวกพร้อมทั้งฝึกให้นักเรียนใช้เทคนิคดังกล่าวด้วย

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมุติและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ภายหลังที่นักเรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอนแล้วผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกการใช้เทคนิคบทบาทสมมุติและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดก่อนที่จะนำไปฝึกให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อไป

3.1.2.5 การให้คำแนะนำ หมายถึง การที่ผู้วิจัยจะเป็นผู้แนะนำให้ผู้รับการฝึกอบรมทราบว่าการปรับปรุงวิธีการต่าง ๆ ที่จะใช้ไปฝึกอบรมต่อไป อย่างไร

3.1.2.6 การให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง การที่ผู้วิจัยและผู้รับการฝึกอบรมจะเป็นผู้

3.1.2.7 ให้ข้อมูลย้อนหลังกลับแก่ผู้ที่ได้ฝึกปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการฝึกอบรมแต่ละวิธีการให้แรงเสริมทางบวก หมายถึง การที่ผู้วิจัยหรือผู้รับการฝึกอบรมให้คำชมเชย ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็สิ่งเสริมแรงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผู้รับการฝึกอบรมได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3.1.3 ขั้นสรุป

3.1.3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด

3.1.3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด และเกี่ยวกับการใช้เทคนิค วิธีการฝึกอบรมต่าง ๆ ว่านักเรียนมีความสามารถเพียงใดก่อนที่นักเรียนจะนำไปใช้ในการฝึกอบรมให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

3.2 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ให้แก่ นักเรียนกลุ่ม

เสียง โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึกอบรม หมายถึง วิธีการที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการป้องกันการเสพติด โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ขั้นนำ

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด และตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะทบทวนและติดตามผลของการดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด

3.2.2 ขั้นดำเนินการ

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายลำดับขั้นตอนในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ในการฝึกนี้ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มสัมพันธ์ การให้ข้อเสนอแนะ การสาธิต และ บทบาทสมมติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.2.1 การใช้กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง วิธีการที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงคุ้นเคยกัน และ นำกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงรู้จักคุณค่าของตนเอง ข้อดี-ข้อบกพร่องของตนเอง
ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแนะนำตัวเอง และให้สมาชิกนักเรียนกลุ่มเสี่ยงทุกคนได้แนะนำตนเอง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนพูดถึงเรื่องข้อดี - ข้อบกพร่องของตนเองจนครบทุกคน และ สิ่งที่ทำให้ตนเองรู้สึกว่ามีคุณค่า มีความภูมิใจในตนเอง และให้สมาชิกนักเรียนกลุ่มเสี่ยงพูดบ้าง

ขั้นเสนอกิจกรรม กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงเขียนข้อดี-ข้อบกพร่องของตนเอง และความภูมิใจในตัวเอง ความสามารถของตนเอง ลงในกระดาษ และให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกมาพูดที่ละคน ชักถามความรู้สึกเกี่ยวกับการที่ได้พูดถึงข้อดี - ข้อบกพร่องของตนเอง

ขั้นสรุป ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันสรุปถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมการรู้จักคุณค่าในตนเอง การยอมรับข้อดี - ข้อบกพร่องของตนเอง และกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม ในเรื่องการรู้จักคุณค่าในตนเอง ทุกคนมีความสามารถที่แตกต่างกันไม่จำเป็นต้องไปพึ่งยาบ้า

3.2.2.2 การให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง การที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้ความรู้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้ทราบถึง อันตรายของยาบ้า ผลเสียของการเสพติด และ กฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า

ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำรูปข่าวเกี่ยวกับยาบ้าตามหน้าหนังสือพิมพ์มาให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงดู และพูดคุยเกี่ยวกับข่าวในรูปหนังสือพิมพ์

ขั้นให้ข้อเสนอแนะ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายและพูดคุยถึงอันตราย โทษ ผลเสีย และ กฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงรับทราบ

ขั้นอภิปราย ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหาข่าวที่เกี่ยวกับยาบ้าและร่วมกันอภิปรายถึงอันตราย ผลเสีย และโทษที่ผู้เสพควรได้รับ

ขั้นสรุป ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากข้อเสนอแนะที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

3.2.2.3 การสาธิต (Demonstration) หมายถึง วิธีการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนใช้ฝึกให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง รู้จักการผ่อนคลายความเครียด โดยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสังเกตกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้สาธิตให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงดูและให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงฝึกปฏิบัติการผ่อนคลายความเครียดตาม เพื่อให้

นักเรียนกลุ่มเสียงรู้จักการผ่อนคลายความเครียด โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก

ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถามนักเรียนกลุ่มเสียง ถึงความเครียด เมื่อเครียดแล้วทำอย่างไร

ขั้นแสดง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสาธิตการผ่อนคลายความเครียดให้นักเรียนกลุ่มเสียงดูและให้นักเรียนกลุ่มเสียงสังเกตและลองปฏิบัติตาม

ขั้นฝึก ให้นักเรียนกลุ่มเสียงลองฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัยแนะนำเพิ่มเติม

ขั้นสรุป ให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการฝึกการผ่อนคลายความเครียดและทบทวนวิธีการผ่อนคลาย กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการผ่อนคลายความเครียด

3.2.2.4 บทบาทสมมติ (Role Playing) หมายถึง วิธีการที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสียงได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การปฏิเสธ และ ตอรองการเสพติด ตามที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กำหนดขึ้นและให้ นักเรียนกลุ่มเสียงได้มีการร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับ บทบาทในการแสดง ให้นักเรียนกลุ่มเสียงแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นเตรียมการ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนชี้แจงวัตถุประสงค์ และบทบาทของนักเรียนกลุ่มเสียง เกี่ยวกับการปฏิเสธและตอรอง การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

ขั้นแสดง

1.การอ่านเรื่อง ในขั้นนี้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสนทนากับนักเรียนกลุ่มเสียงซักถามหรือให้นักเรียนกลุ่มเสียงเล่าประสบการณ์ให้ฟัง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่ฝึก

2. การเลือกตัวแสดง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสียงอาสาสมัครเป็นผู้แสดงจะได้มีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงได้ครบทุกคน เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสียงมีประสบการณ์ในการแสดง

3.การจัดฉากแสดง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสียงจัดฉากแสดงเพื่อให้การแสดงบทบาทสมมติใกล้เคียงกับความเป็นจริง

4.ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสียงที่มีได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการแสดง

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้ผู้แสดงลองแสดงบทบาทต่าง ๆ เพื่อขจัดความตื่นเต้น ประหม่า วิตกกังวล

6. การแสดง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทที่ตนเองได้รับ

ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง เมื่อผู้แสดงแสดงจบแล้ว

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับบทบาทการแสดงของผู้แสดงแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงได้ดีหรือไม่ดีและการแสดงครั้งนี้มีประโยชน์กับนักเรียนกลุ่มเสียงมากน้อยเพียงใด

ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จะใช้เทคนิคต่อไปนี้ประกอบ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้แรงเสริมทางบวก

ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติและกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

3.2.2.5 การให้คำแนะนำ หมายถึง การที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะเป็นผู้แนะนำให้ผู้รับการฝึกอบรมทราบว่าควรปรับปรุงวิธีการต่าง ๆ ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

3.2.2.6 การให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง การที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและผู้รับการฝึก อบรมจะ เป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนหลังกลับ แก่ผู้ที่ได้ฝึกปฏิบัติ หลังจากได้ผ่านการฝึกอบรมแต่ละวิธี

3.2.2.7 การให้แรงเสริมทางบวก หมายถึง การที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนหรือผู้รับการฝึกอบรมให้คำชมเชย ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็สิ่งเสริมแรงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผู้รับการฝึกอบรมได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3.2.3 ชั้นสรุป

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและนักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันสรุปสิ่งที่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้เรียนรู้จากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยทราบผลและประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ และ คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อ อาจารย์แนะแนว และ อาจารย์ที่ปรึกษาที่จะนำวิธีการใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาด้านอื่นๆต่อไป

บทที่2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

- 1.1 ความหมายของยาบ้า
- 1.2 ลักษณะ ส่วนประกอบของยาบ้า
- 1.3 อาการของผู้เสพ
- 1.4 โทษและผลกระทบของการเสพยาบ้า
- 1.5 มาตราตามกฎหมาย และ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522
- 1.6 สาเหตุการติดยาบ้าของวัยรุ่น
- 1.7 สถานการณ์ยาบ้าในสถานศึกษา
- 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

- 2.1 แนวความคิดของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- 2.2 ความหมายของผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน
- 2.3 คุณสมบัติของผู้นำกลุ่มแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
- 2.4 การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
- 2.5 ขนาดของกลุ่มแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
- 2.6 ระยะเวลาในการฝึกโปรแกรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
- 2.7 การประเมินผลโปรแกรมเพื่อนช่วยเพื่อน
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

- 3.1 ความหมายของการฝึกอบรม
- 3.2 วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม
- 3.3 ความสำคัญ ประโยชน์และความจำเป็นของการฝึกอบรม
- 3.4 องค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกอบรม
- 3.5 กระบวนการฝึกอบรม
- 3.6 เทคนิคและวิธีการฝึกอบรม
- 3.7 การประเมินผลการฝึกอบรม
- 3.8 วิธีการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม
- 3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

1.1 ความหมายของยาบ้า

ยาบ้าหรือยาม้าเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทออกฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง เป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มีตัวยา หรือสารออกฤทธิ์สำคัญที่พบมากและแพร่ระบาดในขณะนี้ คือ “ เมทแอมเฟตามีน และ “ อีเฟดรีน ” เดิมจัดเป็นวัตถุออกฤทธิ์ประเภทที่ 2 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 51 (พ.ศ. 2531) เรื่องระบุชื่อและจัดประเภทวัตถุออกฤทธิ์ตามความในพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 (กระทรวงสาธารณสุข.2540:4)

1.2 ลักษณะ ส่วนประกอบ ของยาบ้า

ลักษณะยาบ้ามีลักษณะเป็นผงผลึกสีขาว ไม่มีกลิ่น มีรสขมนิด ๆ เมทแอมเฟตามีนที่อยู่ในรูปของเกลือ จะละลายได้ดีในน้ำ แต่ละลายได้ไม่ดีในอีเทอร์ แต่ถ้าอยู่ในรูปของเหลว จะละลายได้ดีในอีเทอร์แต่ไม่ละลายในน้ำ โดยทั่วไปลักษณะของยาบ้า เมื่อนำไปทำยาแล้วมักจะมีลักษณะเป็นเม็ดเล็ก ๆ หรือแคปซูล

1.3 อาการของผู้เสพและโทษของยาบ้าหรือแอมเฟตามีน (Amphetamine)

1.3.1 อาการของผู้เสพยาบ้าหรือแอมเฟตามีน

ถ้าร่างกายได้รับแอมเฟตามีน 10 – 20 มิลลิกรัม จะมีผลต่อร่างกายภายใน 2 – 3 ชั่วโมง หลังจากรับประทานเข้าไป โดยจะทำให้เกิดอาการตื่นตัวตลอดเวลา (Alertness) จะมีอาการอึดอัด ปลายปลื้ม นอนไม่หลับ ถ้าได้รับขนาด 20 – 30 มิลลิกรัมต่อวัน จะกระตุ้นคนไข้พิษสุราเรื้อรัง ซึ่งมีอาการง่วงซึม โดยลดความกระวนกระวาย ลดความอยากดื่มเหล้าให้น้อยลง แต่จะทำให้มีอาการประสาทหลอน (Hallucination) ซึ่งอาการนี้จะลดลงอย่างรวดเร็ว ถ้าแอมเฟตามีนถูกขับออกจากร่างกายจนหมด และถ้าใช้แอมเฟตามีน 3 – 4 เม็ดต่อวัน จะมีผลทางด้านจิตใจ จะรู้สึกว่ายากลำบากไม่ได้

สำหรับการใช้แอมเฟตามีนในขนาดสูง จะทำให้มีอาการดังต่อไปนี้ คือ วิตกกังวล ไม่รับรู้โลก ปวดเมื่อย ชีพเสรำ มือสั่น ผิวกแห้ง ระบบหายใจผิดปกติ กระเพาะอาหารทะลุ มีอาการปวดท้องอย่างรุนแรง น้ำหนักตัวลดลง มีอาการขาดวิตามิน ตัวเหลือง ประสาทพิการ

สำหรับผู้ที่ใช้เสพยาแล้วมักพบว่ามีอาการ หงุดหงิด อยู่ไม่สุข กระวนกระวาย คลุ้มคลั่ง ประสาทแข็ง การตัดสินใจผิดพลาด หรืออาจมองเห็นภาพหลอน นอกจากนี้ยังอาจตื่นเต้น ตกใจง่าย จิตสับสน หวาดระแวง และมีประสาทหลอน และจากผลของยาที่มีต่อระบบอื่น ๆ ของร่างกายก็อาจทำให้ผู้เสพยาป่วยหรือมีอาการผิดปกติบางอย่างเกิดขึ้นได้ เช่น หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ม่านตาขยาย มือสั่น เหงื่อออกปากแห้ง เป็นต้น

อาการของผู้เสพแอมเฟตามีนที่มักจะเห็นบ่อย ๆ มีดังนี้

- เบื่ออาหาร (Loss of appetite)
- ตื่นเต้นง่าย (Excitability)
- มือสั่น (Tremor of the hands)
- พูดมาก (Talkativeness)

- คลื่นไส้ (Nausea)
 - ความดันโลหิตสูง (High blood pressure)
 - หัวใจเต้นแรงขึ้น (Abnormal heart rhythm)
 - อยู่ได้นานโดยไม่ต้องนอน (Insomnia)
 - เหงื่อออก กลิ่นตัวแรง (Heavy perspiration)
 - ท้องเสีย (Diarrhea) หรือท้องผูก (Constipation)
 - ปากและจมูกแห้ง ริมฝีปากแตก
 - ทำงานเกินปกติ หงุดหงิด ฉุนเฉียว ชอบทะเลาะวิวาท
 - รูม่านตาเบิกกว้าง (Enlarged pupils)
 - สับสนหรือจัดมวนต่อมวน
- (สำนักงาน ป.ป.ส.กองวิชาการและวางแผน. 2537:11)

1.3.2 อาการทางจิตของผู้เสพยาบ้าหรือแอมเฟตามีน

เนื่องจากยานี้ถูกดูดซึมได้ง่าย จึงต้องเพิ่มขนาดเสมอ ๆ ทำให้เกิดอาการทางจิต บางคนระหว่างที่ใช้แอมเฟตามีนมาได้สักระยะหนึ่ง ก็เกิดอาการทางจิตหรือเป็นบ้าขึ้น อาการจะคล้ายคนที่เป็นโรคจิตชนิดหวาดระแวงมากจนแยกแยะไม่ออกในบางครั้ง เช่นอยู่ ๆ ก็เอะอะว่าจะมีคนมาทำร้ายตน แล้วคว้าปืนคว้าอาวุธออกมาจะป้องกันตนเอง หรือไม่ก็หนีซุกซ่อน ไม่กล้าออกจากบ้าน พูดไม่รู้เรื่อง มักเห็นภาพหลอนต่าง ๆ นานา ระหว่างที่มีอาการเหล่านี้ อาจเป็นอันตรายกับตัวเองถึงตายได้ เช่น เห็นภาพหลอนตกใจกลัวจนวิ่งหนีตกตึก ตกจากที่สูงอื่น ๆ ถูกรถชน หรืออาจเป็นอันตรายต่อผู้อื่น เพราะมีความหลงผิดว่าจะมีคนมาทำร้ายตน ก็อาจจะทำร้ายคนอื่นก่อนได้ (สำนักงาน ป.ป.ส.2534:9) ผู้ใช้แอมเฟตามีนสามารถปิดบังอาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดทราบได้ง่าย ทั้งนี้เพราะอาการไม่แตกต่างจากอาการของผู้ที่ทำงานมากเกินไป หรือผู้ที่มีอารมณ์หงุดหงิดเป็นครั้งคราว แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้แอมเฟตามีนอาจจะเกิดอาการผิดปกติทางจิตแบบ Psychosis ได้ แม้ว่าจะใช้ในปริมาณไม่มากนัก การใช้แอมเฟตามีนปริมาณ 50 มิลลิกรัมต่อวัน ติดต่อกัน 3 วัน อาจกระตุ้นให้เกิดอาการ Psychosis ได้ และโอกาสที่จะเกิดขึ้นอาจมีได้เท่ากัน ทั้งผู้ที่มีพื้นฐานสภาพจิตปกติและไม่ปกติ

1.3.3 อาการของการเลิกใช้ยาหรือหมดฤทธิ์ยา

ผู้ป่วยที่เลิกใช้ยาแอมเฟตามีนจะมีอาการทางร่างกายแต่เพียงเล็กน้อยที่เห็นชัดคือ อ่อนเพลีย ซึมเศร้า บางครั้งมีอาการใจคอหงุดหงิด อยากได้ยาอีก เมื่อยาหมดฤทธิ์ อาการที่มักจะพบคือ

- ปวดตามกล้ามเนื้อ
- ง่วงนอนจัด หิวจัด
- วิงเวียน
- อ่อนเพลียมาก
- ซึมเศร้า ไม่มีชีวิตชีวา
- มือสั่น

ใน 4-8 ชั่วโมง เมื่อยาหมดฤทธิ์แล้ว ใช้อีกเป็นครั้งที่ 2 หลังจากนั้นร่างกายจะเกิดการต้านทานยา เกิดอาการหลับในขึ้นมาได้

1.3.4 อาการของการขาดยา

เมื่อผู้ที่เสพแอมเฟตามีนจนติดแล้ว และไม่ได้ใช้อีกก็จะเกิดอาการขาดยาเพราะแอมเฟตามีนนี้เป็นยาเสพติด ผู้ใช้จะมีอาการทุกข์ทรมานมาก คือ รู้สึกอ่อนเพลียแรงมากจนกระทั่งอาจไม่มีแรงแม้จะรับประทานอาหารได้ จะมีอาการกระวนกระวาย กระสับกระส่าย ความคิดสับสน เช่น ไม่รู้ว่าตนเองเป็นใคร อยู่ที่ไหน ปวดศีรษะ เหนื่อยออกอย่างมาก เจ็บปวดตามกล้ามเนื้อ ปวดบิดในท้อง มีความรู้สึกร้อนจัดสลับกับหนาวจัดได้ อาจทรนทราย เอะอะอาละวาด ทำร้ายผู้ที่อยู่ใกล้เคียงได้ ที่สำคัญคืออาจถึงฆ่าตัวตายได้ เพราะรู้สึกเศร้ามากซึ่งเกิดจากฤทธิ์ที่ขาดยานั่นเอง อาการเหล่านี้ จะเกิดขึ้นหลังจากขาดยาไปเพียง 2 – 3 วัน และอาจมีอาการทรมานแบบนี้เป็นอาทิตย์ ๆ ซึ่งผู้ที่ติดแล้ว ก็มักทนอาการขาดยาไม่ไหว ก็ต้องซมซานไปเสาะแสวงหายาใหม่มาใช้อีก เพื่อบำบัดตัวเองให้พ้นจากความทรมาน ก็กลายเป็นวัฏจักรที่ไม่สิ้นสุด คล้ายกับตกเป็นทาสของแอมเฟตามีนไปเสียแล้ว ไม่กินก็ไม่มีแรงทำงาน เพราะยิ่งเพลียมากจากการขาดยาเหมือนกับผู้ติดยาเสพติดทั่วไป หลายคนอาจคิดว่าถ้ามียาให้ผู้ติดใช้ได้เรื่อย ๆ ก็คงไม่เป็นไรมากนัก แต่กลับปรากฏว่าถึงแม้จะมียาให้ใช้อย่างสม่ำเสมอ ผู้ใช้ก็อาจเกิดอันตรายจากพิษยา เพราะพลังผลของยาเกินขนาด เนื่องจากผู้ขายยาเสพติดมักใช้จำนวนยาเพิ่มขึ้นทุกที ๆ พิษจากการใช้ยามากเกินไป จะทำให้ผู้ใช้นั้นมีอาการที่น่าตกใจคือ ตัวชืดจนอาจเขียว ไข้ขึ้น ความดันโลหิตสูงมาก ใจสั่น หายใจไม่ออก มือสั่น เหนื่อยเซเซ คลื่นไส้อาเจียน กล้ามเนื้อกระตุก ชัก หมดสติ อาจถึงตายได้

1.4 โทษและผลกระทบของการเสพยาบ้า

ผลของการใช้ยาบ้าเกิดโทษต่อผู้ใช้คือ

1. โทษเฉียบพลัน ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ซึ่งจะมีอาการทางสมองปรากฏให้เห็นได้แก่ เวียนศีรษะ นอนไม่หลับ ตัวสั่น ตกใจง่าย ช่างพูด ประสาทตึงเครียด ประสาทหลอน ถ้าเป็นผู้ป่วยโรคจิต อาจจะมีความรู้สึกอยากฆ่าตัวตาย หรือฆ่าผู้อื่น ส่วนอาการที่เกี่ยวกับการไหลเวียนของโลหิต ที่ปรากฏให้เห็นได้แก่ ปวดศีรษะ หนาวสั่น หน้าชืด หรือหน้าแดง หัวใจเต้นแรง และจังหวะการเต้นผิดปกติ ความดันโลหิตสูง หรือต่ำ ปวดหน้าอกด้านซ้าย เหนื่อยออกมาก หรือความรู้สึกในรสชาติอาหารผิดไป เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน และปวดท้องอย่างรุนแรง ถ้าอาการรุนแรงมาก ก่อนตายจะมีอาการชัก หมดสติ ได้มีรายงานเกี่ยวกับการตายของผู้ใช้ยาบ้า 2 – 3 รายว่า ตายเนื่องจากหลอดเลือดในสมองแตก หัวใจวายและไข้สูงมาก

2. โทษจากการใช้เป็นระยะเวลานาน การใช้กลุ่มยาบ้านี้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะทำให้สมองและร่างกายถูกกระตุ้นอยู่เสมอ โดยไม่ได้รับการพักผ่อน ร่างกายจะต้องถูกฝืนให้ทำงานหนักอยู่ตลอดเวลา ในที่สุด ก็จะทำให้สุขภาพทรุดโทรมลง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดอาการต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับการเกิดโทษเฉียบพลัน และทำให้ร่างกายเกิดโรคติดเชื้อได้ง่าย โรคที่พบบ่อย ๆ ได้แก่ โรคตับอักเสบ ไตไม่ทำงาน โรคเกี่ยวกับปอด นอกจากนี้แล้ว การใช้กลุ่มยาบ้าเป็นระยะเวลานาน จะทำให้สมองเสื่อม ตื่นเต้น ตกใจได้ง่ายทำอะไรก็นอนไม่หลับ ประสาทแข็ง น้ำหนักตัวลด การตัดสินใจผิดพลาด ประสาทอ่อน เป็นโรคจิตชนิดหวาดระแวงสับสน อาจมองเห็นภาพรบกวน ทำให้เกิดอาการประสาทหลอน ถึงกับเป็นอันตรายต่อชีวิตได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนขับรถรีบขับเร็วเพื่อที่จะหนี ซึ่งอาจจะทำให้ประสบอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิตได้ หรือในระหว่างที่ขับเร็ว ๆ อาจหน้ามืดทันที ทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้

นอกจากนี้ในผู้หญิงมีครรภ์หากใช้ยาบ้า บุตรที่เกิดมา จะมีอาการร่างกายคล้ายคนติดยา และในหลายกรณีมักเลี้ยงไม่รอด ส่วนนักเรียนที่ใกล้สอบซึ่งเข้าใจผิดคิดจะช่วยให้ดูหนังสือได้มากมาย และความ

จำดีขึ้นนั้นไม่เป็นความจริง เพราะทุกรายที่เสฟเข้าไปแล้วจะเข้าทำนองยิ่งอ่านยิ่งลืม (สำนักงาน ป.ป.ส. 2534:11)

ดังได้กล่าวมาแล้ว ถึงโทษและพิษภัยของยาบ้า ซึ่งมีผลเสียต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสฟในหลายประการ อันส่งผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังจะแบ่งผลกระทบของการใช้ยาบ้า ต่อการดำรงชีวิตประจำวันในสภาพสังคมปัจจุบันได้ 4 ประการ

ผลกระทบของการใช้ยาบ้า ต่อตัวผู้เสฟ

ผลกระทบของการใช้ยาบ้า ต่อครอบครัวของผู้เสฟ

ผลกระทบของการใช้ยาบ้า ต่อเศรษฐกิจ

ผลกระทบของการใช้ยาบ้า ต่อสังคม

1.4.1 ผลกระทบของการใช้ยาบ้า ต่อตัวผู้เสฟ

ดังที่ทราบกันแล้วว่า ยาบ้า มีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง และระบบประสาทส่วนปลาย ซึ่งมีผลทำให้มีอาการตื่นตัว หายง่วงนอน ความคิดอ่านและอารมณ์แจ่มใสขึ้น เนื่องจากถูกฤทธิ์ยากระตุ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งปกติแล้วจะใช้ยาบ้า เมื่อต้องการกระตุ้นหรือฝืนร่างกายให้ทำงานได้มากขึ้น หรือดำรงตนอยู่ได้โดยไม่หลับนอน ซึ่งเกินความสามารถของร่างกายตามปกติ ดังนั้น เมื่อหมดฤทธิ์ยา ผู้เสฟจึงมักจะมีสภาพที่อ่อนเพลียอย่างหนัก หลับอย่างหนักที่ทันใด ระบบประสาทการรับรู้อ่อนลง นอกจากนั้น หากเสฟยาบ้าเกินขนาด หรือเสฟต่อกันเป็นเวลานานยังก่อให้เกิดโทษและพิษภัยต่อร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อจิตใจซึ่งมักเกิดอาการประสาทหลอนหรือเกิดอาการทางโรคจิตได้ ทำให้เกิดปัญหากับตัวผู้เสฟยาบ้าเอง

ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเกิดอุบัติเหตุ มักจะมีสาเหตุมาจากร่างกายถูกกระตุ้นในขณะที่สภาพร่างกายรับไม่ไหว ระบบประสาทไม่สั่งการ หมดฤทธิ์ยา มีอาการหลับ ประสาทหลอน การใช้ยาบ้าก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัวผู้เสฟเองหลายประการ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น คือ เสียชีวิตเนื่องจากประสบอุบัติเหตุบนท้องถนนซึ่งปัจจุบันเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ส่วนใหญ่จะเป็นรถบรรทุกต่าง ๆ และรถยนต์โดยสารประจำทาง สูญเสียอวัยวะ ร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน สำหรับกลุ่มผู้ใช้แรงงานขนส่ง ความเสียหายต่อทรัพย์สินที่จะต้องสูญเสีย หรือเสียหาย อันเนื่องจากอุบัติเหตุ วางงาน หรือถูกให้ออก ไล่ออก ปลดออก จากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการเสฟยาบ้า อันทำให้สูญเสียอวัยวะร่างกาย พิการ หรือทุพพลภาพ วางงาน หรือถูกไล่ออก ถูกให้ออก ไล่ออก ปลดออก จากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการเสฟยาบ้า อันทำให้ทรัพย์สินหรือชื่อเสียงของผู้ว่าจ้าง หรือเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง จนขาดความเชื่อถือจากผู้ว่าจ้าง หมดโอกาสก้าวหน้าในอาชีพการงาน หรือต้องหางานใหม่อยู่เนือง ๆ เนื่องจากมีประวัติเกี่ยวกับการเสฟยาบ้า ซึ่งถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย และอาจถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย กรณีที่เป็นผู้ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ สูญเสียเวลา โอกาส หรือรายได้ อันเนื่องจากมาต้องเข้ารักษาพยาบาล ในกรณีที่ประสบอุบัติเหตุบาดเจ็บ หรือต้องเข้ารับการบำบัดรักษาในกรณีที่เสฟติดยาบ้า ถูกสังคมรังเกียจ และตราหน้าว่าเป็นคนติดยา หรือเป็นคนที่สร้างความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินแก่ส่วนรวม ถูกจับ และดำเนินคดีตามกฎหมายในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน

1.4.2 ผลกระทบของการใช้ยาบ้า ต่อครอบครัวของผู้เสฟ

ในประเด็นนี้จะเป็นผลต่อเนื่องจากผลกระทบของการใช้ยาบ้าที่มีต่อผู้เสฟ เพราะหาก

หัวหน้าครอบครัว ซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวเป็นผู้ใช้จ่ายย่อมมีผลไปถึงครอบครัวด้วย คือรายได้หรือเศรษฐกิจของครอบครัวประสบภาวะฝืดเคือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากว่ามีรายได้ทางเดียวจากหัวหน้าครอบครัว เพราะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย หรือได้รับผลกระทบข้างต้น สมาชิกในครอบครัว ต้องประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิต หากหัวหน้าครอบครัวต้องประสบอุบัติเหตุหรือถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย อันเนื่องมาจากการใช้จ่าย บุตรธิดาขาดการดูแลจากบิดา อาจเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ผิด หรือหันไปพึ่งยาเสพติดชนิดอื่นได้ นอกจากนี้ก็อาจจะต้องขาดโอกาสในการศึกษา โดยไม่ต้องศึกษาต่อได้ เพราะต้องหันมาทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวแทน หากหัวหน้าครอบครัวซึ่งเสพยาบ้า และเกิดอุบัติเหตุสูญเสียอวัยวะร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ ย่อมต้องเพิ่มภาระให้ครอบครัวในการเลี้ยงดูรักษาพยาบาล เป็นการบั่นทอนเศรษฐกิจภายในครอบครัว ในกรณีที่ผู้เสพยาบ้า ตกอยู่ในสภาวะว่างงาน หรือหางานทำไม่ได้ นอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดภาวะการแตกร้างในครอบครัว เนื่องจากสามีในฐานะผู้นำครอบครัวอาจจะมีปัญหาความกดดันทางจิตใจ ทำให้อาจหันเหพฤติกรรมไปเสพติดอื่น ๆ อันจะก่อให้เกิดปัญหาอีกหลายด้านตามมา

1.4.3 ผลกระทบของการใช้จ่าย ต่อเศรษฐกิจ

1. หากพิจารณาผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อตนเอง หรือครอบครัว ที่ชัดเจนก็คือผลที่ได้รับจากความสูญเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสูงกว่ารายได้ที่คาดว่าจะได้รับอย่างมากมายมหาศาล การเสพยาบ้าอาจช่วยให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นไม่มากเท่าใดนัก แต่หากเกิดอุบัติเหตุหรือความผิดพลาดแล้ว จะก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมหาศาล ต่อชีวิตตนเอง ต่อชีวิตผู้อื่น ต่อทรัพย์สินของตนเอง และต่อทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งเมื่อประมาณค่าทางเศรษฐกิจแล้ว เป็นเงินจำนวนมาก

2. ปัจจุบันไม่มีข้อมูลที่แน่นอนเกี่ยวกับจำนวนผู้เสพยาบ้า ถ้าลองอนุมานเชิงพยากรณ์เฉพาะจากกลุ่มผู้ขับรถยนต์บรรทุกเท่านั้น โดยกำหนดให้รถบรรทุก ร้อยละ 75 ของจำนวนที่จดทะเบียนไว้มีการใช้งานในแต่ละวัน โดยปฏิบัติงานประมาณ 200 วันต่อปี และร้อยละ 50 ของจำนวนผู้ขับรถยนต์บรรทุก (1 คนคัน) กินยาบ้า 1 เม็ดต่อวัน จะได้ผลดังนี้ ข้อมูลจากงานสถิติขนส่งกรมการขนส่งทางบกแจ้งว่า ปี 2533 รถยนต์บรรทุกในประเทศไทย มีจำนวน 227,153 คัน ร้อยละ 75 ของจำนวนนี้เป็นรถบรรทุกจำนวนประมาณ 170,000 คัน ร้อยละ 50 ของคนขับ รถยนต์บรรทุก 170,000 คัน เป็นจำนวน 85,000 คน จำนวนยาบ้า (ยาบ้า) ที่คนขับรถบรรทุกกินต่อวัน จะเท่ากับ 85,000 คน เม็ด หากประมาณราคายาบ้า (ยาบ้า) ในอัตราเม็ดละ 20 บาทคิดเป็นจำนวนเงินที่นำไปซื้อยาบ้าในแต่ละวันเป็นจำนวนเงิน 1,700,000 บาท / วัน จากการปฏิบัติงาน 200 วันต่อปี ดังนั้น จำนวนเงินที่ใช้ซื้อยาบ้า เป็นจำนวนเงิน 340,000,000 (340 ล้าน) บาท/ปี จึงจำเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก ที่ต้องสูญเสียไป โดยที่ตัวเลขดังกล่าวเป็นเพียงการประมาณการและพิจารณาในการภาพรวมเท่านั้น

3. รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณในการบำบัดรักษา ผู้เสพติดยาบ้า ซึ่งแม้จะมีจำนวนไม่มากเท่ากับผู้เสพติดยาเสพติดชนิดอื่น ๆ แต่ก็ถือว่ารัฐบาลต้องจ่ายเงินงบประมาณเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลแก่บุคคลกลุ่มนี้เช่นกัน

4. การสูญเสียงบประมาณของรัฐบาล ในการดำเนินการปราบปราม แหล่งผลิตแหล่งจำหน่ายยาบ้า ซึ่งมีแนวโน้มที่จะแพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้น

1.4.4 ผลกระทบของการใช้ยาบ้า ต่อสังคม

ยาบ้า เป็นยาเสพติดชนิดหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดปัญหาในหลายด้านทั้งต่อตัวผู้เสพและสังคมส่วนรวม เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาล ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการตามมา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาบ้าให้หมดสิ้นไป จึงสามารถลดผลกระทบต่อสังคมได้ เกี่ยวกับผลกระทบของยาบ้า ที่มีต่อสังคมพอสรุปได้ดังนี้

ยาบ้ากับปัญหาอาชญากรรมยาเสพติด โดยตัวมันเองแล้วถือว่าเป็นอาชญากรรมชนิดหนึ่ง ได้มีผู้กล่าวไว้ว่าปัญหาอันสำคัญยิ่ง 3 ประการ ที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเทศต่าง ๆ คือ ปัญหาการใช้ยาโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการผลิตยาเสพติด โดยผิดกฎหมาย ปัญหาการซื้อขาย และขนย้ายยาเสพติดโดยผิดกฎหมาย ซึ่งยาบ้าจัดเป็นยาเสพติดชนิดหนึ่ง ฉะนั้นถ้าอาชญากรรมหมายถึงปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้น กฎหมายบัญญัติห้าม และผู้ค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมาย ย่อมเป็นผู้ประกอบอาชญากรรม หรือมีฐานะเป็นอาชญากร บุคคลจำพวกนี้จึงถือว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อสังคม ดังนั้นผู้ที่ใช้ยาเสพติด หรือทำการผลิต หรือผู้ที่ครอบครอง หรือจำหน่ายยาเสพติด จึงเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ที่จะต้องป้องกันและปราบปรามให้หมดสิ้นไป ซึ่งรวมถึงยาบ้าด้วย

ปัจจุบันมีเหตุการณ์ผู้ที่เสพยาบ้าเกิดอาการทางจิต คลุ้มคลั่ง เกิดภาพหลอนต่าง ๆ ทำการจี้ตัวประกัน หรือก่อเหตุการณ์ที่ทำลายขวัญของประชาชนทั่วไป

1.5 มาตราตามกฎหมายและพ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

แอมเฟตามีน เป็นวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเภท 2 ตาม พ.ร.บ.วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ปัจจุบัน แอมเฟตามีนถูกเปลี่ยนแปลงให้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เช่นเดียวกับ เฮโรอีน ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ทั้งนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2539 เป็นต้นไป

ตาราง 1 การเปรียบเทียบข้อหาและอัตราโทษ

โทษ ข้อหา	ตาม พ.ร.บ. วัตถุที่ออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518	ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
1. ผลิต 2. นำเข้า 3. ส่งออก	จำคุก 5 ปี ถึง 20 ปี และปรับ 100,000 ถึง 400,000 บาท (ม.89)	- จำคุกตลอดชีวิต(ม.65 ว.1) - กระทำเพื่อจำหน่าย ประหารชีวิต (ม.65 ว.2) - มีปริมาณตั้งแต่ 20 กรัมขึ้น ไป (สารบริสุทธิ์) ถือว่าเป็น การกระทำเพื่อจำหน่าย ประหารชีวิต (ม.65,ม.15)

ตาราง 1 (ต่อ)

โทษ ข้อหา	ตาม พ.ร.บ. วัตถุที่ออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518	ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
4. จำหน่าย 5. ครอบครองเพื่อจำหน่าย	จำคุก 5 ปี ถึง 20 ปี และปรับ 100,000 ถึง 400,000 บาท (ม. 89)	- มีปริมาณไม่เกิน 100 กรัม (สารบริสุทธิ์) จำคุก 5 ปี ถึง จำคุกตลอดชีวิต และปรับ 50,000 ถึง 500,000 บาท (ม.66 ว.1) - มีปริมาณเกิน 100 กรัม (สารบริสุทธิ์)
6. ครอบครอง	- มีปริมาณไม่เกิน 0.5 กรัม จำคุก 1 ปี ถึง 5 ปี และปรับ 20,000 – 100,000 บาท (ม.106 ว.1)	- มีปริมาณไม่เกิน 20 กรัม (สารบริสุทธิ์) จำคุก 1 ถึง 10 ปีและปรับ 10,000–100,000 บาท (ม.67) ปริมาณ เกิน 20 กรัม (สารบริสุทธิ์) ถือว่า ครอบครองเพื่อจำหน่าย ประหารชีวิต (ม.66, ม.15 ว.2)

จากตารางดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลง แอมเฟตามีนให้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เช่นเดียวกับเฮโรอีนแล้ว ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาแอมเฟตามีน จะได้รับโทษขั้นสูงสุดถึงประหารชีวิต และเมื่อเปรียบเทียบข้อหาที่กระทำผิดฐานเดียวกันแล้วจะเห็นได้ว่าผู้กระทำผิดจะได้รับโทษสูงขึ้นทุกฐานความผิด ทุกกรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะไม่มีการอนุญาตให้นำแอมเฟตามีนมาใช้ในการรักษาพยาบาล และเพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์อีกต่อไป

1.6 สาเหตุการติดยาบ้าของวัยรุ่น

มาลี ธรรมลิขิตกุล ได้กล่าวถึงสาเหตุการติดยาในหมู่วัยรุ่นว่า เกิดจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

1. วัยรุ่นเป็นที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน ไม่ต้องการความสนใจ ความเอาใจใส่จากคนในครอบครัวในวัยเด็ก แต่ให้ความสนใจ ความผูกพัน ความรัก และความไว้วางใจเพื่อให้เกิดการยอมรับจากเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนมากขึ้น อาศัยเพื่อนกลุ่มเดียวกันเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ ซึ่งกลุ่มอาจชักชวนกันประพฤตินิสัยที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น สูบบุหรี่ เสพยาบ้า การยกพวกตีกัน เป็นต้น

2. วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการทดลอง แสดงความกล้าหาญ ถ้าพิจารณาทางด้านจิตวิทยาแล้ว พบว่า การแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ จะช่วยลดความต้องการภายใน วัยรุ่นจึงมีโอกาสทดลองยาบ้าได้ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จารีตประเพณีที่โน้มเอียงไปทางตะวันตก ทำให้วัยรุ่นรับวัฒนธรรมเหล่านั้นมาปฏิบัติ เช่น การแต่งกาย การไว้ผม รวมทั้งการเสพยาบ้า หรือการใช้อยาเสพติดชนิดต่าง ๆ การพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนหรือ พ่อ – แม่ ผู้ปกครอง ดันรนกับความ เป็นอยู่ ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูเด็ก เด็กรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น เด็กจึงหาที่พึ่ง คือ ยาบ้า หรือ ยาเสพติดอื่น ๆ ได้ ปัจจุบัน มีสถานเริงรมย์ที่เป็นอบายมุขในชุมชนเมือง อันเป็นเหตุให้เด็กเข้าไปมั่วสุม และติดยาเสพติดได้ ยาต่าง ๆ รวมทั้งยาบ้า หาซื้อได้ง่าย ผู้ขายมักคำนึงถึงผลกำไรมากกว่าความปลอดภัย การจัดการกับยาเสพติด ที่เป็นอันตรายแก่ร่างกายตามกฎหมายยังไม่เต็มที่ ทำให้เด็กหาซื้อยาม้า หรือยาเสพติดอื่นมาบริโภค ได้ง่าย ยาเสพติดมีผลทำให้ติดได้ง่ายเพียงทดลอง 1 – 3 ครั้งก็ทำให้ติด ถ้า เสพบ่อยครั้งอาจถึงแก่ชีวิตได้

จากสาเหตุที่ผลักดันให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสพยาบ้าดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมและยา มี ผลให้วัยรุ่นติดยา องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การที่มีสถานเริงรมย์แพร่หลาย อิทธิพลของสังคมเพื่อน ครอบครัวยุคใหม่เอื้อต่อการพัฒนาการเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น องค์ประกอบด้านยา เช่น การมี ยาบ้าขายอยู่ทั่วไป ฤทธิ์ของยาทำให้ติดง่าย จัดเป็นองค์ประกอบที่ยามีอิทธิพลต่อการติดยาของวัยรุ่น องค์ ประกอบทั้งสองประการ มีอิทธิพลต่อจิตใจของวัยรุ่นที่ไม่มีทักษะการปฏิเสธ และวัยรุ่นที่ประสบกับปัญหาอื่น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม จนไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือปรับตัวให้เข้า กับการเปลี่ยนแปลงกับสภาพนั้น ๆ กล่าวโดยสรุป ปัจจัยสำคัญซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนให้เกิดปัญหา การพึ่งยาบ้าก็คือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม

1.7 สถานการณ์ยาบ้าในสถานศึกษา

เนื่องจากการแพร่ระบาดของยาบ้าในสถานศึกษา ได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา กองวิเคราะห้วัตถุเสพติด กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จึงได้ทำการสำรวจสถานการณ์ ยาบ้าในสถานศึกษา (ตุลาคม 2538 - กุมภาพันธ์ 2539) โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ร่วมกับสำนัก งาน ป.ป.ส. และกระทรวงศึกษาธิการ สำรวจการใช้อยาบ้าในสถานศึกษาด้วยวิธีการเก็บตัวอย่างปัสสาวะนัก เรียนนักศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 118,375 คนและพบว่ามึนักเรียนใช้อยาบ้าจำนวน 1,375 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16

เมื่อพิจารณาการแพร่ระบาดของยาบ้าในนักเรียนนักศึกษาพบว่า นักเรียนในภาคกลางใช้อยาบ้า มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 2.08 รองลงมาเป็นภาคเหนือ 1094 สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มี การใช้ร้อยละ 0.13 และ 0.30 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนที่เสพยาบ้า จำแนกตามรายภาค

ภาค	ตรวจทั้งหมด	ตรวจพบ	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	1,270	9	0.71
กลาง	10,905	852	2.08
เหนือ	19,772	383	1.94

ตาราง 2 (ต่อ)

ภาค	ตรวจทั้งหมด	ตรวจพบ	ร้อยละ
ตะวันออกเฉียงเหนือ	22,092	28	0.13
ใต้	34,336	103	0.30
รวม	88,375	1,375	5.16

ที่มา : การสำรวจสถานการณ์ยาบ้าในสถานศึกษา (ตุลาคม 2538 – กุมภาพันธ์ 2539)
(กระทรวงสาธารณสุข. 2540)

การเข้ายาบ้าในสถานศึกษา จะพบว่า มีทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาโดยพบมากที่สุดในระดับอาชีวศึกษาร้อยละ 2.40 เมื่อคำนวณจากนักเรียนอาชีวศึกษาของรัฐจำนวน 362,744 คน จะมีนักเรียนอาชีวศึกษาที่ใช้ยาบ้า จำนวน 8,706 คน ส่วนระดับมัธยมศึกษามีอัตราการเข้ายาบ้าร้อยละ 10.7 คน หรือเมื่อคำนวณจากนักเรียนมัธยมศึกษาภาครัฐทั่วประเทศ 2,420,365 คน จะเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาที่ใช้ยาบ้าถึง 25,898 คน รายละเอียดปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนที่เสพยาบ้า

ระดับ	ตรวจทั้งหมด	ตรวจพบ	คิดเป็นร้อยละ
ประถมศึกษา	1,724	1	0.06
มัธยมศึกษา	79,671	851	1.07
อาชีวศึกษา	17,082	410	2.40
อุดมศึกษา	1,046	2	0.19
รวม	99,523	1,264	3.72

ที่มา : การสำรวจสถานการณ์ยาบ้าในสถานศึกษา (ตุลาคม 2538 – กุมภาพันธ์ 2539)
(กระทรวงสาธารณสุข.2540)

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1.8.1งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

พอลสัน (ชลชัย ทศกุลณี.2542 : 98 ; อ้างอิงจาก Paulson. 1971:5455 - 5456B) ศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในนิวยอร์กที่ใช้สารเสพติดพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องของบรรยาภาสในครอบครัว กล่าวคือ นักศึกษาที่ใช้สารเสพติดจะมีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวแบบห่างเหิน ขาดความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักความอบอุ่นน้อยกว่า นักศึกษาที่ไม่ใช้สารเสพติด

บรีสโก (ขวัญเมือง แก้วดำเกิง.2541 : 528 ;อ้างอิงจาก Briscoe.1971: 3767A) ศึกษาเรื่องการใช้สารเสพติดของนักเรียน โดยศึกษาความแตกต่างในด้านการรับรู้ของนักเรียนที่ติดสารเสพติดกับนักเรียนที่ไม่ติดยาเสพติด ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ติดสารเสพติดกับนักเรียนที่ไม่ติดสารเสพติดมีความสัมพันธ์กับครอบครัวต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการเรียนรู้พบว่านักเรียนที่ติดยาเสพติดมีความสามารถในการรับรู้มีความรู้ความเข้าใจ และความจำดีกว่านักเรียนที่ไม่ติดสารเสพติด

โจนส์ (ประคองศรี แซ่เต็ง.2531:23;อ้างอิงจาก Jones. 1974: 2583A) ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 กลุ่มๆละ 60 คน กลุ่มหนึ่งได้เรียนโปรแกรมเรื่องสารเสพติดมาแล้วอีกกลุ่มหนึ่งยังไม่เคยเรียน พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันในด้านเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด นักเรียนหญิงมีเจตคติต่อต้านสารเสพติดมากกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกันจะมีเจตคติต่อต้านสารเสพติดมากกว่านักเรียนที่บิดามารดาแยกกันอยู่

1.8.2 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529: 81) ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่านักเรียนชายและหญิงมีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดที่ต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีการรับรู้ดีกว่านักเรียนชาย ส่วนการมีเพื่อนในครอบครัวที่แตกต่างกัน อาชีพบิดาแตกต่างกัน รายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดไม่แตกต่างกัน

นพพร พานิชสุข (2523: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอิทธิพลของครอบครัวและเพื่อนที่มีต่อการใช้ยากระตุ้นประสาทแอมเฟตามีนของเด็กวัยรุ่น พบว่า การขาดความอบอุ่น ทำให้เด็กรู้สึกเหงาและว้าเหว่ การที่บิดา-มารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้างกัน ตลอดจนการคบเพื่อนไม่ดี ได้รับแรงจูงใจในทางที่ผิด ล้วนเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้มีการเสพแอมเฟตามีน

อรอนงค์ หงษ์ชุมแพ (2538: 51-52) ได้ศึกษาความรู้และการป้องกันตนเองจากการเสพแอมเฟตามีนในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 272 คน เป็นเพศชาย 117 คน เป็นเพศหญิง 155 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับแอมเฟตามีนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการคือร้อยละ 81.3 ในการป้องกันตนเองจากการเสพแอมเฟตามีนในกรณีที่มีผู้ชักชวนให้เสพ โดยส่วนใหญ่จะหลีกเลี่ยง และปฏิเสธการใช้รวมทั้งชี้แนะผู้ชักชวนให้เลิกเสพด้วย สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียน ปรากฏว่ามีการใช้แอมเฟตามีนมีการซื้อขายและชักชวนให้เสพแอมเฟตามีน

ณัฐพล หาญโสภี (2540: 91-100) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลของการป้องกันการเสพแอมเฟตามีนในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่าการจัดโปรแกรมสุขศึกษาโดยการประยุกต์รูปแบบการสร้างพลัง และแรงสนับสนุนทางสังคมจากบิดามารดาและครูทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงความรู้ความภาคภูมิใจในตนเอง ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และการปฏิบัติตัวในการป้องกันการเสพแอมเฟตามีนดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าความภาคภูมิใจในตนเองความคาดหวังในความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวในการป้องกันการเสพแอมเฟตามีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1 แนวความคิดของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

เพาลิทโต้ (อุทัย เพชรช่วย. 2528 : 24 ; อ้างอิงจาก Paolitto. 1976) ได้กล่าวถึงแนวความคิดที่เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนหรือการให้นักเรียนสอนกันเองว่า การให้นักเรียนสอนกันเองได้เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรก ในยุคของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในประเทศอังกฤษ จากบันทึกของควินติเลียน (Quintilian) ในหนังสืออินสติติวติโอ โอราทอเรีย (Institutio Oratoria) ได้กล่าวถึงการให้เด็กอ่อนวัยกว่าเรียนบทเรียนจากรุ่นพี่ ต่อมาในปี ค.ศ. 1530 ตรอทเซนดอฟ (Trotzendrof) ครูชาวเยอรมัน ได้นำเอาวิธีการให้นักเรียนสอนกันเองไปใช้ โดยให้นักเรียนที่มีอายุมากช่วยสอนเด็กรุ่นน้อง การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวอย่างใหญ่หลวง ต่อวิธีการให้นักเรียนสอนกันเอง เกิดจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในประเทศอังกฤษ ในตอนปลายศตวรรษที่ 18 ทั้งนี้เพราะเกิดสภาวะการขาดแคลนครู ครูคนหนึ่งต้องรับผิดชอบนักเรียนเป็นจำนวนมาก หนังสือหรืออุปกรณ์มีจำกัด แลงคาสเตอร์ (Lancaster) นักการศึกษาในสมัยนั้น จึงคิดแก้ปัญหา โดยการฝึกเด็กที่มีอายุมากกว่า ให้ช่วยทำหน้าที่เป็นผู้สอน และในปี ค.ศ. 1820 วิธีการให้นักเรียนสอนกันเอง ได้เป็นที่ยอมรับในประเทศอเมริกา โดย วิลเลียม เบนลีย์ โฟล์ (William Bentley Fowle) ได้มองเห็นคุณค่าของการให้นักเรียนสอนกันเอง และเขาได้เสนอให้จัด การเรียนการสอนที่เป็นระบบขึ้น และได้ให้ทัศนะว่า แม้แต่ครูที่มีเวลาเพียงพอในการสอน ก็ควรจะนำวิธีการให้นักเรียนสอนกันเองมาใช้ เพราะการสอนกันเองของเด็ก จะช่วยให้เด็กได้รับประโยชน์ทางด้านวิชาการทั้งสองฝ่าย และวิธีการสอนเช่นนี้ ถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการให้นักเรียนสอนกันเอง ในประเทศไทยนั้น นักการศึกษาได้ให้ความสนใจมานานแล้ว จากรายงานการสัมมนา เรื่องการพิจารณานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีครูสอนไม่ครบชั้น ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (ชวนพิศ วงศ์ตช. 2538 : 28 ; อ้างอิงจาก กรมวิชาการ. 2516) ได้เสนอ วิธีแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนที่เรียนเก่งกว่าช่วยแนะนำนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือให้นักเรียนในชั้นที่สูงกว่าช่วยสอน

วิธีการใช้เพื่อนสอนเพื่อนมีทั้งการประชุมกลุ่มนักเรียนเพื่อแก้ปัญหากันเองและให้นักเรียนที่ผ่านการฝึกหัดอบรมมาแล้ว ทำการช่วยเหลือแนะนำหรือช่วยเพื่อน สำหรับผลของการใช้เพื่อนสอนเพื่อนที่ผ่านมานั้น พบว่า มีทั้งประสบความสำเร็จและล้มเหลว อย่างไรก็ตาม การใช้เพื่อนสอนเพื่อนที่ประสบผลสำเร็จนั้น เพื่อนที่ทำหน้าที่สอน จะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมมาก่อน และพบว่า ข้อได้เปรียบของการใช้วิธีเพื่อนสอนเพื่อน คือการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ๆ จึงเห็นว่า การใช้เพื่อนสอนเพื่อนเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถจะสร้างเสริมบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กันและกันได้ อย่างเสรี ในระหว่างนักเรียนนั่นเอง (รุ่งกานต์ ศรีลัมพ์. 2530 : 28 ; อ้างอิงจาก Bedworth and others. 1978)

อัลเลน (ชวนพิศ วงศ์ตช. 2530 : 28 ; อ้างอิงจาก Allen. 1976) กล่าวว่า การปล่อยให้เด็กถ่ายทอดความรู้ให้กัน ก่อให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น เพราะเป็นการพูดคุยกับเพื่อนฝูงวัยเดียวกันซึ่งช่วยในการสื่อความหมายได้ง่ายและรวดเร็ว

เดวิดสัน (วิไล พิพัฒน์มงคลพร. 2535 : 31; อ้างอิงจาก Davidson. 1974) กล่าวว่าถ้านักเรียนสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เขาได้เรียนรู้มา ให้เพื่อน ๆ ของเขาฟังได้ ด้วยภาษาของเขาเองแล้ว นักเรียนจะเข้าใจความรู้นั้น ๆ ได้อย่างแจ่มแจ้ง เพราะว่า การพูดหรืออธิบายถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะทำให้ผู้พูดเข้าใจ และเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มโนทัศน์ (Concept) ของเรื่องนั้น ๆ คืออะไรซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ยัง (วิไล พิพัฒน์มงคลพร. 2535 : 31 ; อ้างอิงจาก Young. 1972) ที่เสนอไว้ว่า นักเรียนจะเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ได้

จากกันและกันมาก การเรียนรู้จากกันและกันของนักเรียนจะทำให้เกิดความเข้าใจได้ดีกว่าการเรียนรู้จากครูเสียอีกเพราะภาษาที่นักเรียนใช้พูดจาสื่อสารกันนั้น สื่อความเข้าใจได้ดีและเหมาะสมกว่าครู

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้เพื่อนช่วยสอน พบว่ามีวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น เพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาต่าง ๆ พัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มทัศนคติ อุดมโนทัศน์ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทรงสถิตย์ กิตติคุณวิจนะ (2521: 32) ได้ศึกษาผลของการให้นักเรียนช่วยสอนกันเองที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยให้นักเรียนที่มีคะแนนวิชาภาษาอังกฤษสูงจำนวน 11 คน ช่วยสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนที่มีคะแนนภาษาอังกฤษต่ำจำนวน 33 คน โดยสอนสัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 เดือน พบว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนจากเพื่อน สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนจากเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี โสระโร (2527: 53) และเพ็ญสุข ภูตระกูล (2527:48) โดยพรณี โสระโร (2527:53) ได้ทดลองให้นักเรียนช่วยสอนกันเองในวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยแบ่ง นักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 40 คน ให้กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีการสอนจากเพื่อนอย่างมีแบบแผน กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีการสอนจากเพื่อนอย่างไม่มีแบบแผน และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม โดยให้ผู้สอน 1 คน ต่อผู้เรียน 5 คน ผู้วิจัยได้จัดให้มีการสอนนอกเวลาเรียนสัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งหมด 7 คาบ ผลการทดลองพบว่า การช่วยสอนโดยกลุ่มเพื่อนอย่างมีแบบแผนและแบบไม่มีแบบแผนสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์และทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนเพ็ญสุข ภูตระกูล (2528:48) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยให้เพื่อนช่วยสอนกับที่เรียนด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนราชดำริ ภาคต้น ปีการศึกษา 2527 จำนวน 72 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 36 คน โดยกลุ่มที่ 1 เรียนโดยวิธีให้เพื่อนช่วยสอน อัตรานักเรียนผู้สอนกับนักเรียนผู้เรียนเท่ากับ 1 : 1 กลุ่มที่ 2 เรียนโดยศึกษาด้วยตนเอง ทั้งสองกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนเก่งและนักเรียนอ่อนคละกัน ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ผลของการทดลองพบว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยเพื่อนช่วยสอนมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยตนเอง

งานวิจัยที่ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระหว่างผลการสอนโดยใช้เพื่อนช่วยสอนกับการสอนโดยครูทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในการศึกษาในระดับประถมศึกษา สุกัน เทียนทอง (2527:60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนซ่อมเสริมคณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยครู กลุ่มเพื่อน และศึกษาด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านลำดวน ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2526 จำนวน 64 คน แยกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 16 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนซ่อมเสริมจากครู กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอนซ่อมเสริมจากกลุ่มเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์จำนวน 8 คน อัตราส่วนระหว่างนักเรียนผู้สอนกับนักเรียนผู้เรียนเท่ากับ 1:2 กลุ่มทดลองที่ 3 ได้รับการเรียนซ่อมเสริมโดยวิธีการศึกษาด้วยตนเอง กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุมที่สอนตามปกติ ทั้ง 4 กลุ่ม เรียนเรื่องทศนิยม และทำแบบฝึกหัดทั้งหมด 12 ฉบับ โดยใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 40 นาที นาน 4 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า (1) กลุ่มทดลองที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซ่อมเสริมคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มทดลองที่ 3 และกลุ่มทดลองที่ 4 ส่วนกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่กลุ่มทดลองที่ 3 และกลุ่มทดลองที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุทัย เพชรช่วย (2527:46) ที่ได้ทำการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์กับ

นักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 เช่นเดียวกัน และพบผลข้อหนึ่งที่ว่า การช่วยสอนโดยเพื่อนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงให้ผลไม่แตกต่างกับการสอนโดยครู แต่จากการศึกษาของสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ (2527:22) ที่ได้ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ 4 แห่ง โดยคณะผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มนักเรียนของแต่ละโรงเรียน ที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่อยู่ในกลุ่มมา 12 คน ให้ทำหน้าที่เป็นผู้สอนแล้วเลือกกลุ่มนักเรียนในกลุ่มต่อมา 32 คน มาแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน โดยกลุ่มที่หนึ่งให้นักเรียนที่มีคะแนนสูงหนึ่งคนสอนนักเรียนที่มีคะแนนต่ำหนึ่งคน กลุ่มที่สองให้นักเรียนที่มีคะแนนสูงหนึ่งคนสอนนักเรียนที่มีคะแนนต่ำสองคน กลุ่มที่สามให้ครูสอนให้แก่เด็กนักเรียนที่มีคะแนนต่ำเป็นรายบุคคล และกลุ่มที่สี่เป็นกลุ่มควบคุม ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนวิชาคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคลจากครู มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยเพื่อนทั้งแบบผู้สอนหนึ่งคนต่อผู้เรียนหนึ่งคน หรือผู้สอนหนึ่งคนต่อผู้เรียนสองคนและกลุ่มที่ไม่มีการสอนใด ๆ และพบว่าสัมฤทธิ์ผลวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่สอนโดยเพื่อนทั้งแบบผู้สอนหนึ่งคนต่อผู้เรียนหนึ่งคน และผู้สอนหนึ่งคนต่อผู้เรียนสองคนนั้นไม่แตกต่างกัน แต่สูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีการสอนใด ๆ เลย

เออร์เนย์ (Emey 1980 : 4408-A - 4409-A) ได้ศึกษาผลของการให้การช่วยเหลือโดยเพื่อนที่ได้รับการฝึกอบรมต่อเหตุผลทางจริยธรรม ทศนคติต่อโรงเรียนและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) ของนักเรียนระดับ 8 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 8 จำนวน 76 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองจำนวน 46 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน และในกลุ่มทดลองจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มทดลองแรกมีนักเรียน 28 คน เข้ากลุ่มปรึกษาที่มีรุ่นพี่ 2 คน เป็นผู้นำกลุ่ม นักเรียนอีก 18 คนอยู่ในกลุ่มปรึกษาที่มีนักการศึกษาเป็นผู้นำกลุ่ม ดำเนินการให้การฝึกอบรมทักษะการตอบสนองที่เอื้อให้กลุ่มมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การเปิดเผยตนเองและการให้ข้อมูลย้อนกลับ ในแต่ละครั้งของการเข้ากลุ่มใช้เวลา 45 นาที กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มจะเข้ากลุ่มทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี เป็นเวลา 5 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้วัดประเมินผลได้แก่ DIT (Defining Issues Test) จะวัดระดับของการมีเหตุผลทางจริยธรรม SAS (Self – Assessment Scales) ใช้วัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และ SAI (School Attitude Inventory) ใช้สำรวจทัศนคติต่อโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่มีเพื่อนรุ่นพี่เป็นผู้นำกลุ่มมีเหตุผลทางจริยธรรม และการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่มีนักการศึกษาเป็นผู้นำกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนในด้านทัศนคติต่อโรงเรียนพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงสรุปได้ว่า เพื่อนรุ่นพี่ช่วยเหลือรุ่นน้องในการส่งเสริมให้มีเหตุผลทางจริยธรรมและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองได้ดีกว่านักการศึกษา

ชอร์รี่ (Shorey 1981:172-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้การช่วยเหลือแบบกลุ่มโดยเพื่อน ต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการตั้งใจเรียนแก่นักเรียนอายุ 13 ปี จำนวน 90 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างละ 45 คน ในกลุ่มทดลองจะมีกลุ่มย่อย 5 กลุ่มย่อย ๆ ละ 9 คน โดยให้กลุ่มทดลองมีเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเป็นผู้นำกลุ่มการปรึกษา และให้ระยะเวลาในการดำเนินการ 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง กลุ่มควบคุมไม่มีการให้การปรึกษา ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านพฤติกรรมการตั้งใจเรียน กลุ่มทดลองจะมีความตั้งใจเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

คาร์โรลีน (Carolyn 1986 : 84-A) ได้ศึกษาผลของการช่วยเหลือโดยเพื่อนต่อทักษะการเรียนรู้ อัตมโนทัศน์ ทักษะติดต่อโรงเรียน พฤติกรรมในชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างสุ่มจากนักเรียนระดับ 6 จำนวน 136 คน จัดเข้ากลุ่มทดลองจำนวน 102 คน กลุ่มทดลองได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อยโดยกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มแรกมีผู้นำกลุ่มเป็นนักเรียนระดับ 8 ซึ่งผ่านการฝึกอบรมการให้การปรึกษามาแล้ว กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 3 ให้ครูแนะแนวของโรงเรียนเป็นผู้นำกลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวน 34 คนเช่นกัน ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของคะแนนที่วัดก่อนการทดลองและหลังการทดลองในด้านพฤติกรรมในชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านทักษะทางการเรียน อัตมโนทัศน์ และทัศนคติต่อโรงเรียน ผลการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการสนับสนุนความคิดว่าเพื่อนนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมในการเป็นผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มสามารถช่วยให้นักเรียนมีทักษะทางการเรียนดีขึ้น มีอัตมโนทัศน์และทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน โปรแกรมนี้อาจนำไปใช้ในการปรับพฤติกรรมนักเรียนได้อีกด้วย

แมคสแปดเดน (McSpadden 1986 : 792-A) ได้ศึกษาผลของการใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มที่มีต่อนักเรียนที่มีปัญหาการเลือกอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มนักเรียนมัธยมจำนวน 24 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 12 คน กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ควบคุมที่ได้รับการสอนเกี่ยวกับการเลือกอาชีพในชั้นเรียนโดยมีครูเป็นผู้สอนกลุ่มทดลองมีนักเรียนที่ได้ผ่านการฝึกอบรมการให้การปรึกษาแก่เพื่อนในเรื่องการเลือกอาชีพเป็นผู้นำกลุ่ม ใช้เวลาดำเนินการทั้งหมด 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 10 ครั้ง ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทั้งในกลุ่มที่ครูเป็นผู้สอนและเพื่อนนักเรียนเป็นผู้นำกลุ่ม แต่พบแนวโน้มว่าครูและเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มสามารถช่วยลดปัญหาการเลือกอาชีพแก่นักเรียนได้ และการพูดคุยปรึกษากันในกลุ่มโดยมีเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเป็นผู้นำกลุ่มช่วยให้บรรยากาศของการแลกเปลี่ยนปัญหาและประสบการณ์เป็นที่พึงพอใจของสมาชิกมากกว่าการสอนในชั้นเรียน

2.2 ความหมายของผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน (Peer -Led Group)

สำหรับความหมายของเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วาเรนฮอร์ธ (Verenhorset. 1974: 272) กล่าวว่า ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน คือผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมบทบาทของการเป็นผู้ช่วยเหลือในกลุ่มมาก่อนที่จะทำหน้าที่เอื้ออำนวยให้ผู้รับการช่วยเหลือในกลุ่มได้ร่วมกันแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของเขา และสนับสนุนให้เพื่อนผู้รับการช่วยเหลือในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในกลุ่ม

ยาลอม (Yalom. 1975: 143) มีความเห็นว่า ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มการปรึกษา ได้จัดการวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวสมาชิกเอง ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อนจะให้ความสนใจ ใส่ใจเพื่อนสมาชิก ช่วยให้เขาได้รู้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเขาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนทั่วไปเช่นกัน โดยจะเน้นการแลกเปลี่ยนปัญหาและประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งผลจากความพยายามของผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภายในกลุ่มหรือความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและคุ้นเคยกันมากขึ้น

ทินดอลล์ และเกรย์ (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. 2532: 15; อ้างอิงมาจาก Tindall and Gray. 1985) กล่าวว่า ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน คือ ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมให้ทำหน้าที่ช่วยเอื้ออำนวยให้สมาชิกในกลุ่ม มีการพูดคุย อภิปราย ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือกลุ่ม และช่วยส่งเสริมให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะพื้นฐานในการให้การปรึกษาพอสมควร ควรได้เรียนรู้

ทักษะการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ เข้าใจความรู้สึกและปัญหาความต้องการของบุคคล เพื่อจะเสริมสร้างกำลังใจแก่เพื่อนผู้รับการช่วยเหลือในกลุ่มเกิดการพัฒนาดตนเอง และศักยภาพที่มีอยู่ในการช่วยตนเอง

จากความหมายของเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน คือ ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมบทบาทและทักษะพื้นฐาน ของการเป็นเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม ทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้เพื่อนผู้รับการช่วยเหลือในกลุ่ม ได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภายในกลุ่ม และการให้การช่วยเหลือกันในกลุ่ม โดยเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือ จะอยู่ภายใต้การนิเทศดูแลของนักจิตวิทยาการศึกษา

ผู้ที่รับบทบาทในการช่วยเหลือผู้อื่นหรือเพื่อนผู้ให้การปรึกษานี้ จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือก ให้เข้ารับการฝึกอบรมทักษะเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ภายใต้บทบาทของการให้การช่วยเหลือผู้อื่น ที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน สามารถแลกเปลี่ยนค่านิยม ประสบการณ์ และวิถีการดำเนินชีวิต ให้กับผู้รับบริการ งานที่ทำเป็นงานขั้นพื้นฐาน มีข้อจำกัดด้วยทักษะเฉพาะ ที่ได้รับการฝึกอบรม และอยู่ภายใต้การนิเทศของผู้ที่เป็นวิชาชีพ เพื่อนผู้ให้คำปรึกษาเป็นเสมือนสะพานเชื่อมโยง ระหว่างผู้รับบริการ กับผู้ที่ให้การช่วยเหลือที่เป็นวิชาชีพ โดยธรรมชาติแล้วนักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่แล้ว แต่การช่วยเหลือของนักเรียนด้วยกันจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถ้าหากว่า ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือได้ผ่านการฝึกอบรมให้เป็นเพื่อนผู้ให้การปรึกษา

2.3 คุณสมบัติของผู้นำกลุ่มควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. รู้จักตนเอง (Self – Awareness) หมายถึง รู้ถึงจุดเด่น จุดด้อย ความขัดแย้งในใจ แรงจูงใจ และความต้องการของตน มีความตั้งใจและเป้าหมายของตนเอง ตลอดทั้งเห็นถึงคุณค่าของการรู้จักตนเอง
2. มีใจกว้างและมีการยืดหยุ่น (Openness and Flexibility) สามารถที่จะรับแนวคิดหรือทัศนะต่าง ๆ ของผู้อื่น โดยไม่เอากฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของตน ไปตัดสินความคิดนั้น ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเปิดเผยตนเองของสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ลักษณะของความยืดหยุ่นนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการที่ผู้นำกลุ่มสามารถจัดการได้กับสถานการณ์หนึ่ง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ยึดติดกับแบบแผนที่ตายตัว
3. มองโลกในแง่ดี (Think Positively) มีทัศนคติต่อชีวิตและโลกในแง่ดี มองเห็นคุณค่าในตัวสมาชิกและตนเอง ช่วยให้เกิดการพัฒนาในสัมพันธภาพของการปรึกษา
4. มีท่าทีที่มีความอบอุ่นและมีความใส่ใจ (Warm and caring) หมายถึง ท่าทีที่แสดงถึงความเข้าใจ ยอมรับสมาชิก ท่าทีดังกล่าวอาจแสดงออกได้หลายทาง อาจจะโดยสีหน้า ท่าทางหรือคำพูดก็ได้ เช่น ท่าทีร่าเริง กระตือรือร้น เอาใจจดจ่อ ยิ้มแย้ม สงบเงียบ หรืออาจจริงใจเพื่อบอกให้ทราบว่ากำลังให้ความสนใจอย่างเต็มที่
5. มีจิตใจมั่นคงและกลมกลืน (Mature and Integrity) รู้สึกมั่นคงพอใจในการที่จะดำเนินชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสม และสามารถที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างเป็นสุข
6. มีความอดทน (Tolerance) โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่กลุ่มอยู่ในความเงียบ
7. มีความเที่ยงตรง (Objectivity) รับรู้ปัญหาของผู้อื่น เสมือนเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่ในขณะเดียวกัน ต้องไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง และสามารถประเมินเหตุการณ์นั้น ๆ ได้อย่างมีเหตุผลปราศจากอคติใด ๆ

2.4 การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มในการป้องกันการเสพติดยาโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม ไม่ควรบังคับให้สมาชิกเข้ากลุ่ม แต่ใช้วิธีการสัมภาษณ์สมาชิกเพื่อประเมินความพร้อมในการเข้ากลุ่มของผู้สมัครและเป็นโอกาสที่จะได้อธิบายให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มควรมีอายุใกล้เคียงกัน หรืออยู่ในวัยเดียวกัน (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. 2532: 23; อ้างอิงจาก Ohlsen. 1977)

2.5 ขนาดของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่มมีอิทธิพลต่อบรรยากาศของกลุ่มเป็นอย่างมาก กลุ่มที่มีสมาชิกที่เป็นวัยรุ่นนั้น ควร มีจำนวนสมาชิก 4 – 8 คน (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. 2532: 24; อ้างอิงจาก Ohlsen. 1970) หรือจำนวน 6 – 10 คน เป็นขนาดที่จะดำเนินกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มธรรมชาติ และวุฒิภาวะของสมาชิกกลุ่มด้วย

2.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการเข้ากลุ่มการป้องกันการเสพติดยาโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ระยะเวลาที่ใช้โปรแกรมการให้ความช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน อาจจัดทั้งหมด 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง หรือ 2 สัปดาห์ ๆ ละ 5 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมงครึ่ง และควรมีการประชุมกลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง สำหรับจำนวนครั้งที่จะใช้ในการประชุมกลุ่มทั้งหมด ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและธรรมชาติของกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุดควรประชุมกลุ่มจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง และถ้าหากมากกว่านี้ยิ่งเป็นการดี (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. 2532: 24; อ้างอิงจาก Ohlsen. 1970)

2.7 การประเมินผลโปรแกรมในการฝึกอบรมการป้องกันการเสพติดยาโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

โดเกอร์ที และ เทเลอร์ (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. 2532: 27 – 28; อ้างอิงจาก Dougherty and Taylor. 1983) ได้สรุปวิธีการประเมินโปรแกรมการฝึกอบรมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนไว้ดังนี้

1. วิธีการทดสอบก่อนและหลัง (Pre - Post Method)

เป็นวิธีการวัดผลการเปลี่ยนแปลง หลังจากได้รับการสอนแล้ว ตัวอย่างเช่น การวัดทัศนคติเกี่ยวกับตนเอง (Self – Concept) ของเพื่อนผู้รับการสอน ก่อนการอบรม และหลังสิ้นสุดโปรแกรมการฝึกอบรม แต่การประเมินด้วยวิธีนี้ มีข้อจำกัด เพราะไม่ได้ใช้กลุ่มควบคุม ไม่สามารถสรุปได้ว่า คะแนนที่เพิ่มขึ้นระหว่างการวัดครั้งก่อนและหลังการฝึกอบรมนั้นเป็นผลมาจากโปรแกรมที่ใช้ เพราะอาจมีตัวแปรแทรกซ้อนมาเกี่ยวข้องเช่น วุฒิภาวะของนักเรียน ประสบการณ์ชีวิต เป็นต้น

2. วิธีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม

วิธีการใช้การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลอง ที่ผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรมกับกลุ่มที่เพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึกอบรม วิธีการนี้ พอที่จะให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากโปรแกรม ด้วยวิธีการนี้ ผู้วิจัยจะต้องใช้เวลาอย่างมากในการคัดเลือกกลุ่มควบคุมเพื่อให้มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์ทางสถิติ

3. วิธีการรายงานด้วยตนเอง

วิธีนี้ เป็นวิธีการใช้เครื่องมือในการประเมินผล เช่น แบบสำรวจ (Checklists) หรือการประมาณค่า หรือการตอบคำถามโดยให้ผู้รับการอบรมเป็นผู้ประเมินโปรแกรมหรืออาจให้บุคคลใกล้ชิด เช่น

ผู้ปกครอง ครู เป็นผู้ประเมินพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลง ของผู้ให้การช่วยเหลือ และผู้รับการช่วยเหลือ แต่เครื่องมือในการประเมินจะใช้ได้จำกัด เพราะการขาดความแม่นยำตรงของเครื่องมือ ผลที่ได้รับอาจเป็นอันดับ (Subjective) มากกว่าที่จะเป็นเครื่องมือทางวิจัย

4. วิธีการศึกษาเป็นรายกรณี

วิธีนี้ใช้ศึกษาวิเคราะห์ผลของการฝึกอบรมเป็นรายบุคคล เช่น การศึกษาของดิงค์เมเยอร์ (Dinkmayer. 1980: 56) ได้ประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อนผู้ให้การปรึกษา โดยจัดโปรแกรมการฝึกอบรมให้กับนักเรียนระดับ 5 ที่มีพฤติกรรมแยกตัวทางสังคม และมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ที่อาสาสมัครเข้ารับการอบรม ผลการศึกษา จากรายงานของครูพบว่า เพียง 2 – 3 เดือนหลังจากที่ผู้รับการฝึกอบรมมีบทบาท เป็นเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือ นักเรียนเหล่านั้นมีทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงออกที่เหมาะสมที่พัฒนาขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนควรมีคุณสมบัติ คือ รู้จักคุณค่าในตนเอง มีใจกว้าง ยืดหยุ่น มองโลกในแง่ดี มีท่าทีที่อบอุ่น และมีความใส่ใจ มีจิตใจที่มั่นคง มีความอดทน และมีความเที่ยงตรง การฝึกอบรมการป้องกันการเสพติดยาโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั้นขนาดของกลุ่มควร ประมาณ 4 – 10 คน ใช้ระยะเวลาในการฝึก 2 – 5 สัปดาห์ ๑ ละ 2 – 3 ครั้ง รวมทั้งหมดไม่ควรต่ำกว่า 8 ครั้ง และการประเมินโปรแกรมการฝึกอบรมการป้องกันการเสพติดยาโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีวิธีการทดสอบก่อนหลัง การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม การรายงานด้วยตนเอง และการศึกษาเป็นรายกรณี

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.8.1 งานวิจัยต่างประเทศ

อลิซาเบท (สมลักษณ์ ศรีธงชัย . 2532 : 35 ; อ้างอิงจาก Elizabeth. 1978) ได้ศึกษา เรื่องประสิทธิภาพของการสอน โดยให้เพื่อนช่วยเพื่อน วิธีการดำเนินการศึกษานั้นได้จำแนกกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองซึ่งเรียนโดยให้เพื่อนช่วยเพื่อน และกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนตามปกติ ผล การศึกษาพบว่า นักเรียนผู้สอนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เซลานี (สมลักษณ์ ศรีธงชัย . 25372 : 35 ; อ้างอิงจาก Celani. 1979) ได้ประยุกต์วิธี การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ไปใช้ในการพัฒนาทักษะในการสื่อสารของนักเรียน (Communication skills) ผลจากการศึกษาพบว่า การแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ย่อมทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างนักเรียนผู้ สอนในแต่ละกลุ่ม ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการสื่อสารดี ขึ้นกว่าเดิม ประการสำคัญยังพบว่า ตัวนักเรียนผู้สอนมีความสามารถในการพูดดีขึ้นมาก เนื่องจากเป็น การทบทวนทักษะการพูดไปในตัว

เบอร์ลิน (ชวนพิศ วงศ์คช. 2538 : 40 ; อ้างอิงจาก Berlin. 1979) ได้ศึกษาเรื่องการให้ นักเรียนสอนนักเรียน และความเป็นไปได้ของการนำเอารูปแบบการสอน ที่ให้นักเรียนที่มีความสามารถสูง กว่า เป็นผู้นำกลุ่มสนทนาหรือเป็นผู้ร่วมสัมมนา มาใช้ในสภาพการเรียนการสอนตามปกติ ผลการศึกษาพบ ว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่มีนักเรียนเป็นผู้นำกลุ่มสัมมนา กับกลุ่มที่มีครูเป็นผู้ ดำเนินการ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มสัมมนาที่เป็นนักเรียนปีที่ 1 ล้วน ๆ กับนักเรียนที่มีนักเรียน ปีที่ 4 ร่วมสัมมนานั้น ก็พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด

จากงานวิจัยของ รัธ (วิลโล พัทธมนมค. 2535: 3 ; อ้างอิงจาก Ruth, 1985)พบว่า การจัดกลุ่มโดยใช้เพื่อนช่วยเพื่อนที่นิยมคือการจัดกลุ่มความสามารถ กลุ่มละ 4 คน มีเด็กเก่ง 1 คน เด็กปานกลาง 2 คน เด็กอ่อน 1 คน เด็กจะสามารถสอนกันเองได้ซึ่งเป็นผลดีต่อตัวเด็กและสังคมของเด็ก

2.8.2 งานวิจัยในประเทศ

ช่อแก้ว โภคย์สุพัทธ์ (2525 : 50) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ที่เรียนหลักภาษาไทยโดยใช้การให้นักเรียนสอนกันเอง ผลการศึกษาพบว่า วิธีการให้นักเรียนสอนกันเอง สามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ การเรียนรู้จากเพื่อนด้วยกัน ทำให้นักเรียนเกิดการเข้าใจได้ดีและเหมาะสม อันเนื่องจากวัยของเด็กที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งการที่ทั้งนักเรียนผู้เรียนและนักเรียนผู้สอนได้ใช้ภาษาพูดในระดับเดียวกัน ออมก่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น นักเรียนผู้สอนเข้าใจปัญหาของนักเรียนผู้เรียนได้ง่าย เพราะลักษณะปัญหาที่คล้ายคลึงกับปัญหาที่เขาได้ประสบมาด้วยตนเอง นักเรียนจะรู้สึกเป็นอิสระในการซักถามและสำรวจปัญหาต่าง ๆ นักเรียนผู้สอนส่วนใหญ่จะมีความตั้งใจที่จะสอนมาก มีความริเริ่ม กล้าพูด กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบสูง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และทำให้ผลการเรียนมีพัฒนาการที่สูงขึ้นกว่าเดิม กลุ่มผู้เรียนยอมรับว่าได้ประโยชน์จากการเรียนรู้นี้มากขึ้น มีความอบอุ่นใจที่เห็นเพื่อน ๆ และอาจารย์ประจำวิชา เอาใจใส่เป็นพิเศษ ทำให้เกิดกำลังใจ และกระตือรือร้นที่จะเรียนมากขึ้น ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาเรียน ต่อเพื่อน ต่ออาจารย์ ผู้สอนเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

เอมอัชมา รัตนริมจ (2527 : 49 – 50) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “สิ่งเสพติด” โดยใช้เทคนิคการสอนแบบนักเรียนสอนกันเอง ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ทำหน้าที่สอนกลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 8 หอง เรียนจำนวน 287 คน ซึ่งเป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง ใช้เวลาทดลอง 12 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และผลความคงทนของการทดลองเรียนในด้านความคิดเห็นของผู้เรียน ที่มีต่อยาเสพติด ภายหลังการทดลอง ดีกว่าก่อนการทดลอง

รุ่งกานต์ ศรีลัมภ์ (2530 : 101 – 102) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการสอนสุขศึกษาเรื่องกามโรคแก่หญิงอาชีพพิเศษ แบบเพื่อนสอนเพื่อนในสถานบริการ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง ใช้เวลาทดลอง 16 สัปดาห์ โดยใช้แบบสอบถาม และแบบบันทึกพฤติกรรม เป็นเครื่องมือวัดตัวแปรต่างๆโดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนสุขศึกษาเรื่องกามโรคจากอาสาสมัครต่อต้านกามโรค เป็นหญิงในสำนักเดียวกัน กลุ่มเปรียบเทียบได้รับสุขศึกษาจากเจ้าหน้าที่ควบคุมกามโรคตามปกติ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีความเชื่อว่า โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ความรุนแรงของโรค ผลดีของการปฏิบัติตามเจ้าหน้าที่ ความพึงพอใจต่อการบริการและการปฏิบัติ ดีกว่าก่อนการทดลอง

อังคินันท์ บุปผาสวรรณ (2536 : 111 – 112) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับการให้แรงเสริมจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงในพฤติกรรมป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ของพลทหารชายแดนอรัญประเทศ ระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม 2535 จำนวน 117 คน เป็นกลุ่มทดลอง 54 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 63 คน ซึ่งกลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษา เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จากเพื่อนผู้ให้คำปรึกษา 12 ครั้ง ๆ ละประมาณ 30 – 40 นาที กับได้รับแรงเสริมจากผู้บังคับบัญชาระดับสูง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีการรับรู้ต่อผลดีของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค

ทัศนคติต่อถุงยางอนามัย และการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคถูกต้องมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และการรับรู้ต่อผลศึกษาการปฏิบัติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคและอัตราการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ของกลุ่มทดลองลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เฉลิมพล ดันสกุล (2537 : 102 – 107) ได้ศึกษาประสิทธิผล ของรูปแบบการดำเนินงาน สุขศึกษาโดยการอบรมกลุ่มเพื่อน เพื่อใช้เป็นผู้ถ่ายทอดแนะนำส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้แรงงานโรงงานฟอกหนัง จำนวน 120 คน ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ และสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองมีจำนวน 60 คน ได้รับการให้ข้อมูลข่าวสาร และคำปรึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยผ่านทางเพื่อนที่ได้รับการอบรม ซึ่งเพื่อนที่ผ่านการอบรมจะสอนโดยใช้ภาพพลิก เรื่องความรู้ การรับรู้ การพัฒนาตนเอง การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคเอดส์ วิธีใช้ถุงยางอนามัยให้ถูกวิธี แหล่งและสถานบริการของรัฐและเอกชนที่ควรไปปรึกษาและรักษาเมื่อมีปัญหาเรื่องโรคเอดส์ ใช้ตัวแบบจากชีวิตจริง เพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ กลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 60 คน จะไม่ได้รับกิจกรรมดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ การรับรู้ความคาดหวัง และการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคเอดส์ ถูกต้องมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ทั้งในต่างประเทศ และในประเทศ สรุปได้ว่า วิธีการใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถพัฒนาทักษะต่างๆให้กับนักเรียนที่ขาดทักษะต่าง ๆ ได้ ทั้งในเรื่องของการเรียน ก็ใช้วิธีการนี้อย่างแพร่หลาย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

3.1 ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม(Training)เป็นกระบวนการเสริมสมรรถภาพบุคลากรอย่างหนึ่งในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานเฉพาะการที่อยู่ในความรับผิดชอบหรืองานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและเกิดผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้อย่างมีคุณภาพ ได้มีผู้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ดังนี้คือ

ณัฐพันธ์ เชรนนท์ (2541:163) ได้สรุปความหมายไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมสำคัญด้านทรัพยากรบุคคล เพื่อให้บุคลากรมีพฤติกรรมที่องค์กรต้องการและสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพโดยรวมขององค์กรและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ฐิระ ประवालพฤษ (2538:4) สรุปว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างสมรรถภาพบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานในขอบเขตการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน อันมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร

สุจิตรา จันทนา (2539:264) สรุปว่า การฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยทำให้เพิ่มพูนความสามารถในการใช้ทักษะ และความเจตจำนงในงาน ตลอดจนเจตคติของบุคคล เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน

กุลธนา ธนาพงศ์ และ ไตรรัตน์ โภคผลาภรณ์ (2537:331) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การฝึกอบรมคือกรรมวิธีที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สมชาติ กิจยรรยง (2537:10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะและแลกเปลี่ยนทัศนคติ ตามความมุ่งหวังที่กำหนดไว้ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งอาจจะเป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือในสถานที่ทำงานก็ได้

ชูชัย สมิทธิไกร (2537:3) กล่าวถึงการฝึกอบรมไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งถูกจัดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถของบุคลากรในองค์กร อันจะส่งผลให้บุคลากรเหล่านั้นมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม

Goldstein (1992:3) กล่าวถึงการฝึกอบรมไว้ว่า คือวิธีการที่ทำให้ได้มาซึ่งทักษะ แนวปฏิบัติ หลักการ หรือทัศนคติ ซึ่งมีผลต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

Dubrin และ Ireland (1993:253) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมโดยแยกออกจากการพัฒนาไว้ว่า การฝึกอบรม คือวิธีการใด ๆ ก็ตามในการที่จะเพิ่มระดับของทักษะของพนักงานเพื่อที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานในปัจจุบัน เช่น ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ การฝึกทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งการบริการลูกค้า ส่วนการพัฒนา หมายถึง การเพิ่มความสามารถของพนักงานเพื่อที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานของเขาในอนาคต โดยเน้นถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และทักษะในการตัดสินใจ

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการฝึกอบรมได้ว่า เป็นกระบวนการที่กำหนดขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผนเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานและส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอันเป็นเป้าหมายหลักขององค์กร

3.2 วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม

เมื่อก้าวถึงวัตถุประสงค์หลักของการฝึกอบรมแล้ว มักจะกล่าวได้ว่าเป็นการมุ่งเน้นที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลัก 3 ประการ คือ เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) เพิ่มพูนทักษะ (Skill) และเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (เด่นพงษ์ พลละคร.2532:21)

1. การเพิ่มพูนความรู้ เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งที่มีอยู่แล้วให้มีความชำนาญมากขึ้น และเป็นการเพิ่มพูนความรู้เทคโนโลยี วิธีการปฏิบัติ ตลอดจนระเบียบข้อบังคับหรือนโยบายต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้พนักงานสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เหล่านั้นมาใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือบางครั้งอาจจะเป็นการนำเครื่องมือเครื่องใช้ชนิดใหม่เข้ามาในองค์กร ก็จะต้องมีการฝึกอบรมพนักงานให้สามารถทำงานร่วมกับเครื่องมือหรือเครื่องจักรเหล่านั้นได้

2. การเพิ่มพูนทักษะ ผู้ปฏิบัติงานแต่ละระดับควรได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นตามความเหมาะสม ซึ่งทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานมี 3 ประเภท คือทักษะทางการคิด (Conceptual Skill) ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Skill) และทักษะทางปฏิบัติ (Technical Skill) พนักงานแต่ละระดับจะมีความต้องการทักษะที่แตกต่างกัน เช่น พนักงานในระดับต้นจะต้องการทักษะทางปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติโดยตรง เช่น พนักงานพิมพ์ดีดจะต้องการทักษะในการพิมพ์ให้เร็ว ถูกต้องและสะอาด หัวหน้างานก็จะต้องการทักษะในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บริหารระดับสูงจะต้องใช้ทักษะในการคิดวางแผน การจัดการบริหารต่าง ๆ เป็นต้น

3. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าทัศนคติมีบทบาทต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานมาก ถ้าเขาเห็นด้วย เขาเข้าใจวัตถุประสงค์ของงานและสภาพการทำงาน ผลงานของเขา ก็มักจะดี แต่ถ้าเขาไม่เห็นด้วย ไม่เข้าใจ ผิดหวัง เบื่อ และท้อแท้ใจ เขาจะไม่อยากทำงาน และผลงาน

ที่ออกมาจะไม่ดี ทั้งอาจเป็นผลให้เกิดการสูญเสียและอุบัติเหตุได้ด้วย ดังนั้นจึงเป็นเป้าหมายหนึ่งในการฝึกอบรมจึงมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลง และสร้างเสริมทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและต้องการให้เกิดขึ้นในหมู่พนักงาน

3.3 ความสำคัญ ประโยชน์และความจำเป็นของการฝึกอบรม

สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2539:20) กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. ไม่มีสถาบันการศึกษาใดที่สามารถผลิตคนที่สำเร็จการศึกษาออกมาแล้วสามารถปฏิบัติงานได้เลย เช่น การรับพนักงานใหม่จะต้องมีการฝึกอบรมปฐมนิเทศ มีการสอนงาน แนะนำการทำงาน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยเข้าใจสิทธิและหน้าที่ฐานะเป็นสมาชิกขององค์กร ตลอดจนเข้าใจวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน มีความรู้ทักษะและทัศนคติที่พอเหมาะกับความต้องการของหน่วยงานและช่วยสร้างขวัญและทัศนคติที่ถูกต้องให้กับบุคลากรใหม่ เป็นต้น
2. วิธีการผลิต (เทคโนโลยี) วิธีการทำงานได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคและสมัย ทำให้เราต้องจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ในการทำงานกับพนักงาน ให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เมื่อมีการรับคนไม่เหมาะสมกับงาน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกอบรมให้พนักงานมีความรู้ในเรื่องที่จะปฏิบัติงาน
4. ต้องการพัฒนาศักยภาพขององค์กรให้มีความก้าวหน้า เพื่อเป็นการเตรียมตัวให้เขาพร้อมที่จะขึ้นรับตำแหน่งใหม่ที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้นในอนาคต

การฝึกอบรมนับว่าเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ที่ต้องใช้ทั้งเวลา กำลังคน ตลอดจนงบประมาณ แต่หากพิจารณาแล้ว การฝึกอบรมที่ได้ผลตามวัตถุประสงค์นั้นถือว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เพราะเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความชำนาญงาน มีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานแล้ว ผลงานที่เกิดขึ้นย่อมมีประสิทธิภาพต่อหน่วยงานนั้น ดังนั้นถ้าจะกล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกอบรม พอจะสรุปได้ดังนี้ (เรืองลักษณ์ ไรจนพันธ์.2529)

1. การฝึกอบรมทำให้วิธีการปฏิบัติงานดีขึ้น
2. การฝึกอบรมช่วยลดค่าใช้จ่าย แรงงาน และเวลาในการปฏิบัติงานให้น้อยลง
3. การฝึกอบรมช่วยลดเวลาเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานให้น้อยลง
4. การฝึกอบรมช่วยแบ่งเบาภาระการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาได้มากขึ้นเพราะผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วย่อมจะรู้และเข้าใจวิธีการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีและถูกต้อง
5. การฝึกอบรมช่วยทำให้สายการบังคับบัญชา การควบคุม การบริหาร การติดต่อและประสานงานความร่วมมือดีขึ้นภายในและภายนอกหน่วยงาน
6. การฝึกอบรมช่วยส่งเสริมจิตใจ และศีลธรรมของผู้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น
7. การฝึกอบรมช่วยทำให้ระบบและวิธีการทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3.4 องค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกอบรม

3.4.1 วิทยากร คือ คนซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ เป็นบุคคลซึ่งแสวงหากลวิธีที่จะทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามเป้าหมายที่กำหนดในช่วงเวลาหนึ่ง วิทยากรไม่ใช่ครู แต่คนเป็นวิทยากรอาจนำเอาลักษณะที่ดีของครูมาใช้ในการทำงานได้ (สมคิด อิศระวัฒน์.2542:6)

วิทยากรแบ่งได้ 2 ประเภท (จกกลณี ชุตินาเทวินทร์.2542:14) คือ

- วิทยาการภายใน หมายถึง บุคคลในหน่วยงานซึ่งสามารถสอนหรือถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลของหน่วยงานนั้น ๆ ได้

- วิทยาการภายนอกหรือวิทยาการผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง บุคคลซึ่งมีประสบการณ์ มีความรู้ความชำนาญ เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรฝึกอบรม

บุคคลซึ่งเป็นวิทยากรจะมีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาโดยผนวกกับประสบการณ์ เป็นผู้ทำหน้าที่ให้ข้อมูลทางวิชาการในการฝึกอบรมซึ่งจะต้องพิจารณาคัดเลือกให้เหมาะสมกับหลักสูตรฝึกอบรม

3.4.2 วิธีการสอนซึ่งวิทยากรอาจนำมาใช้ในการฝึกอบรมหรือถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ใหญ่มากมายวิธี (สมคิด อิศระวัฒน์.2543:134-158) ได้แก่

3.4.2.1 การบรรยาย (Lecture)

การบรรยายเป็นวิธีการสอนซึ่งผู้สอนเป็นผู้พูด บอกเล่าหรืออธิบายเนื้อหาให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้เตรียมการค้นคว้าหรือศึกษาเนื้อหาที่จะสอนและทำการถ่ายทอด ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้รับการถ่ายทอดโดยการจดบันทึกหรือท่องจำ ลักษณะดังกล่าวเป็นการบรรยายในลักษณะดั้งเดิม ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญคือเป็นผู้พูด ผู้กำหนดทิศทางของการสอน ผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมนอกจากการเป็นผู้รับ การบรรยายเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป็นวิธีการสอนที่เตรียมได้ง่ายกว่าวิธีอื่น ใช้กับคนจำนวนมาก สามารถปลูกฝังแนวคิดและเจตคติที่ผู้สอนต้องการ

3.4.2.2 การแสดงบทบาท (Role- Playing)

การแสดงบทบาทคือ การแสดงในสถานการณ์ที่ต้องการจะศึกษาและอภิปราย โดยมีได้มีการเตรียมบทหรือรายละเอียดที่จะพูด ผู้เรียนจะแสดงออกตามความคิดของตนในบทบาทที่สมมุติขึ้น การแสดงบทบาทเป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสถานการณ์ที่ต้องการ เป็นการสอนซึ่งสำรวจความคิดเห็นของบุคคลอื่นให้ทราบว่า คนอื่นมีแนวคิดอย่างไร วิธีการสอนแบบแสดงบทบาทเน้นการสำรวจความคิดเห็นต่าง ๆ มากกว่าเนื้อหาวิชาและเน้นเรื่องความรู้สึกมากกว่าวิธีการอื่น

3.4.2.3 การจำลองสถานการณ์ (Simulation)

การจำลองสถานการณ์ เป็นการสมมุติสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ สถานการณ์ที่จัดให้คล้ายคลึงกับความจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดความรู้สึกจริง ๆ การจำลองสถานการณ์จะมีความคล้ายคลึงกับการแสดงบทบาท ซึ่งการแสดงบทบาทมีการกำหนดสถานการณ์สมมุติขึ้นมา กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนต้องแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่สมมุติโดยไม่มีบทพูด ผู้แสดงต้องแสดงความคิดเห็นของตนตามบทบาทที่กำหนด ในขณะที่การจำลองสถานการณ์จะมีบทหรือสคริปต์ (Script) ให้ผู้แสดงพูดตาม ผู้แสดงจะแสดงตามเงื่อนไขที่กำหนด

3.4.2.4 กรณีศึกษา (Case Study)

กรณีศึกษา เป็นกระบวนการซึ่งพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะค้นหาวิธีแก้ปัญหา นั้น ๆ การสอนโดยใช้กรณีศึกษาจะเน้นกระบวนการวิเคราะห์มากกว่าการสอนเนื้อหา หลังจากเสนอเนื้อหาแล้วจะมีคำถามซึ่งเป็นประเด็นปัญหาให้กับผู้เรียนได้วิเคราะห์และแก้ปัญหา

3.4.2.5 การระดมสมอง (Brain Storming)

การระดมสมอง เป็นวิธีการสอนที่สมาชิกแต่ละคนจะแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระต่อปัญหาที่กำหนด ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสคิดและแสดงความคิดเห็น หลังจากนั้นจะมีการวิเคราะห์คำตอบและสรุปประเด็นนำเสนอที่ประชุมใหญ่

3.4.2.6 การแบ่งกลุ่มย่อย (Small Group)

การสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อยคือ การรวมคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ที่ผู้เรียนแต่ละคนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันแสวงหาความรู้และสามารถจะตกลงปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความเห็นของกลุ่ม

3.4.2.7 การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)

การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม จะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยจำนวน 3-7 คน ต่อกลุ่มอภิปรายในประเด็นที่กำหนดและนำเสนอผลการอภิปรายต่อที่ประชุมใหญ่ การอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีจำนวนมาก ความสนใจของสมาชิกมีหลากหลายและผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

3.4.2.8 การทัศนศึกษา (Field Trip)

การทัศนศึกษาคือ การนำผู้เรียนไปดูของจริง ณ สถานที่นั้น ๆ (Apps.1991) มีความเห็นว่าการทัศนศึกษาเป็นเครื่องมือในการสอนที่ดี ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิธีการสอนด้านสิ่งแวดล้อมสามารถใช้ได้หลายวิธี ทั้งการบรรยาย การแสดงบทบาท การจำลองสถานการณ์ กรณีศึกษา การระดมสมอง การแบ่งกลุ่มย่อย การอภิปรายกลุ่มและการทัศนศึกษา ซึ่งวิทยากรจะเป็นผู้เลือกใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น

3.4.3 การประเมินผลการฝึกอบรม

การประเมินผลการฝึกอบรม เป็นการติดตาม สังเกต ซ้อมเสริมแก้ไขปรับปรุงการจัดการฝึกอบรมให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (วิจิตร อาวะกุล.2540:236) ซึ่งรูปแบบและวิธีการการประเมินผลการฝึกอบรมส่วนใหญ่จะระบุไว้แล้วในขั้นตอนของการออกแบบหลักสูตรว่า มีขั้นตอนรายละเอียดมากน้อยเพียงใด เพื่อความพร้อมในการปฏิบัติการได้ทันที เช่น การประเมินพฤติกรรมเมื่อแรกเข้าอบรมและหลังอบรม หรือการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นต้น (จงกลณี ชูติมาเทวินทร์.2542:25) ผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ในการประเมินผู้เรียน 2 แบบ (สมจิต อิศระวัฒน์.2543:265) คือ

1. การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เรียนอะไรบ้าง ควรเพิ่มเติมอะไร แก้ไขตอนไหน การประเมินประเภทนี้จะดูความก้าวหน้าของผู้เรียน เมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อผู้สอนจะได้หาทางปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้สอนต้องทำการประเมินตลอดเวลา

2. การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียน (Summative Evaluation) เพื่อดูว่าผู้เรียนประสบความสำเร็จระดับใด เป็นการดูผลรวมในขั้นตอนสุดท้ายของการสอน

3.5 กระบวนการฝึกอบรม

การฝึกอบรมบุคลากรเป็นสิ่งที่องค์กรจะต้องลงทุนทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ อีกทั้งยังต้องสูญเสียเวลาในการทำงานส่วนหนึ่งไป ดังนั้นจะต้องมีการจัดการการฝึกอบรม

อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนที่ดี อันจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้องค์กรเกิดความมั่นใจว่าได้รับผลคุ้มค่ากับการลงทุน

Milkovich และ Boudreau (1988:542) ได้อธิบายถึงกระบวนการการฝึกอบรมโดยแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ

1. ระยะประเมิน (Assessment Phase) เป็นการกำหนดความต้องการในการฝึกอบรมและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
 2. การฝึกอบรมและพัฒนา (Training and Development) เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์ในระบแรกมากำหนดขึ้นเป็นโปรแกรมการฝึกอบรม ที่ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมนี้จะต้องพิจารณาถึงผลที่ต้องการจากการฝึกอบรม หลักการเรียนรู้ ข้อจำกัดโครงสร้างในองค์กร และลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มาประกอบกัน เพื่อให้ออกแบบและกำหนดหัวข้อเรื่อง เนื้อหา รูปแบบ วิธีการฝึกอบรม สื่อการสอน วิทยากร เป็นต้น
 3. ระยะประเมินผล (Evaluation Phase) เป็นการประเมินผลที่ได้รับจากการฝึกอบรม
- ซูชัย สมธิไกร (2537:19-23) ได้อธิบายถึงกระบวนการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบว่าประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม

การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม (Need Assessment) เป็นขั้นตอนแรกของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ทราบถึงข้อมูลที่สำคัญสำหรับการออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมสอดคล้องกับความต้องการขององค์กร และเกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วย การวิเคราะห์ 3 ประการ คือ

1. การวิเคราะห์องค์กร (Organizational Analysis) เป็นการตรวจสอบเป้าหมายทั้งในระยะยาวและระยะสั้นขององค์กร รวมทั้งแนวโน้มต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายเหล่านี้ ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์กรจะเป็นสิ่งกำหนดทิศทางและการวางแผนจัดการฝึกอบรม เป็นการตรวจสอบบรรยากาศการทำงานภายในองค์กร และยังเป็นการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กรซึ่งจำเป็นต้องการจัดโครงการฝึกอบรมให้บรรลุผลสำเร็จ
2. การวิเคราะห์ภารกิจและคุณสมบัติ (Task and Knowledge, Skill, and Ability Analysis) เป็นการวิเคราะห์ภารกิจที่ผู้เข้าอบรมจะต้องปฏิบัติภายหลังการฝึกอบรม การวิเคราะห์นี้จะบ่งบอกว่าผู้ปฏิบัติงานจะต้องทำอะไร อย่างไร เพราะเหตุใด และจะต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถอะไรบ้างสำหรับการปฏิบัติงานนั้น ข้อมูลจากการวิเคราะห์นี้จะช่วยให้ทราบว่าหลักสูตรและเนื้อหาของการฝึกอบรมควรจะประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง
3. การวิเคราะห์บุคคล (Person Analysis) การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้จะช่วยให้ทราบว่าผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นสำหรับการทำงานอยู่ในระดับใด จะมุ่งเน้นไปที่ระดับความดีเลวของการปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาว่าพนักงานนั้น ๆ จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการในขั้นตอนแรก จะเป็นสิ่งที่นำมาใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ซึ่งเป็นเสมือนเข็มทิศสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการ

ฝึกอบรมต่อไป และยังเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการประเมินผลโครงการฝึกอบรมอีกด้วย วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ตั้นั้น ควรจะเป็นแบบวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) กล่าวคือควรจะเป็นพฤติกรรมซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรมีหรือแสดงออกมาได้ภายหลังจากการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม

กระบวนการในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องมีความละเอียดอ่อนและต้องอาศัยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเป็นอย่างมาก นักจัดการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ทั้งในด้านหลักการเรียนรู้การเลือกสรรสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และรู้ว่าการฝึกอบรมแบบใดที่จะช่วยให้ผู้รับการอบรมเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การออกแบบโครงการฝึกอบรมจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นหัวข้อวิชา เนื้อหา รูปแบบและวิธีการอบรมสื่อการสอน วิทยากร และเวลาสำหรับการฝึกอบรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเกณฑ์สำหรับประเมินผล

การสร้างเกณฑ์ (Criteria) สำหรับการประเมินผล ควรจัดทำควบคู่ไปกับการคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม โดยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นนี้จะต้องอิงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ ซึ่งเกณฑ์สำหรับการประเมินผลนี้ก็คือมาตรฐานที่ใช้วัดพฤติกรรม จึงต้องระบุว่า พฤติกรรมอะไรที่ผู้รับการฝึกอบรมจะต้องมีการพัฒนา ระดับต่ำสุดของพฤติกรรมที่จัดว่าผ่านเกณฑ์อยู่ตรงไหน และพฤติกรรมนั้นแสดงออกมาภายใต้สภาวะการณ์อย่างไร

ขั้นตอนที่ 5 จัดการฝึกอบรม

เป็นการดำเนินการฝึกอบรมตามแผนที่ได้กำหนดไว้ นักจัดการฝึกอบรมต้องดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่ของการฝึกอบรมให้เรียบร้อย ไม่ว่าจะเป็นในด้านของโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์และสื่อการสอนต่าง ๆ แสงสว่าง อุณหภูมิ อาหาร หรือที่พักสำหรับผู้เข้าอบรม ในระหว่างการฝึกอบรมอาจต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเฉพาะหน้า ดังนั้นจึงควรที่จะได้เตรียมการแก้ไขปัญหามาเฉพาะหน้าไว้ด้วยเช่นกัน

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการฝึกอบรม

เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบว่ามีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นหรือไม่ภายหลังจากการฝึกอบรม การประเมินจะบ่งชี้ว่าผลที่ได้รับนั้นตรงกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่ การฝึกอบรมที่ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องได้ประโยชน์และคุณค่าต้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากผลที่ได้รับไม่ตรงและต่ำกว่าความคาดหวังขององค์กร นักจัดการฝึกอบรมจะต้องนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับการประเมินผล ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์และวางแผนการฝึกอบรมในอนาคตต่อไป ผลของการประเมินจึงเป็นเสมือนข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจะนำไปปรับเปลี่ยนการฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

3.6 เทคนิคและวิธีการฝึกอบรม

เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรม ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การเลือกใช้วิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม จะทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ระหว่างผู้ฝึกอบรมกับผู้รับการอบรมเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทักษะคิดตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

วิธีการฝึกอบรมสามารถจำแนกได้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก แนวทางของศรีอรุณ เรศานนท์ ได้มีการจัดประเภทเทคนิคการฝึกอบรมไว้ดังนี้ (ศรีอรุณ เรศานนท์. 2532 : 127-129)

- 1.ประเภทการบรรยาย / อภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย การบรรยาย (Lecture) การประชุมปาฐก / การบรรยายเป็นคณะ (Symposium) การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion)
- 2.ประเภทให้ผู้เข้าอบรมมีบทบาทร่วม ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) การสัมมนา (Seminar) การประชุมกลุ่มซินดิเคต (Syndicate Method) การประชุม (Conference) การประชุมรูปคณะกรรมการ (Committee) การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Group) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การจัดหลักสูตรระยะสั้น (Short-Course) การประชุมระดับวิชาการหรือวิชาชีพ (Insitute) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การแสดงละครสั้น (Skit) การศึกษากรณีตัวอย่าง (Case Study) วิธีประสบเหตุการณ์ (Incident Method) เกมการบริหาร (Management Game) การฝึกปฏิบัติงานในเวลาจำกัด (In-Basket Technique) การประชุมกลุ่มใหญ่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถาม เสนอข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือปรึกษาหารือกับวิทยากร (Forum) ทักษะศึกษา (Field Trip) การสาธิต (Demonstration) การสัมภาษณ์ (Interview)
- 3.ประเภทพัฒนาเฉพาะตัวบุคคล ได้แก่ การสอนแนะ (Coaching) การสอนแบบสำเร็จรูป (Programmed Instruction) การฝึกอบรมโดยการแนะนำและทดสอบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (Self-Paced Instruction) แผนพัฒนาเฉพาะบุคคล (Individual Development) การศึกษาทางไปรษณีย์ (Correspondence Study) เอกสารอ่านประกอบ (Reading List)
- 4.ประเภทใช้สื่อกึ่งทัศนูปกรณ์เป็นส่วนประกอบอันสำคัญ ได้แก่ โทรทัศน์ โดยทำในรูปแบบการบันทึกเทป (Television, Video, Tape Recorder, cassette) ภาพยนตร์ (Instructional Film) ภาพอัดแข็ง และเทปบันทึกเสียง (Slide/Tape Presentation) เป็นต้น

แนวทางของซูซีย์ สมิทธิไกร ได้แบ่งประเภทของวิธีการฝึกอบรม โดยยึดหลักเกณฑ์สองประการ คือ (ซูซีย์ สมิทธิไกร. 2537: 152-153)

1. วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การจำแนกประเภทของวิธีการฝึกอบรมโดยยึดวัตถุประสงค์จะช่วยให้ผู้ฝึกอบรมเลือกใช้วิธีการฝึกอบรมอย่างมีเป้าหมาย ประเภทของวิธีการฝึกอบรมโดยยึดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ได้แก่ วิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ วิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะและความสามารถ วิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ
 2. ลักษณะการเรียนรู้ แบ่งได้เป็นสองประเภท ได้แก่ วิธีการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Learning) และวิธีการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่ม (Group Learning)
- หลักเกณฑ์ทั้งสองประการจะช่วยให้สามารถเลือกใช้วิธีการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องและรวดเร็ว เมื่อประสานหลักเกณฑ์ทั้งสองเข้าด้วยกัน ก็จะได้วิธีการฝึกอบรมแบบต่างๆ

3.7 การประเมินผลการฝึกอบรม (Training Evaluation)

การประเมินผลการฝึกอบรม คือการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อวัดความสำเร็จของการฝึกอบรม และนำไปสู่การปรับปรุงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยทั่วไปแล้วการประเมินผลที่ดีจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสองประการ คือ ประการแรก จะต้องมีความรู้สำหรับประเมินผล และประการที่สองจะต้องมีวิธีการสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่า ผลที่ได้รับบรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ (ซูซีย์ สมิทธิไกร. 2537: 110)

ไตรรัตน์ โภคพลาภรณ์ (2537:448) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินผลการฝึกอบรมไว้ว่า การประเมินผลการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการฝึกอบรมแต่ในทางปฏิบัติมักไม่ค่อยกระทำกันอย่างจริงจัง บางคนมีความเห็นว่าไม่จำเป็นต้องประเมินผลแต่อย่างใด การประเมินผลการฝึกอบรมเป็นวิธีการยาก บางคนว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะนำมาใช้ แต่ในข้อเท็จจริงแล้วการประเมินผลการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างมากซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อดูว่าการฝึกอบรมนั้นได้ผลสัมฤทธิ์ตามต้องการหรือไม่เพียงใด ผลสัมฤทธิ์นั้นสามารถเปรียบเทียบได้กับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
2. เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการฝึกอบรมให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมในครั้งนั้นหรือการฝึกอบรมในครั้งต่อไป
3. เพื่อดูความคุ้มค่าของการฝึกอบรม การประเมินผลจะช่วยให้การตัดสินใจคุณค่าของสิ่งต่างๆ เพราะในการดำเนินงานใดๆ หากได้ลงทุนไปแล้ว ควรจะได้รับผลตอบแทนอะไรบ้าง และคุ้มค่างกับที่เสียไปหรือไม่
4. เพื่อช่วยให้ทั้งผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับในการฝึกอบรมครั้งต่อไป กล่าวคือผู้ให้การฝึกอบรมหรือวิทยากรจะได้ทราบถึงข้อดีหรือบกพร่องในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม อันจะได้หาทางปรับปรุงต่อไป ส่วนทางด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็จะได้รู้ว่าควรจะมีการเตรียมตัวล่วงหน้าอะไรบ้างเพื่อให้ได้รับผลเต็มที่ในการมารับการฝึกอบรม
5. เพื่อช่วยการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้อนุมัติว่าในเรื่องที่จัดฝึกอบรมต่อไปนั้นควรจะจัดต่อไปอีกหรือไม่ ถ้าจะจัดควรจะจัดบ่อยเพียงใด

3.8 วิธีการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม

ไตรรัตน์ โภคพลาภรณ์(2537: 456) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมโดยอาศัยรูปแบบ โดยแบ่งไว้ดังนี้

3.8.1 การประเมินและติดตามผลแบบกลุ่มเดียว (One Group Design)มีสองลักษณะคือ

3.8.1.1 การวัดหลังการฝึกอบรมเพียงอย่างเดียว แบบนี้ใช้กันมาก แต่มีจุดบกพร่องที่สุดเพราะไม่มีการวัดก่อนการฝึกอบรม ทำให้ไม่รู้ถึงความชำนาญ ความรู้ ในระดับเดิมก่อนการฝึกอบรม ทำให้ไม่สามารถวัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมได้ เนื่องจากไม่มีการวัดก่อนการฝึกอบรม ทำให้สามารถเปรียบเทียบกับกรวัดหลังการฝึกอบรม นอกจากนั้นปัจจัยอื่นๆก็อาจมีผลต่อพฤติกรรมที่วัดได้หลังการฝึกอบรมอีกด้วย

3.8.1.2 การวัดก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม ใช้มากที่สุดในบรรดาการวัดผล เพราะทำให้ทราบว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเท่าใด แต่ยังไม่สามารถบอกได้ว่ามีปัจจัยอื่นนอกเหนือจากการฝึกอบรมที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมหรือไม่

3.8.2 การประเมินผลแบบสองกลุ่ม (Two Groups Design) มีสองลักษณะคือ

3.8.2.1 การวัดผลหลังการฝึกอบรม โดยใช้กลุ่มควบคุม (Control Group) แบบนี้

คล้ายกับแบบที่ 3.8.1.1 แต่ดีกว่าเพราะเพิ่มกลุ่มควบคุมเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้เข้าฝึกอบรม (Experiment Group) โดยกลุ่มควบคุมนี้จะถูกคัดเลือกมาจากบุคคลในหน่วยงานเดียวกันกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีคุณสมบัติเหมือนกัน ทักษะคล้ายกัน ความสามารถใกล้เคียงกันแต่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม ทำการประเมินบุคคลทั้งสองกลุ่มโดยใช้วิธีแบบเดียวกัน เช่น ถ้าประเมินโดยใช้แบบสอบถามก็ต้องเป็นแบบสอบถามชุดเดียวกันหรือทำงานเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกอบรมอย่างเดียวกัน เป็นต้น นำข้อมูลที่ได้จากสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกับเพื่อหาความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมกับกลุ่มควบคุมว่าเป็นอย่างไร จะได้ผลแสดงถึงความสำเร็จของการฝึกอบรม วิธีนี้มีจุดอ่อนที่ไม่สามารถวัดการเปลี่ยนแปลงได้โดยตรง เนื่องจากไม่มีการวัดความรู้ความสามารถก่อนการฝึกอบรม

3.8.2.2 การวัดผลก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม และทำการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมด้วยแบบนี้คล้ายกับแบบที่ 3.8.2.1 แต่เพิ่มการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งควรคัดเลือกมาจากบุคคลที่อายุ การศึกษา ประสบการณ์ และระดับความฉลาดที่ใกล้เคียงกับกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำให้สามารถเปรียบเทียบผลระหว่างสองกลุ่มและสามารถวัดความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการวัดผลก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม วิธีนี้ดีในแง่การได้วิเคราะห์ทางสถิติแต่มีปัญหาทางการบริหารเพราะในสิ่งแวดล้อมจริง ๆ ขององค์กรการเป็นไปได้ยากมากที่จะเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เหมาะสมเท่าเทียมกันทุกด้าน

3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

3.9.1 งานวิจัยในประเทศ

โฉมเพ็ญ สนธยานนท์ (2527:142) ทำการศึกษาเรื่องการติดตามผลการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาระดับกลาง หลักสูตรการบริหารงาน เพื่อพัฒนาองค์การของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง โดยทำการติดตามผลการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาระดับกลาง หลักสูตรการบริหารงานเพื่อพัฒนาองค์การของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลังซึ่งจัดขึ้นเมื่อปี 2522, 2524 และ 2526 จำนวน 85 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดจากผู้รับการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ของผู้รับการฝึกอบรม จากการวิเคราะห์พบว่า การฝึกอบรมนี้ ทำให้ผู้รับการฝึกอบรม ได้รับความรู้ทางการบริหารเพิ่มขึ้นกว่าช่วงก่อนการฝึกอบรม และมีผลทำให้ พฤติกรรมการทำงานของผู้รับการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ชวนใจ คำวัฒนา (2537: 159) ทำการศึกษาถึงผลการใช้กลุ่มฝึกอบรมที่มีต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2536 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำของ ชมพู พึ่งธรรม วัดก่อนและหลังเข้ากลุ่มฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีบุคลิกภาพด้านความเป็นผู้นำ แตกต่างจากนักเรียนที่ทำกิจกรรมตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

คูเกอร์ และ เซอร์เซีย (ระวีวรรณ คำสม. 2543:39; อ้างอิงจาก Cooker and Chercia. 1976: 464 – 467) ได้ศึกษาผลของการฝึกอบรมทักษะการเป็นผู้นำเพื่อน และการไม่ได้ฝึกทักษะการเป็นผู้นำเพื่อน เพื่อพัฒนาการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่ครูเป็นผู้คัดเลือกเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำเพื่อน จำนวน 60 คน ชาย 28 คน หญิง 32 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มทดลอง คือ ผู้นำกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุม คือ ผู้นำกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร

สาร จำนวน 20 คน ผู้นำกลุ่มทั้งหมด 60 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มให้กับนักเรียนคนอื่นๆ จำนวน 625 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มๆละ 8-12 คน แต่ละกลุ่มมีผู้นำ 1 คน เครื่องมือที่ใช้วัด คือ Index of Communication (CI) และมาตราวัดการตอบสนองของคาร์คัฟฟี ซึ่งวัดจากการฟังแถบบันทึกเสียงที่ผู้นำกลุ่มได้บันทึกที่กระหว่างให้การช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการวัดทักษะการสื่อสารและมาตราวัดการตอบสนองจากการฟังแถบบันทึกเสียงระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ผู้นำกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารมีความสามารถในการเอื้ออำนวยกลุ่มสูงกว่าผู้นำกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร

เออร์เนย์ (Erney 1980 : 4408-A-4409-A) ได้ศึกษาผลของการให้การช่วยเหลือโดยเพื่อนที่ได้รับการฝึกอบรมต่อเหตุผลทางจริยธรรม ทศนคติต่อโรงเรียนและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) ของนักเรียนระดับ 8 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 8 จำนวน 76 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองจำนวน 46 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน และในกลุ่มทดลองจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มทดลองแรกมีนักเรียน 28 คน เข้ากลุ่มปรึกษาที่มีรุ่นพี่ 2 คน เป็นผู้นำกลุ่ม นักเรียนอีก 18 คนอยู่ในกลุ่มปรึกษาที่มีนักการศึกษาเป็นผู้นำกลุ่ม ดำเนินการให้การฝึกอบรมทักษะการตอบสนองที่เอื้อให้กลุ่มมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การเปิดเผยตนเองและการให้ข้อมูลย้อนกลับ ในแต่ละครั้งของการเข้ากลุ่มใช้เวลา 45 นาที กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มจะเข้ากลุ่มทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี เป็นเวลา 5 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้วัดประเมินผลได้แก่ DIT (Defining Issues Test) จะวัดระดับของการมีเหตุผลทางจริยธรรม SAS (Self – Assessment Scales) ใช้วัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และ SAI (School Attitude Inventory) ใช้สำรวจทัศนคติต่อโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่มีเพื่อนรุ่นพี่เป็นผู้นำกลุ่มมีเหตุผลทางจริยธรรม และการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่มีนักการศึกษาเป็นผู้นำกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนในด้านทัศนคติต่อโรงเรียนพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงสรุปได้ว่า เพื่อนรุ่นพี่ช่วยเหลือรุ่นน้องในการส่งเสริมให้มีเหตุผลทางจริยธรรมและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองได้ดีกว่านักการศึกษา

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม ทั้งต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่า วิธีการฝึกอบรมทำให้ ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น วิธีการฝึกอบรมจึงเป็นวิธีที่นิยมที่จะนำมาพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านต่างๆอย่างแพร่หลาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้ จำแนกได้เป็น 2 แหล่ง ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นนักเรียนที่มีการป้องกันการเสพติดในระดับดีและจะได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากผู้วิจัย

1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี ที่มีคะแนนจากการตอบแบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพติดตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป และมีคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ที่สอบถามเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อน อยู่ในระดับสูง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ 2546 จำนวน 4 คนที่ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และ สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากผู้วิจัย

2. นักเรียนกลุ่มเสี่ยงเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการป้องกันการเสพติดยังไม่เหมาะสมและจะได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ ปีการศึกษา 2546 ที่ได้มาจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด ที่มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 10 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากประชากร และ สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพติด
2. แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ที่สอบถามเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อน
3. โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรม
4. โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยมีนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึกอบรม

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้า

มีวิธีการสร้างแบบสอบถามดังต่อไปนี้

1.1 ค้นคว้าเนื้อหาจากทฤษฎี หนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับโทษและอันตรายเกี่ยวกับยาบ้า การป้องกันการเสพติดยาบ้า การรู้จักตนเอง การรู้จักปฏิเสธและต่อรอง การรู้จักผ่อนคลายความเครียด การรู้จักการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และจากวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าและการป้องกันการเสพติดยาบ้า

1.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างเนื้อหา นำมาสร้างแบบสอบถามความสามารถในการรับรู้โทษและอันตรายของยาบ้าและวิธีการป้องกันยาบ้า อย่างครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

- ด้านที่ 1 การรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า
- ด้านที่ 2 การรู้จักคุณค่าของตนเอง
- ด้านที่ 3 การปฏิเสธและต่อรอง
- ด้านที่ 4 การผ่อนคลายความเครียด
- ด้านที่ 5 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

1.3 นำแบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้า ที่สร้างเสร็จแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ท่าน คือ ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.4 นำแบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้าที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 60 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดหินกรนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 35 คน ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ แล้ววิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

1.4.1 นำแบบสอบถามที่ตรวจแล้วนำคะแนนมาเรียงตามลำดับสูงสุดมาเรียงต่ำสุด จากนั้นหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูงกลุ่มต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ค่า t ตั้งแต่ .20 ขึ้นไปได้จำนวน 46 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

- ด้านที่ 1 การรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า จำนวน 10 ข้อ
- ด้านที่ 2 การรู้จักคุณค่าของตนเอง จำนวน 12 ข้อ
- ด้านที่ 3 การปฏิเสธและต่อรอง จำนวน 12 ข้อ
- ด้านที่ 4 การผ่อนคลายความเครียด จำนวน 6 ข้อ
- ด้านที่ 5 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา จำนวน 6 ข้อ

1.4.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้า โดยนำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วจาก ข้อ 1.4.1 มาหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา(α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 การรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .18

ด้านที่ 2 การรู้จักคุณค่าของตนเอง ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .35

ด้านที่ 3 การปฏิเสธและต่อรอง ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .41

ด้านที่ 4 การผ่อนคลายความเครียด ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .14

ด้านที่ 5 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .51

ตัวอย่างแบบสอบถามการป้องกันการเสพติด ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ
4 ตัวเลือก โดยมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

ตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ลงบนตัวเลือก ก. ข. ค. หรือ ง. ทับข้อความที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

(0) การเสพติดเป็นระยะเวลานานๆ ก่อให้เกิดสิ่งใดต่อร่างกาย

ก. คลื่นไส้ อาเจียน ข. ซึ่พจรเต้นเบา ค. ความจำดีขึ้น ง. เป็นโรคจิต

วิธีการให้คะแนน

คะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การจัดระดับคะแนน

มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-10 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งระดับความรู้โดยการแบ่งระดับตามเกณฑ์
ของ Bloom(1968:60)

คะแนน 0-3 คะแนน หมายถึงมีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าอยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 4-7 คะแนน หมายถึงมีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 8-10 คะแนน หมายถึงมีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าอยู่ในระดับสูง

ด้านที่ 2 การรู้จักคุณค่าของตนเอง ไม่พึ่งพายาบ้า ซึ่งผู้วิจัยสร้างตามแบบของไลเคิร์ท
(Likert Scale) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การตอบแบบสอบถามจะมีข้อคำถาม
ให้ ผู้ตอบเลือกประมาณค่า 5 อันดับ ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่าง

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวท่านอย่างไร โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของตัวท่านมากที่สุด

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
(0) พ่อ - แม่ ของฉันภูมิใจในตัวฉันที่ไม่เสพติดยาบ้า					

วิธีการให้คะแนน

คะแนนเต็ม 60 คะแนน

ข้อความที่แสดงเจตคติทางบวก (Positive Statement)		ข้อความที่แสดงเจตคติทางลบ (Negative Statement)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

เกณฑ์การจัดระดับคะแนน

ผู้วิจัยแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์ของ บลูม (Bloom.1968 : 60) คือ

คะแนนระหว่าง	12-27	แสดงว่ามีการรู้จักคุณค่าของตนเองในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง	28-44	แสดงว่ามีการรู้จักคุณค่าของตนเองในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง	45-60	แสดงว่ามีการรู้จักคุณค่าของตนเองในระดับสูง

ด้านที่3 การปฏิเสธและต่อรองเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามที่เป็นสถานการณ์จำลอง (Scenario) โดยเลือกตอบ 3 ตัวเลือกและเว้นให้นักเรียนเติม1ตัวเลือก

ตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่แสดงข้อความตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด หากตอบข้อ ง. อื่น ๆ ระบุ ให้เติมข้อความตามความคิดเห็นของนักเรียนเอง

(0) เมื่อเพื่อนชวนนักเรียนให้ไปเสพยาบ้าหลังโรงเรียนเลิก นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ปฏิเสธว่าไม่เสพ และบอกว่า "ต้องรีบกลับบ้านพ่อแม่สบาย" แล้วเดินหนีทันที
- ข. ปฏิเสธว่า "ขอที่เถอะนะเราไม่อยากให้นายต้องตายเพราะยาบ้า" พร้อมทั้งบอกโทษของยาบ้า
- ค. บอกเพื่อนว่า "ไปแน่นอนอยู่แล้ว" แต่หลังเลิกเรียนรีบเดินกลับบ้าน
- ง. วิธีอื่น ๆ โปรดระบุ

วิธีการให้คะแนน

คะแนนเต็ม 12 คะแนน

ถ้านักเรียนตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การจัดระดับคะแนน

ผู้วิจัยแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์ของ บลูม(Bloom.1968: 60) คือ

คะแนนระหว่าง	0-4	หมายถึงมีการท่องและปฏิบัติไม่ดี
คะแนนระหว่าง	5-8	หมายถึงมีการท่องและปฏิบัติปานกลาง
คะแนนระหว่าง	9-12	หมายถึงมีการท่องและปฏิบัติดี

ด้านที่4 การจัดการกับความเครียด เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยข้อคำถามที่เป็นสถานการณ์จำลอง (Scenario) โดยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดอ่านสถานการณ์ที่กำหนดต่อไปนี้ให้เข้าใจ แล้วตอบคำถามโดยใช้เครื่องหมาย X ลงหน้าตัวอักษรที่มีข้อความตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

สถานการณ์

ถ้าจจะเป็นนักเรียนชั้นม.3 ถูกครูทวงค่าเทอมเป็นครั้งที่ 3 ของเทอมนี้ เนื่องจากพ่อตกงานมา 6 เดือนแล้ว แม่ก็มีรายได้เพียงเล็กน้อย ตนเองทำงานพิเศษรายได้ไม่ดี ขณะนี้ทางโรงเรียนได้แจ้งให้นักเรียนทราบ ว่า ถ้าใครไม่นำเงินมาชำระในวันที่กำหนด จะไม่มีสิทธิ์เข้าสอบในเทอมสุดท้ายนี้

(0) ถ้านักเรียนเป็นกำจจะรู้สึกอย่างไร

- ก. เครียดเพราะไม่สามารถหาเงินมาได้ทันเวลา
- ข. ไม่เครียดเพราะต้องการออกจากโรงเรียนไปหางานทำช่วยพ่อแม่
- ค. เครียดเพราะเสียตยที่เรียนใกล้จะจบอยู่แล้ว
- ง. ไม่เครียดเพราะอาจได้เงินทุนกู้ยืมของโรงเรียน

วิธีการให้คะแนน

คะแนนเต็ม 6 คะแนน

ถ้านักเรียนตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การจัดระดับคะแนน

ผู้วิจัยแบ่งคะแนนออกเป็น 2 ระดับ ตามเกณฑ์ของ บลูม(Bloom.1968: 60) คือ

คะแนนระหว่าง	0 - 3	หมายถึงมีการผ่อนคลายความเครียดไม่ดี
คะแนนระหว่าง	4 - 6	หมายถึงมีการผ่อนคลายความเครียดดี

ด้านที่5 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยข้อคำถามที่เป็นสถานการณ์จำลอง (Scenario) โดยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ และทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรที่แสดงข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

สถานการณ์

ทศพลเป็นนักเรียนชั้น ม. 2 มีเพื่อนสนิท 3 คน ไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ ระยะเวลาที่เพื่อนทั้ง 3 คนมักไปเที่ยวกลางคืนโดยไม่ชวนทศพล ทศพลรู้สึกสงสัยจึงถามเพื่อนทั้งกลุ่ม ได้คำตอบว่าทศพลตามพวกเขาไม่ทันแล้ว พวกเขามีความสุขและเที่ยวกลางคืนดี ๆ ตามที่เที่ยวเพราะเขาใช้ยาบ้า ทศพลคงไม่กล้าใช้หรอก เลยไม่ชวนไปเที่ยวด้วย ทศพลจึงตัดสินใจไปเที่ยวและใช้ยาบ้ากับเพื่อนด้วย

(0) นักเรียนคิดว่าปัญหาของทศพลคืออะไร

- ก. อยากเข้ากับเพื่อนได้
- ข. กลัวตามเพื่อนไม่ทัน
- ค. กลัวเพื่อนไม่ชวนเที่ยวด้วย
- ง. อยากได้ประสบการณ์ใหม่

วิธีการให้คะแนน

คะแนนเต็ม 6 คะแนน

ถ้านักเรียนตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การจัดระดับคะแนน

ผู้วิจัยแบ่งคะแนนออกเป็น 2 ระดับ ตามเกณฑ์ของ บลูม(Bloom,1968: 60) คือ

คะแนนระหว่าง 0-3 หมายถึงมีการตัดสินใจและแก้ปัญหาไม่ดี

คะแนนระหว่าง 4-6 หมายถึงมีการตัดสินใจและแก้ปัญหาดี

2. แบบสอบถาม”ใครเอ่ย” สอบถามนักเรียนที่เกี่ยวกับการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ๆ

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.2 สร้างแบบสอบถาม ”ใครเอ่ย” ให้สอดคล้องกับลักษณะการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ๆ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ท่าน คือ ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบ

2.3 นำแบบสอบถาม ”ใครเอ่ย” ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปให้นักเรียนตอบ

ตัวอย่าง

แบบสอบถาม ”ใครเอ่ย”

คำชี้แจง ให้นักเรียนคิดถึงลักษณะของเพื่อนและของตัวเอง แล้วพิจารณาว่าลักษณะต่างๆว่าแต่ละข้อต่อไปนี้จะตรงกับลักษณะของเพื่อนคนใดในห้องของนักเรียนหรือตรงกับนักเรียนเอง แล้วใส่ชื่อของเพื่อนหรือชื่อของนักเรียนเองลงท้ายข้อความในแต่ละข้อ ตามความจริง คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อห้องของนักเรียน และจะรักษาเป็นความลับ

(0) ผู้ที่นักเรียนอยากเล่นด้วยมากที่สุด คือ

(00) ผู้ที่นักเรียนอยากนั่งข้างๆมากที่สุด คือ

วิธีการให้คะแนน

ให้ผู้มีชื่อในแต่ละข้อ คนละ 1 คะแนน

เกณฑ์การจัดระดับคะแนน

ผู้วิจัยแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์ของ บลูม(Bloom .1968: 60) คือ

คะแนนระหว่าง 0-16 หมายถึงเป็นที่ยอมรับของเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนระหว่าง 17-31 หมายถึงเป็นที่ยอมรับของเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 32-40ขึ้นไป หมายถึงเป็นที่ยอมรับของเพื่อนอยู่ในระดับสูง

3. โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรม

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด และการฝึกอบรมโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสม ตรงกับความมุ่งหมายของการวิจัย

3.2 สร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3.3 นำโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากข้อ 3.2 ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ท่าน คือ ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบเรื่องความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายกิจกรรม เนื้อหาและวิธีดำเนินการกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4 นำโปรแกรมจากข้อ 3.3 มาปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ และนำมาทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 2 วัดหินกรนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

4.โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยมีนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นผู้ฝึกอบรม

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด และการฝึกอบรมโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสม ตรงกับความมุ่งหมายของการวิจัย

4.2 สร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด โดยมีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

4.3 นำโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากข้อ 4.2 ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ท่าน คือ ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบเรื่องความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหาและวิธีดำเนินการกับนิยามศัพท์เฉพาะ

4.4 นำโปรแกรมจากข้อ 4.3 มาปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอแนะ และนำมาทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 2 วัดทินกรนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่ ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน โดยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึกอบรม และผู้วิจัยเป็นผู้สังเกต แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบแผนการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ให้แก่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก
2. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก ดำเนินการวิจัยแบบ Group Pretest Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2531 : 65) ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Two Randomized Group Pretest Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
RE ₁	T ₁	X _a	T ₂
RE ₂	T ₁	X _b	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

RE₁ แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม เป็นนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน และจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด และเทคนิคต่างๆ จากผู้วิจัย

RE₂ แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และจะรับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

T₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

T₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง

X_a แทน โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรม

X_b แทน โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึกอบรม

วิธีดำเนินการทดลอง

1. การเตรียมกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ

จังหวัดนนทบุรี จำนวน 40 คน ทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้า เพื่อคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนเปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป และได้คะแนนจากการทำแบบสอบถามใคร่เอ่ยที่สอบถามนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับจากเพื่อนๆ อยู่ในระดับสูง ตามความสมัครใจเพื่อเข้าร่วมการฝึกอบรมเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 4 คน และคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา ตามความสมัครใจเพื่อเข้าเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้า จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนต่อไป จำนวน 10 คน

2. การฝึกอบรมเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้าให้แก่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้า ณ ห้องเรียนชั้น ม.2/1 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทั้ง 4 คน ทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้าเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้า บันทึกไว้เป็นคะแนน Pretest

2.2. ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้าให้แก่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้า เป็นเวลา 3 สัปดาห์ๆ ละ 4 วัน รวมจำนวน 12 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 2 – 20 มิถุนายน 2546

2.3. หลังการทดลอง ภายหลังการทดลองแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำแบบสอบถามชุดเดิม แล้วนำคะแนนที่ได้บันทึกเป็นคะแนน Posttest

2.4. นำผลที่ได้จากข้อ 2.1 และข้อ 2.3 ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

3. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้าให้แก่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้า ณ ห้องเรียนชั้น ม.2/1 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้า บันทึกไว้เป็นคะแนน Pretest

3.2. ขั้นตอนทดลอง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้าให้แก่กลุ่มเสี่ยง โดยใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาบ้าเป็นเวลา 3 สัปดาห์แบ่ง เป็น สัปดาห์ที่ 1 ใช้เวลา 4 วัน สัปดาห์ที่ 2 และ 3 ใช้เวลาสัปดาห์ละ 3 วัน รวม 10 ครั้ง ครั้งละ 100 นาที ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2546 ถึงวันที่ 18 กรกฎาคม 2546

3.3. หลังการทดลอง ภายหลังการทดลองแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทำแบบสอบถามชุดเดิม แล้วนำคะแนนที่ได้มาบันทึกไว้เป็นคะแนน Posttest

3.4. นำผลที่ได้จากข้อ 3.1 และ 3.3 ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2536 : 146)

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2536 : 151)

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2531 : 151) การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้ t - test

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการฝึกอบรมการป้องกันการเสพยาบ้า ก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยใช้สูตร t – test Dependent (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 165)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution

ผลของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1.เปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรม จากผู้วิจัย ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมจากผู้วิจัย (n = 4)

การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t
ด้านที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับ โทษอันตรายและกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับยาบ้า (คะแนนเต็ม 10 คะแนน) ก่อนการทดลอง	7.25	1.26	ปานกลาง	3.46**
หลังการทดลอง	9.25	.96	สูง	

ตาราง 5 (ต่อ)

การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t
ด้านที่ 2 การรู้จักคุณค่า				
ของตนเอง				
(คะแนนเต็ม 60 คะแนน)				
ก่อนการทดลอง	55.75	3.86	สูง	2.35**
หลังการทดลอง	58.75	1.50	สูง	
ด้านที่ 3 การปฏิเสธและ				
ต่อรอง				
(คะแนนเต็ม 12 คะแนน)				
ก่อนการทดลอง	8.50	1.29	ปานกลาง	2.19
หลังการทดลอง	10.50	1.00	ดี	
ด้านที่ 4 การผ่อนคลาย				
ความเครียด				
(คะแนนเต็ม 6 คะแนน)				
ก่อนการทดลอง	3.00	.82	ไม่ดี	1.73
หลังการทดลอง	4.00	.58	ดี	
ด้านที่ 5 การตัดสินใจและ				
การแก้ปัญหา				
(คะแนนเต็ม 6 คะแนน)				
ก่อนการทดลอง	3.25	.50	ไม่ดี	3.00**
หลังการทดลอง	4.00	.00	ดี	

$$t_{(.05; df 3)} = 2.352$$

จากตาราง 5 พบว่านักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการป้องกันการเสพติดเพิ่มขึ้น 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากได้รับการฝึกอบรมจากผู้วิจัย แสดงว่า การฝึกอบรมสามารถพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดได้

2.เปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรม จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน (n=10)

การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t
ด้านที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับ โทษอันตราย และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)				
ก่อนการทดลอง	5.00	1.82	ปานกลาง	4.03**
หลังการทดลอง	7.50	1.58	สูง	
ด้านที่ 2 การรู้จักคุณค่าของ ตนเอง (คะแนนเต็ม 60 คะแนน)				
ก่อนการทดลอง	42.9	3.31	ปานกลาง	9.00**
หลังการทดลอง	52.2	3.22	สูง	
ด้านที่ 3 การปฏิเสธและ ต่อรอง (คะแนนเต็ม 12 คะแนน)				
ก่อนการทดลอง	4.60	1.50	ไม่ดี	5.21**
หลังการทดลอง	7.90	1.37	ปานกลาง	
ด้านที่ 4 การผ่อนคลาย ความเครียด (คะแนนเต็ม 6 คะแนน)				
ก่อนการทดลอง	2.50	1.08	ไม่ดี	8.14**
หลังการทดลอง	4.40	1.17	ดี	

ตาราง 6 (ต่อ)

การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t
ด้านที่ 5 การตัดสินใจและ การแก้ปัญหา (คะแนนเต็ม 6 คะแนน)				
ก่อนการทดลอง	2.20	1.03	ไม่ดี	6.70**
หลังการทดลอง	4.20	0.78	ดี	

$$T_{(.05; df 9)} = 1.833$$

จากตาราง 6 พบว่านักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความสามารถในการป้องกันการเสพติดเพิ่มขึ้นทั้ง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากได้รับการฝึกอบรมจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน แสดงว่าการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดสามารถพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากผู้วิจัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อจะได้ทราบว่าวิธีการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ และ นำวิธีการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานป้องกันการเสพติดในโรงเรียนต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการป้องกันการเสพติดได้เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพติด จากผู้วิจัย
2. นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความสามารถในการป้องกันการเสพติดได้เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรในการวิจัยนี้ จำแนกได้เป็น 2 แหล่ง ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นนักเรียนที่มีการป้องกันการเสพติดได้เหมาะสม และจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดจากผู้วิจัย
 - 1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2546 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดที่มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และมีคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม "โคเรเอย์" ที่สอบถามเกี่ยวกับ นักเรียนที่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนๆ อยู่ในระดับสูง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4วัดบางแพรกเหนือ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 4 คนที่ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และ สัมผัสใจเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดจากผู้วิจัย

2.นักเรียนกลุ่มเสี่ยงเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการป้องกันการเสพติดยังไม่เหมาะสม และ จะได้รับฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4วัดบางแพรกเหนือ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2546 ที่มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา ที่ได้มาจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4วัดบางแพรกเหนือ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 10คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรและ สัมผัสใจเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพติด
2. แบบสอบถาม"ใครเอ่ย" ที่สอบถามเกี่ยวกับ นักเรียนที่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนๆ
3. โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรม
4. โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยมีนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึกอบรม

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยดำเนินการวิจัยแบบ Group Pretest - Posttest Design

ตอนที่ 1 การฝึกอบรมเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ให้แก่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

1.1 ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำ แล้วบันทึกคะแนนไว้เป็นคะแนน Pretest

1.2. ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด

ยาบ้าให้แก่แก่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า เป็นเวลา 3 สัปดาห์ๆ ละ 4 วัน รวมจำนวน 12 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 2 – 20 มิถุนายน 2546

1.3 ขั้นหลังการทดลอง ภายหลังจากทดลองแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำแบบสอบถามชุดเดิม แล้วนำคะแนนที่ได้บันทึกเป็นคะแนน Posttest

1.4 นำผลที่ได้จากข้อ 1.1 และข้อ 1.3 ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ตอนที่ 2 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าให้แก่แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก

2.1 ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า และบันทึกไว้เป็นคะแนน Pretest

2.2 ขั้นทดลอง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าให้แก่แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเป็นเวลา 3 สัปดาห์แบ่งเป็นสัปดาห์ที่ 1 ใช้เวลา 4 วัน สัปดาห์ที่ 2 และ 3 ใช้เวลา 3 วัน รวม 10 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 100 นาที ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2546 ถึงวันที่ 18 กรกฎาคม 2546

2.3 ขั้นหลังการทดลอง ภายหลังจากทดลองแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทำแบบสอบถามชุดเดิม แล้วนำคะแนนที่ได้บันทึกไว้เป็นคะแนน Posttest

2.4 นำผลที่ได้จากข้อ 2.1 และ 2.3 ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.เปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า จากผู้วิจัย

2.เปรียบเทียบความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังนี้

1. หลังจากได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าจากผู้วิจัย นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้น 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลังจากได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้นทั้ง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการฝึกอบรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี พบว่า

1.นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าจากผู้วิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า เป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเกือบทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าให้แก่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า กฎหมายเกี่ยวกับยาบ้า ทักษะการปฏิเสธ การผ่อนคลายความเครียด และทักษะการตัดสินใจ ในการฝึกอบรมบางครั้งกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอาจยังเขินอาย ไม่กล้าแสดงออก จึงทำให้ผลการฝึกอบรมในบางด้านไม่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ฝึกให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการฝึกลองทักษะการปฏิเสธ และการฝึกการตัดสินใจ ผู้วิจัยจะให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองฝึกกันเองก่อน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

จากการฝึกอบรมในครั้งนี้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการฝึกอบรมส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น นักเรียนสามารถใช้เทคนิคต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นใจในตนเอง มีความพร้อมที่จะฝึกอบรมให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ คูเกอร์ และเชอร์เซีย (Cooke and Cherchia. 1976 : 464 - 467) ที่ได้ศึกษาผลการฝึกและการไม่ได้ฝึกการเป็นผู้นำกลุ่มเพื่อน (Deer leaders) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เอื้ออำนวยต่อการสนทนา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการเป็นผู้นำกลุ่มเพื่อน มีความสามารถในการเป็นผู้นำเพื่อน และมีทักษะการสื่อสารเพิ่มขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกการเป็น ผู้นำกลุ่มเพื่อน

2.นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้นทั้ง5ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าดีขึ้น ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าในการฝึกอบรมของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่ฝึกให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีวัยใกล้เคียงกัน ใช้ภาษาในการฝึกระดับเดียวกัน อีกทั้งนักเรียนกลุ่มที่เพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าจากผู้วิจัยแล้ว และยังมีโอกาสได้ทดลองฝึกเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกจริง จึงทำให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความมั่นใจในการฝึกอบรม จึงทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับการฝึกอบรมจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีการป้องกันการเสพยาบ้าดีขึ้น ซึ่งได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า โทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า รู้จักตนเอง ทักษะการปฏิเสธ การผ่อนคลายความเครียด ทักษะการตัดสินใจ ซึ่งการฝึกอบรมในด้านต่างๆ นี้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะ

เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมโดยไม่มีผู้วิจัยเข้าไปเกี่ยวข้องเลย ดังนั้น นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจึงมีอิสระในการใช้คำพูดในการฝึกอบรม แสดงความเป็นกันเองและผ่อนคลายขณะฝึก ซึ่งทำให้บรรยากาศขณะฝึกเป็นไปอย่างราบรื่น ส่วนนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมก็ให้ความร่วมมือกับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นอย่างดี

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับเซลานี (สมลักษณ์ ศรีธงชัย. 2537 : 35 ; อ้างอิงจาก Celani. 1979) ได้ประยุกต์วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปใช้ในการพัฒนาทักษะในการสื่อสารของนักเรียน (Communication Skills) ผลจากการศึกษาพบว่า การแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ย่อมทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างนักเรียนผู้สอนในแต่ละกลุ่ม ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการสื่อสารดีขึ้นกว่าเดิม ประการสำคัญยังพบว่าตัวนักเรียนผู้สอนมีความสามารถในการพูดดีขึ้นมาก เนื่องจากการทบทวนทักษะการพูดไปในตัว และวิภาดา จุฬพลกุล (2538 : ข) ได้ศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการขับซิ่งจักรยานยนต์ของนักเรียน โดยกลุ่มเพื่อนอาสาสมัครโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยประยุกต์ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและทฤษฎีความสามารถของคนมากำหนดกิจกรรม มีผลทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการขับซิ่งจักรยานยนต์ การรับรู้ความรุนแรงของอุบัติเหตุจากการขับซิ่งจักรยานยนต์ การรับรู้ผลดีของการปฏิบัติตามคำแนะนำ ความคาดหวังในความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำ และมีการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการขับซิ่งจักรยานยนต์ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความชำนาญในการสอนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนนำไปใช้ในการป้องกันการเสพยาบ้า
- 1.2 ควรส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ในโรงเรียนอื่นได้ใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในการป้องกันการเสพยาบ้าต่อไป
- 1.3 ควรมีการติดตามผลเป็นระยะ 1 เดือน 3 เดือน เป็นต้น เพื่อดูความคงทนของการป้องกันการเสพยาบ้า

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 2.1 ควรนำวิธีการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น การป้องกันการสูบบุหรี่ การป้องกันโรคเอดส์ หรือใช้ในด้านวิชาการต่างๆ เป็นต้น
- 2.2 ควรมีการศึกษาผลการใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในระดับอื่นๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับประถมศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ธรรมสิทธิ์. (2542). ผลของการฝึกอบรมการส่งเสริมสุขภาพสำหรับพยาบาลวิชาชีพต่อการดูแลตนเองตามการรายงานของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ พย.ม.(การบริหารการพยาบาล). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงสาธารณสุข.(2540).สถานการณ์ยาบ้าในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงฯ.
- . (2540).แนวคิดทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติด. กรุงเทพฯ:ม.ป.พ.อัสสัมชัญ.
- กุลธน ธนาพงศ์ และ ไตรรัตน์ โภคพลาภรณ์.(2537). "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การโดยการฝึกอบรม", เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ หน่วยที่ 7-15. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ขวัญเมือง แก้วดำเกิง.(2541).ปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้า ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จงกลนี ชุติมาเทวินทร์. (2542). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : พี เอ ลีฟวิ่ง จำกัด.
- จรรยา ลากศิริอนันต์กุล.(2543). การพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านชุมนุมนักเรียน บ้านโป่ง ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จุฬามาส มาชะลักษณะ. (2544). การพัฒนาบุคลากรของกลุ่มอุตสาหกรรมเคมีและผลิตภัณฑ์เคมี เพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มห. วิทยาลัยมหิดล . ถ่ายเอกสาร.
- จุฬาทพร เหมวรรณวงศ์กุล. (2542). การศึกษาความต้องการของบุคลากรฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้จากฐานงานวิจัยด้านฝึกอบรม.วิทยานิพนธ์ ก.ม.กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล.(2532).“ จิตวิทยากับพฤติกรรมวัยรุ่น,” เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น หน่วยที่1-8 .นนทบุรี:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เฉลิมพล ดันสกุล. (2537).ประสิทธิผลของรูปแบบการดำเนินงานสุขศึกษาโดยใช้การฝึกอบรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์ของกลุ่มผู้ใช้แรงงานใน โรงงานฟอกหนัง จังหวัดสมุทรปราการ.วิทยานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- โณมเพ็ญ สนธยานนท์. (2527). การติดตามผลการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาระดับกลาง หลักสูตรการบริหารงานเพื่อพัฒนาองค์การ ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชวนใจ คำวัฒนา.(2537). ผลการใช้กลุ่มฝึกอบรมที่มีต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिไกร.(2537). จิตวิทยาการฝึกอบรมบุคลากร. ภาคจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ข้อแก้ว โภคย์สุพัตร์.(2525).การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในวิชาหลักภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ที่เรียนโดยวิธีการให้ นักเรียนสอนกันเอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ชวนพิศ วงศ์ถข.(2538).ผลการสอนเสริมโดยเพื่อนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูง และปานกลางต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย จังหวัดระยอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.ถ่ายเอกสาร..
- จิระ ประवालพุกษ์. (2538).การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. เอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศน์. กาญจนบุรี:สำนักงานสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- ณัฐพันธ์ เชจรนนท์.(2541).การจัดการทรัพยากรบุคคล. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล หาญโสภี. (2540).โปรแกรมการสร้างพลังในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- เด่นพงษ์ พลละคร.(2532). "การพัฒนาบุคคล". เพิ่มผลผลิต. (ธันวาคม 2531- มกราคม 2532) หน้า 20-25.
- ไทรรัตน์ โภคพลากรณ์. (2537). "การบริหารการฝึกอบรม," เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ในองค์การ หน่วยที่ 7-15. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาริราช.
- ทรงสถิต กิตติคุณวัจนะ. (2521). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการให้นักเรียนสอนกันเอง.วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- ทองฟู ศิริวงศ์.(2536). การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: คณะบริหาร ธุรกิจมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทวินทร์ สิริโชคชัยกุล.(2542). ISO 14001 ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม. นนทบุรี : จก. เอ็มพาวเวอร์ แม้นท์.
- นพพร พานิชสุข. (2523). อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการใช้จ่ายกระตุ้นประสาทแอมเฟตามีนของ เด็กวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ โตบันลือ.(2539). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค ร่วมแรงสนับสนุนทาง สังคมเพื่อ ป้องกันการพึ่งยาแอมเฟตามีนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- ประครองศรี แซ่เต็ง.(2531).ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับเจตคติต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ปิ่น โค. (2540). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขภาพที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการยาบ้าของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

- พรรณิ โสธะโร. (2527). ผลของการให้เพื่อนช่วยสอนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เจตคติต่อคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์.(2531). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และ สังคมศาสตร์. ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- เพียววารี เกาทัณฑ์ทอง.(2534).การศึกษาพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- พิศิษฐ์ หิรัญกิจ. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจทางสังคมกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญสุข ภูตระกูล.(2528). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยให้เพื่อนช่วยสอนกับที่เรียนด้วยตนเอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภัทรภร กาญจนภาส.(2538). โครงการเพื่อนช่วยเพื่อนในพฤติกรรมการเล่นสุบบุรี่ของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ยุทธพงษ์ วชิรปัญญาวัฒน์. (2539). ปัญหาการดำเนินงานโครงการเพื่อนเตือนเพื่อนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ยุบลวรรณ ประมวลรัฐการ.(2532).ตัวแปรสมมติฐานการใช้ยาหรือสิ่งเสพติดในวัยรุ่น : ทดสอบเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ระวีวรรณ คำสม.(2543). ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ระเด่น หัสดี, สุทนต์ หุณฑสาร, ชลธิรา ซึ่งจิตติสุทธี และละเอียด หัสดี. (2540). การสร้างภูมิคุ้มกันยาบ้าในนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ: ปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- รุ่งกานต์ ศรีลัมพ์.(2530).ประสิทธิผลการสอนสุขศึกษาเรื่องกามโรคแก่หญิงอาชีพพิเศษแบบเพื่อนสอนเพื่อนในสถานบริการอำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- เริงลักษณ์ โรจนพันธ์. (2529). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เพรสมีเดียม.
- วัลลี หลีสันติพงศ์. (2538,เมษายน – พฤษภาคม). "การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน : เพื่อนช่วยเพื่อน," วารสารแนะแนว. 29 (158).
- วิจิตร อวาทะกุล.(2540). การฝึกอบรม. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิเชียร เกตุสิงห์. (2523). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิไล พิพัฒน์มงคล.(2535). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1ระหว่างการสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนปกติ*.วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ถ่ายเอกสาร.
- วิภาดา จุฑาพลกุล.(2538). *การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนโดยกลุ่มเพื่อนอาสาสมัครโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ วท.ม กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- ศรีสมบัติ บุญเมือง.(2520).*การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีผลต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- ศรีอรุณ เรศานนท์. (2532). *การจัดการงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ และ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดนนทบุรี. (2542) . *แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดนนทบุรี ปี 2542-2544*. ม.ป.พ.,ถ่ายเอกสาร.
- สมคิด อิศระวัฒน์.(2538).*ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของสังคมไทย*. นครปฐม: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาติ กิจยรรยง.(2537). *เทคนิคการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : บริษัทเอสเอ็นกรุ๊ป จำกัด.
- สมชาย ธีบุญกุล. (2526). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. พิษณุโลก: โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก .
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ.(2532).*การใช้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่กลุ่มโดยเพื่อนเพื่อลดปัญหาการบริโภคในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่1*. วิทยานิพนธ์ วท.ม กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- สมลักษณ์ ศรีธงชัย. (2532). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนปกติ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- สามัญศึกษา,กรม.(2537). *คู่มือโครงการเพื่อนเตือนเพื่อนหน่วยนิเทศก์*. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา. -----.(2539).*กรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- สายพิณ คงมาลัย,กำธร ไพจิตรต์. (2539).*ความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติต่อการเสพแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี*. รายงานศึกษาวิจัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี.
- สุชา จันทรเอม.(2539).*จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ เลาบริพัตร. (2542,มกราคม). "วิกฤตยาบ้า...ระบาด," *ฟ้าใส*. 2(1) :3-4.
- สุนทรี ศรีพลอย. (2542).*ผลของการฝึกอบรมด้วยกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการมอบหมายงานของหัวหน้างานระดับต้นในบริษัท โอเรียนทัล อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.

- สุพจน์ เด่นดวง.(2522). *บทบาทของบุคคลสำคัญที่มีต่อผู้ติดยาเสพติด*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- สุพัฒน์ วีระเวชเจริญชัย. (2534). *ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ*. พิมพ์ครั้งที่ 5.กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุจิตรา จันทนา. (2539). *การพัฒนาบุคคลและฝึกอบรม*. (เอกสารคำสอน).กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารธุรกิจ และสหกรณ์ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. (2532). *การใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อการเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2534). *รายงานสรุปผลการปราบปรามยาเสพติด ประจำปี 2534*. กรุงเทพมหานคร: กองปราบปรามยาเสพติด.
- โสภา ชูพิกุลชัย ขปิลมณี และคณะ.(2532).*การศึกษาการแพร่ระบาดของสารเสพติดในเด็กและเยาวชนย่านชุมชนแออัด: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร*.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2540). *เทคโนโลยีการศึกษาในการฝึกอบรม*. (เอกสารคำสอน).กรุงเทพฯ:ภาควิชา โสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรณพ หุ่นดี.(2529). *ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ*.กรุงเทพฯ:อักษรบัณฑิต.
- อรอนงค์ บุรีเลิศ.(2531). *ประสิทธิผลของการฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญและเนตรนารีวิสามัญ แบบที่เน้นการเผยแพร่แบบเพื่อนสอนเพื่อนกับแบบที่เน้นการเผยแพร่แบบวัดนิทรรศการที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้เรื่องชีวิตครอบครัวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา*.วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- อังคินันท์ บุบผาสวรรณ.(2536). *ประสิทธิผลโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการใช้แรงเสริมจากผู้บังคับบัญชาในระดับสูงในพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของพลทหารชายและนอกรีต*. วิทยานิพนธ์ วท.ม กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ เมนะรุจิ และคณะ. (2540). "ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก". *วารสารกรมการแพทย์* ปีที่ 22,ฉบับที่ 4, กรกฎาคม .
- เอมอัชมา รัตน์รินจง.(2527). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 เรื่อง "สิ่งเสพติด" โดยการใช้เทคนิคการสอนแบบนักเรียนสอนกันเอง*. วิทยานิพนธ์ วท.ม กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- อุทัย เพชรช่วย.(2528,มกราคม). "การให้นักเรียนสอนกันเอง".*มิตรครู* .21(2) : 31.
- อุไร สุมาริธรรม.(2534).*ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยากับการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่3ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- Carolyn, Fouts B. (1986, July)." A Peer Facilitator-led Study Skill Unit," *Dissertation Abstract-International*. 47: 84-A.
- Dubrin, A.J. and Ireland,R.D. (1993). *Management & Organization*. 2d ed. Ohio: South – Western Publishing Co.
- Erney, Tomas Allen. (1980, February). " The Effect of A Peer Facilitator-Led Group on the Moral Development School Attitudes and Self-Esteem of Middle School Students," *Dissertation*

Abstracts International.40: 4408-A-4409-A.

Finn, Peter.(1985, February). " Institutionalizing Peer Education in the Health Education Classroom,"
Journal of School Health.

Goldstein, I.L. (1992). *Training in Organization*.3d ed.California: Brooks / Cole Publishing Company.

Huey , Wayn C. (1984).“ Effect of Counselors – Led and Peer – Led Group Assertive Training on
Aggression in Black Adolescents Aggression,” *Journal of Counseling Psychology*. 31(1).

McSpadden, Anne Marie. (1986, September). " The Effects of Peer Counselor Training Upon
Students With Vocational Handicaps,"*Dissertation Abstracts International*. 47: 792-A.

Shorey, A.E. (1981). *Peer Counseling and Achievement Motivation : A Comparison of Two
Counseling Approaches to an Urban Middle School*. Chicago : Northwestern University.

Varenhorst , B. Barbara. (1974, December). " Training Adolescents as Peer Counselors,"
Personal and Guidance Journal. 53(4).

Yalom , Irvin D.(1975).*The Theory and Practice of Group Psychotherapy*. New York : Basic.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

- แบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด
- แบบสอบถาม “ใครเอ่ย”

แบบสอบถามความสามารถในการป้องกันการเสพติด

ด้านที่ 1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโทษ อันตรายและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการ
ป้องกันการเสพติด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย x ลงบนตัวเลือก ก. ข. ค. หรือ ง. หน้าข้อความที่
ถูกต้องที่สุด เพียงข้อเดียว

1. ข้อใด ไม่ใช่ ผลกระทบจากการเสพติด
 - ก. ปัญหาอุบัติเหตุ
 - ข. ปัญหาการว่างงาน
 - ค. ปัญหาอาชญากรรม
 - ง. ปัญหาการเพิ่มของประชากร
2. เด็กชายมานพ อายุ 13 ปี ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมขณะเสพยาบ้ากับเพื่อน ที่บ้านของตน
นักเรียนคิดว่าเด็กชายมานพจะถูกดำเนินคดีอย่างไร
 - ก. ถูกดำเนินคดีในข้อหาผู้เสพยาบ้า
 - ข. ถูกดำเนินคดีในข้อหาอุกฉกรรจ์ให้ผู้อื่นเสพ
 - ค. ถูกดำเนินคดีในข้อหาผู้จำหน่าย
 - ง. ถูกดำเนินคดี เพราะเป็นเจ้าของบ้าน
3. บุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาบ้าข้อใด จะได้รับโทษทางกฎหมายสูงสุด
 - ก. ยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพ และตนเองก็ร่วมเสพ
 - ข. จำหน่ายและมีไว้ในครอบครองเกิน 100 กรัม
 - ค. มีไว้ในครอบครอง
 - ง. ผลิต นำเข้า ส่งออก มีไว้ในครอบครองไม่เกิน 20 กรัม
4. ข้อใดไม่ใช่อาการของผู้เสพยาบ้า
 - ก. อ่อนเพลีย
 - ข. ไม่รู้ตัวตนเองเป็นใคร อยู่ที่ไหน
 - ค. หุนหุนวาย เอะอะ อาละวาด
 - ง. หัวใจเต้นช้า
5. วิธีการใดที่ทำให้ยาบ้าแพร่ระบาดได้เร็วที่สุด
 - ก. นักเรียนที่เป็นผู้นำของกลุ่มเป็นผู้ขายยาบ้า
 - ข. นักเรียนที่สนใจมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นผู้ขายยาบ้า

- ด. นักเรียนที่เสพยาบ้าแจกให้เพื่อนลองเสพฟรี
- ง. นักเรียนที่เสพยาบ้าเป็นผู้ขายยาบ้า

6. ข้อใดต่อไปนี่ที่ทำให้ เด็กชาย ก. มีโอกาสใช้ยาบ้ามากที่สุด

- ก. อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ใช้อยา
- ข. เพื่อนมาชวนให้ลอง
- ค. รับฝากยาบ้าไปให้เพื่อน
- ง. เห็นเพื่อนเสพยาบ้า

7. ถ้าในหมู่บ้านที่นักเรียนอาศัยอยู่มีการเสพยาบ้ากันอย่างมากมาย ข้อใดที่มีผลกระทบต่อ นักเรียนและครอบครัวมากที่สุด

- ก. นักเรียนและครอบครัวมีโอกาสถูกชักจูงให้ใช้ยาบ้าได้ง่าย
- ข. นักเรียนและครอบครัวมีความปลอดภัยในชีวิตลดลง
- ค. นักเรียนและครอบครัวอาจถูกผู้อื่นมองว่าเป็นผู้เสพยาบ้าด้วย
- ง. นักเรียนและครอบครัวมีความเป็นอยู่อย่างวิตกกังวล

8. ชั้น ม.2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง มีนักเรียนในชั้นประมาณ 6 – 7 คน มักหลบครูไปมั่วสุมใช้ สารเสพติด ที่บริเวณห้องน้ำและหลังโรงเรียน ข้อใดที่นักเรียนในห้องนี้จะไม่ได้รับผลกระทบ

- ก. นักเรียนคนอื่นๆ ในชั้นเรียนอาจถูกชักชวนให้ใช้สารเสพติด
- ข. นักเรียนคนอื่นๆ ในชั้นเรียนอาจถูกขโมยเงิน
- ค. นักเรียนคนอื่นๆ ในชั้นเรียนอาจถูกครูรังเกียจ
- ง. นักเรียนคนอื่นๆ ในชั้นเรียนอาจถูกมองว่าใช้สารเสพติดด้วยเหมือนกัน

9. ข้อใดเป็นอาการทางร่างกายที่เกิดจากการเสพยาบ้า

- ก. ปากและจมูกแห้ง
- ข. มีกลิ่นตัวแรง
- ค. คลื่นไส้ เบื่ออาหาร
- ง. ถูกทุกข้อ

10. หมู่บ้านแห่งหนึ่ง เป็นหมู่บ้านที่ได้ชื่อว่าการแพร่ระบาดของยาบ้ามาก ถ้าครอบครัวของ นักเรียนอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ และถูกชักชวนให้ใช้ยาบ้าข้อใดไม่ใช่แนวทางในการป้องกันตนเอง

- ก. หนีออกจากสถานการณ์ที่ถูกชักชวน
- ข. ไม่หลงเชื่อคำชักชวน
- ค. ต่อว่าด้วยถ้อยคำที่รุนแรง
- ง. ปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ใช้สารเสพติด

ด้านที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรู้จักคุณค่าของตนเอง

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวท่านอย่างไร โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึก
ท่านมากที่สุด

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. พ่อ- แม่ ของฉันภูมิใจในตัวฉันที่ไม่เสพยาบ้า					
2. ฉันคิดว่าฉันมีความมั่นใจในตนเอง หากเสพยาบ้า					
3. ฉันตั้งใจที่จะไม่ข้องเกี่ยวกับยาบ้า					
4. ฉันรู้สึกภูมิใจในตนเองที่สามารถปฏิเสธเพื่อนที่มาชวนให้เสพยาบ้า					
5. ฉันรู้สึกตนเองมีคุณค่าที่มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการป้องกันการเสพยาบ้า					
6. ฉันรู้ว่าฉันสามารถหลีกเลี่ยงการเสพยาบ้าได้					
7. ฉันรู้ว่าฉันปฏิเสธเพื่อนที่มาชวนให้เสพยาบ้าไม่ได้ กลัวเพื่อนเสียใจ					
8. ถ้าฉันไปเสพยาบ้าพ่อ-แม่ฉันต้องเสียใจ					
9. ฉันตั้งใจที่เตือนเพื่อนไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับคนที่เสพยาบ้าได้					
10. ฉันคิดว่าถ้าฉันเสพยาบ้าจะทำให้ฉันเก่ง และมีความสามารถมากขึ้น					
11. ฉันคิดว่าผู้ที่ไม่เสพยาบ้าเป็นบุคคลน่าชมเชย					
12. ฉันหลีกเลี่ยงการคบกับเพื่อนที่เสพยาบ้า					

ด้านที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิเสธและต่อรอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย x ลงบนตัวเลือก ก. ข. หรือ ค. หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว หรือ หากตอบข้อ ง. ให้เติม ข้อความตามความคิดเห็นของนักเรียนเอง

1. เมื่อเพื่อนชวนนักเรียนให้ไปเสพยาบ้าหลังโรงเรียนเลิก นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ปฏิเสธว่าไม่เสพ และบอกว่า “ ต้องรีบกลับบ้านพ่อไม่สบาย” แล้วเดินหนีทันที
 - ข. ปฏิเสธว่า “ ขอทีเถอะเราไม่อยากให้นายต้องตายเพราะยาบ้า” พร้อมบอกถึงโทษของยาบ้า
 - ค. บอกเพื่อนว่า “ ไปแน่นอนอยู่แล้ว” แต่หลังเลิกเรียนรีบเดินกลับบ้าน
 - ง. วิธีอื่น โปรดระบุ
2. เมื่อเพื่อนชักชวนนักเรียนให้ทดลองเสพยาบ้าขณะที่อยู่บ้านเพื่อน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. แกล้งรับคำชวน แต่แอบเอาไปทิ้งไม่เสพ
 - ข. ปฏิเสธคำชวน โดยให้เหตุผลว่า “ ไม่สบาย ไม่อยากเสพ”
 - ค. ปฏิเสธคำชวน โดยบอกเพื่อนว่า “ ยาบ้ามันไม่ใช่ของดี ทำให้สุขภาพแย่”
 - ง. วิธีอื่น โปรดระบุ
3. เมื่อเพื่อนในห้องเรียนขอยืมเงินนักเรียนไปซื้อยาบ้ามาเสพ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ให้เพื่อนยืมเงิน โดยมีข้อตกลงว่า “ พรุ่งนี้ต้องนำมาคืนให้ทันที เพราะมีความจำเป็นจริงๆ”
 - ข. ปฏิเสธไม่ให้ยืม และบอกเพื่อนว่า “ นายไม่เคยคืนเงินเพื่อนคนอื่นเลยเราไม่ให้นายยืมแน่นอน”
 - ค. ปฏิเสธไม่ให้ยืม และบอกเพื่อนว่า “ เราจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อซื้อของที่มีประโยชน์มากกว่าของที่กินแล้วทำลายร่างกายตัวเอง”
 - ง. วิธีอื่น โปรดระบุ
4. เมื่อเพื่อนเอายาบ้ามาฝากนักเรียนไว้ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ยอมรับฝาก และพยายามเลิกคบกับเพื่อนคนนั้น
 - ข. ไม่ยอมรับฝาก แล้วรีบลุกหนีไปทันที
 - ค. ไม่ยอมรับฝาก แล้วบอกเพื่อนว่า “ มันผิดกฎหมายนะ”
 - ง. วิธีอื่น โปรดระบุ
5. เมื่อเพื่อนในกลุ่มบังคับให้นักเรียนเสพยาบ้า นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกให้เพื่อนเสพไปก่อน แล้วหาทางหลบเลี่ยงออกมาจากกลุ่ม
 - ข. บอกเพื่อนว่า “ ถ้ารักกันจริง อย่าฝืนใจกัน”

- ค. บอกเพื่อนว่า “ ไม่ชอบเสพ กลัวสุขภาพไม่ดี อย่าเสพกันเลยยังมีคนรักเรามากมาย รออยู่ที่บ้าน”
- ง. วิธีอื่น โปรดระบุ
6. เมื่อเพื่อนพุดจาตุถูกนักเรียน เพราะไม่ยอมเสพยาบ้าด้วยกัน นักเรียนจะอย่างไร
- ก. แกล้งรับเอายาบ้ามาเสพ แต่แอบเอาไปทิ้งที่บ้าน
- ข. บอกกับเพื่อนว่า “ ไม่ชอบให้พุดจาตุถูกเช่นนี้ และไม่ยอมเสพยาบ้าเด็ดขาด”
- ค. หาทางหลีกเลี่ยงโดยเดินหนีไปและไม่ยอมเสพยาบ้าเด็ดขาด
- ง. วิธีอื่น โปรดระบุ
7. เมื่อเพื่อนติดต่อให้นักเรียนให้จำหน่ายยาบ้าในโรงเรียนโดยให้คำตอบแทนสูง นักเรียนจะอย่างไร
- ก. บอกปฏิเสธไม่จำหน่าย และอธิบายผลที่เกิดขึ้นกับเพื่อนนักเรียนที่เสพ
- ข. บอกปฏิเสธทันที โดยอ้างว่าถ้าอาจารย์ทราบจะถูกไล่ออก
- ค. รับจำหน่าย แต่ภายหลังหลีกเลี่ยงไม่พบเพื่อนคนนั้นอีกโดยไม่มาโรงเรียน
- ง. วิธีอื่น โปรดระบุ
8. เมื่อเพื่อนขอร้องให้นักเรียนไปซื้อยาบ้าให้ นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ดกลงรับเงินมาซื้อให้ แต่ไม่ได้ซื้อให้แกล้งหลอกว่า “ ลืมซื้อ”
- ข. ทำสีหน้าไม่พอใจ บอกเพื่อนว่า “ ติดธุระไม่ไปซื้อให้”
- ค. บอกเพื่อนว่า “ ไปซื้อให้ไม่ได้ถ้าครูจับได้จะถูกลงโทษ”และบอกโทษของยาบ้า
- ง. วิธีอื่น โปรดระบุ
9. เมื่อเพื่อนไม่ให้นักเรียนเข้ากลุ่มเพราะไม่เสพยาบ้า นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ตัดสินใจจะเสพกับเพื่อน แต่ผัดผ่อนเป็นวันหลังเพราะวันนี้ติดธุระ
- ข. ไม่สนใจการกระทำของกลุ่มและยืนยันไม่เสพยาบ้า ยอมเสียเพื่อน
- ค. บอกเพื่อนว่า “ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไม่ขึ้นอยู่กับการเสพยาบ้า และชักชวนเลิกเสพ”
- ง. วิธีอื่น โปรดระบุ
10. เมื่อเพื่อนมาชวนให้นักเรียนไปซื้อของอย่างหนึ่งเป็นเพื่อน แต่นักเรียนคิดว่าสิ่งนั้นอาจจะเป็นยาบ้า นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ไม่ไป เพราะต้องเฝ้าบ้าน พ่อกับแม่ไม่อยู่บ้าน
- ข. ไม่ไป บอกเพื่อนว่า ต้องไปเยี่ยมคุณยายที่โรงพยาบาล
- ค. ไป เพราะเกรงใจ ไม่อยากให้เพื่อนโกรธ
- ง. ไป เพราะแค่ไปเป็นเพื่อน คงไม่เป็นไร

11. ถ้าเพื่อนจะยั่วยุให้เสพ หลังจากที่ถูกเสพไปแล้วครั้งหนึ่ง จนเพื่อนรู้สึกโกรธและพูดว่า “แค่นี้ก็ไม่กล้า” นักเรียนจะพูดอย่างไร
- เราไม่กล้า แล้วมีอะไรหรือเปล่า
 - บอกแล้วไงว่าไม่เสพ ไปก่อนนะ
 - เออ ๆ ก็ได้เอามาเลย ถ้าไม่ได้อย่างที่นายพูดทีหลังอย่ามายุ่งกับเราอีกนะ
 - อื่น ๆ โปรดระบุ
12. ถ้าบุคคลภายในบ้านนักเรียนเป็นแอ่นต์ค้ายาบ้า แล้วให้นักเรียนมาขายที่โรงเรียน นักเรียนจะพูดอย่างไร
- ไม่ครับ เดี่ยวครูจับได้ให้ออกจากโรงเรียน
 - ตกลงครับ แต่ต้องซื้อมอเตอร์ไซค์ให้ผมนะ
 - บอกบุคคลนั้นว่า “ก็รู้ว่าคนจำหน่ายยาบ้าเป็นคนไม่ดี อยากให้ผมเป็นคนไม่ดีหรือครับ”
 - อื่น ๆ โปรดระบุ

ด้านที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการกับความเครียด

คำชี้แจง โปรดอ่านสถานการณ์ที่กำหนดต่อไปนี้ให้เข้าใจ แล้วตอบคำถามโดยใช้เครื่องหมาย X ลงหน้าตัวอักษรที่มีข้อความตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

สถานการณ์

ดาวเรืองนักเรียนหญิงชั้นม. 2 อาศัยอยู่กับบ้านป้า เมื่อป้าไม่อยู่บ้าน ดาวเรืองมักจะพบเห็นสายทองลูกสาวของป้าแอบพาเพื่อนๆ มาเสพยาบ้าที่บ้านอยู่เป็นประจำ ดาวเรืองรู้สึกอึดอัดเมื่อต้องพบเห็นอยู่บ่อยๆ ต่อมาสายทองกลัวว่าดาวเรืองจะนำเรื่องไปฟ้องแม่ของตน จึงบังคับให้ดาวเรืองเสพยาบ้าด้วย ถ้าไม่ทำตามจะบอกให้แม่ไล่ออกจากบ้าน

- นักเรียนคิดว่าดาวเรืองจะรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด
 - โกรธ เพราะสายทองจะไปให้ป้าไล่ตนเองออกจากบ้าน
 - กลัว เพราะสายทองบังคับให้เสพยา
 - น้อยใจ เพราะคอยช่วยเหลือสายทองมาตลอด สายทองไม่น่าจะทำอย่างนี้กับตนเอง
 - ดีใจ เพราะอยากจะเสพยาบ้าอยู่แล้ว
- ถ้านักเรียนเป็นดาวเรือง นักเรียนจะอย่างไร
 - แจ้งตำรวจให้มาจับสายทองกับเพื่อนทันที
 - ไม่ฟ้องป้า ไม่เสพยา และคอยเตือนสายทอง
 - หนีออกจากบ้าน
 - ร่วมเสพยาบ้ากับสายทอง

สถานการณ์

ดำรงเป็นนักเรียนชั้นม.2 เป็นเด็กเรียนเก่งของห้อง ต้องหยุดเรียนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ เนื่องจากป่วยเป็นโรคไขข้ออักเสบ เมื่อดำรงกลับมาเรียนอีกครั้งพบว่าตนเองเรียนไม่ทันเพื่อน และเหลือเวลาอีกเพียง 5 วันจะถึงวันสอบปลายภาค ดำรงกลัวว่าจะสอบไม่ผ่าน กลัวจะอ่านหนังสือไม่ทัน กลัวเพื่อนหัวเราะเยาะถ้าสอบไม่ผ่าน กลัวพ่อแม่ว่า ดำรงจึงไปปรึกษาเพื่อน คนหนึ่ง ซึ่งแนะนำให้ดำรงใช้ยาบ้าเพื่อที่จะได้มีเวลาอ่านหนังสือตลอดคืน

- 3.ถ้านักเรียนเป็นดำรง นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะเหตุใด
- เสียใจ เพราะขาดเรียนและมาเรียนไม่ทันเพื่อน
 - เครียด เพราะกลัวว่าจะสอบไม่ผ่าน
 - โกรธ เพราะเพื่อนทำให้เป็นโรคไขข้ออักเสบ
 - ตกใจ เพราะอ่านหนังสือไม่ทัน

- 4.ถ้านักเรียนเป็นดำรงจะอย่างไร

- ไปซื้อยาบ้ามาเสพเพื่อให้อ่านหนังสือได้ทั้งคืน
- ตั้งใจอ่านหนังสือในเวลาที่เหลือ
- ไม่ไปโรงเรียนอีกเลย
- ไปดื้อว่าเพื่อนคนที่ทำให้เป็นโรคไขข้ออักเสบ

สถานการณ์

กำจรเป็นนักเรียนชั้นม. 3 คุณครูทวงค่าเทอมเป็นครั้งที่ 3 ขอเทอมนี้ เนื่องจากพ่อตกงานมา 6 เดือนแล้ว แม้ก็มีรายได้เพียงเล็กน้อย ตนเองทำงานพิเศษรายได้ไม่ดี ขณะนี้ทางโรงเรียนได้แจ้งให้นักเรียนทราบว่า ถ้าใครไม่นำเงินมาชำระในวันที่กำหนด จะไม่มีสิทธิเข้าสอบในเทอมสุดท้ายนี้ เพื่อนที่ทำงานแนะนำให้กำจรใช้ยาบ้าเพื่อที่จะทำงานให้ได้เพิ่มขึ้นและได้เงินมากขึ้นด้วย

- 5.ถ้านักเรียนเป็นกำจรจะรู้สึกอย่างไร

- เครียดเพราะไม่สามารถหาเงินมาได้ทันเวลา
- ไม่เครียดเพราะต้องการออกจากโรงเรียนไปหางานทำช่วยพ่อแม่
- เครียดเพราะเสียต๋ายที่ใกล้จะจบอยู่แล้ว
- ไม่เครียดเพราะอาจได้เงินทุนกู้ยืมของโรงเรียน

- 6.จากสถานการณ์ของกำจร ถ้านักเรียนเป็นกำจร นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติอย่างไร

- ฝึกคิดทางบวก แล้วไปขอกู้เงินโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษา
- ฝึกจินตนาการ แล้วไปกู้เงินโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษา
- ฝึกลมหายใจ แล้วไปขอกู้เงินโครงการกู้เพื่อการศึกษา
- ฝึกเกร็งและผ่อนคลายกล้ามเนื้อ แล้วไปขอกู้เงินโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษา

ด้านที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจและการแก้ปัญหา เกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย x ลงบนตัวเลือก ก. ข. หรือ ค. หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว หรือ หากตอบข้อ ง. ให้เติมข้อความตามความคิดเห็นของนักเรียนเอง

สถานการณ์

ปัญหาคือนักเรียนชั้น ม. 2 มีฐานะยากจน หลังกลับจากโรงเรียนไปรับจ้างเสิร์ฟอาหาร จนถึงห้าทุ่มทุกวัน จึงไม่มีเวลาอ่านหนังสือและทำการบ้าน ผลการเรียนตกต่ำ และนั่งหลับในเวลาเรียนบ่อยๆ ซิงชัยเพื่อนที่นั่งโต๊ะใกล้กันชวนเขาไปที่ห้องน้ำ แล้วบอกว่า ให้ลองเสพยาบ้าดูซิ เพราะมีคนบอกว่า ช่วยให้ความคิดโล่งขึ้น ช่วยแก้ปัญหาความทุกข์ใจได้ ดูนแล้วจะขยันนะ อดนอนได้ดียิ่งๆ ปัญหาจะได้ทำการบ้านเสร็จทันส่งครู

1. นักเรียนคิดว่าปัญหาของปัญหาคืออะไร

- ก. เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ เพราะนอนไม่พอ
- ข. ทำงานมากเกินไป
- ค. อยู่ในสถานการณ์เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
- ง. ไม่มีสมาธิดูหนังสือ

2. สาเหตุของปัญหาของปัญหาคืออะไร

- ก. ปัญหาคือไม่ขยันเรียน
- ข. ซิงชัยชวนให้ปัญหาคือเสพยาบ้า
- ค. กลัวพ่อ-แม่ดูว่า ที่ผลการเรียนต่ำลง
- ง. ปัญหาคือไม่มีสมาธิในการดูหนังสือ

3. ถ้านักเรียนเป็นปัญหาคือ นักเรียนจะแก้ปัญหายังไง

- ก. ให้เพื่อนช่วยติวให้
- ข. ลองเสพยาบ้าตามคำชวนของซิงชัย
- ค. อยู่ทำการบ้านให้เสร็จที่โรงเรียนก่อนไปทำงานเสิร์ฟอาหาร
- ง. หยุดไปทำงานเสิร์ฟอาหารจนกว่าผลการเรียนจะดีขึ้น

สถานการณ์

ทศพลเป็นนักเรียนชั้นม 2 มีเพื่อนสนิท 3 คน ไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ ระยะเวลาหลัง เพื่อนทั้ง 3 คนมักไปเที่ยวกลางคืนโดยไม่ชวนทศพล ทศพลรู้สึกสงสัยจึงถามเพื่อนทั้งกลุ่ม ได้คำตอบว่าทศพลตามพวกเขาไม่ทันแล้ว พวกเขามีความสุขและเที่ยวกลางคืนดี ๆ ตามที่เที่ยวเพราะเขาใช้ยาบ้า ทศพลคงไม่กล้าใช้หรือก เลยไม่ชวนไปเที่ยวด้วย ทศพลจึงตัดสินใจไปเที่ยวและใช้ยาบ้ากับเพื่อนด้วย

4. นักเรียนคิดว่าปัญหาของทศพลคืออะไร
 - ก. อยากเข้ากับเพื่อนได้
 - ข. กลัวตามเพื่อนไม่ทัน
 - ค. กลัวเพื่อนไม่ชวนเที่ยวด้วย
 - ง. อยากได้ประสบการณ์ใหม่
5. นักเรียนคิดว่า สาเหตุของปัญหาของทศพลคืออะไร
 - ก. ทศพลอยากลองดูว่าถ้าใช้ยาบ้าแล้วจะเที่ยวมีความสุขอย่างที่เพื่อนบอกหรือไม่
 - ข. ทศพลกลัวเสียเพื่อนทั้ง 3 คนไป
 - ค. ทศพลอยากให้เพื่อนยอมรับเข้ากลุ่มเหมือนเดิม
 - ง. ทศพลกลัวเพื่อนกลุ่มนี้ไม่คบด้วย
6. ถ้านักเรียนเป็นทศพล นักเรียนจะตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างไร
 - ก. ยังคงคบกับเพื่อนทั้ง 3 คนต่อไปในเรื่องอื่นๆโดยไม่เที่ยวและใช้ยาบ้ากับเพื่อน
 - ข. ไปเที่ยวกลางคืนกับเพื่อนโดยไม่ใช้ยาบ้า ทนง่วงเอาหน่อย
 - ค. ลองใช้ยาบ้าและเที่ยวกับเพื่อนสักครั้งสองครั้ง ถ้าไม่ชอบก็เลิกได้
 - ง. เลิกคบกับเพื่อนกลุ่มนี้แล้วหาเพื่อนกลุ่มใหม่

เฉลย

ด้านที่1

1. ง	2. ก	3. ข	4. ง	5. ค	6. ข	7. ก	8. ค	9. ง	10. ค
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

ด้านที่2

1)	5	4	3	2	1
2)	1	2	3	4	5
3)	5	4	3	2	1
4)	5	4	3	2	1
5)	5	4	3	2	1
6)	5	4	3	2	1
7)	1	2	3	4	5
8)	5	4	3	2	1
9)	5	4	3	2	1
10)	1	2	3	4	5
11)	5	4	3	2	1
12)	5	4	3	2	1

ด้านที่3

1. ก	2. ค	3. ค	4. ค	5. ข	6. ข	7. ข	8. ค	9. ก	10. ข	11. ข	12. ค
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------	-------	-------

ด้านที่4

1. ค	2. ข	3. ข	4. ข	5. ค	6. ค
------	------	------	------	------	------

ด้านที่5

1. ค	2. ง	3. ก	4. ก	5. ค	6. ก
------	------	------	------	------	------

แบบสอบถาม “ใครเอ่ย”

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนคิดถึงลักษณะของเพื่อนและของตัวนักเรียนเอง แล้วพิจารณาว่าลักษณะต่างๆในแต่ละข้อต่อไปนี้จะตรงกับลักษณะของเพื่อนคนใดในห้องของนักเรียนหรือตรงกับลักษณะของนักเรียนเอง แล้วใส่ชื่อของเพื่อนหรือชื่อของนักเรียนเอง ลงท้ายข้อความในแต่ละข้อ ตามความจริง คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อห้องของนักเรียน และจะรักษาเป็นความลับ

-
1. ผู้ที่อยากนั่งเรียนข้างๆมากที่สุด คือ
 2. ผู้ที่ชอบให้กำลังใจเพื่อนมากที่สุด คือ
 3. ผู้ที่อยากชวนเข้าร่วมกลุ่มทำงานด้วยมากที่สุด คือ
 4. ผู้ที่ชอบช่วยเหลือเพื่อนมากที่สุด คือ
 5. ผู้ที่มีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ โอบอ้อมอารี ที่สุด คือ
 6. ผู้ที่อยากปรึกษาด้วยมากที่สุดเวลามีปัญหา คือ
 7. ผู้ที่พูดจาไพเราะ สุภาพ มากที่สุด คือ
 8. ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมากที่สุด คือ
 9. ผู้ที่เรียนเก่งที่สุดในห้อง คือ
 10. ผู้ที่กล้าแสดงออกมากที่สุด คือ
 11. ผู้ที่เพื่อนๆให้ความเชื่อถือมากที่สุด คือ
 12. ผู้ที่คุณครูพูดชมมากที่สุด คือ
 13. ผู้ที่มีหน้าตายิ้มแย้มร่าเริง แจ่มใส อยู่เสมอ คือ
 14. ผู้ที่ขยันมากที่สุด คือ
 15. ผู้ที่เพื่อนๆรักมากที่สุด คือ

ภาคผนวก ข.

- ตารางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่มิตรเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก
- ตารางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก
- โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่มิตรเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก
- โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก
- รายละเอียดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่มิตรเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก
- รายละเอียดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก

ตาราง 7 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่ม
เพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวข้อเรื่อง
1	1	2 มิ.ย. 46	- ปฐมนิเทศ
	2	3 มิ.ย. 46	- การเป็นผู้นำของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
	3	5 มิ.ย. 46	- การรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า
	4	6 มิ.ย. 46	- การป้องกันการเสพติด
2	5	9 มิ.ย. 46	- การรู้จักคุณค่าของตนเอง
	6	10 มิ.ย. 46	- การปฏิเสธและต่อรอง
	7	12 มิ.ย. 46	- การฝึกทักษะการปฏิเสธและต่อรอง
	8	13 มิ.ย. 46	- การผ่อนคลายความเครียด
3	9	16 มิ.ย. 46	- การฝึกทักษะการผ่อนคลายความเครียด
	10	17 มิ.ย. 46	- การตัดสินใจและการแก้ปัญหา
	11	19 มิ.ย. 46	- การฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
	12	20 มิ.ย. 46	- ปัจฉิมนิเทศ

ตาราง 8 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวข้อเรื่อง
1	1	30 มิ.ย. 46	- ปฐมนิเทศ
	2	2 ก.ค. 46	- การรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า
	3	3 ก.ค. 46	- การป้องกันการเสพติด
	4	4 ก.ค. 46	- การรู้จักคุณค่าของตนเอง
2	5	7 ก.ค. 46	- การปฏิเสธและต่อรอง
	6	9 ก.ค. 46	- การฝึกทักษะการปฏิเสธและต่อรอง
	7	11 ก.ค. 46	- การผ่อนคลายความเครียด
3	8	16 ก.ค. 46	- การตัดสินใจและการแก้ปัญหา
	9	17 ก.ค. 46	- การฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
	10	18 ก.ค. 46	- ปัจฉิมนิเทศ

**โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด
ให้แก่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก**

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
1.	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบความหมายของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 4. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนทราบวัตถุประสงค์ของการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อฝึกอบรมให้แก่เพื่อนกลุ่มเสี่ยงต่อไป	1.การสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดังนี้ 1.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแนะนำตนเอง พร้อมทั้งผู้วิจัยแนะนำตนเองด้วย 1.2ผู้วิจัยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ "แนะนำตัวเองด้วยภาพ" เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด 3. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 4. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อเป็นผู้ฝึกอบรม
2.	การเป็นผู้นำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	1.เพื่อฝึกให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความเป็นผู้นำมากยิ่งขึ้น 2.เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักลักษณะของผู้นำที่ดี 3.เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักการทำงานเป็นทีม 4.เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักและเข้าใจการติดต่อสื่อสาร	1.ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำกิจกรรม"ตามล่าหาความในใจ" โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1.1ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั่งล้อมเป็นวงกลม ผู้วิจัยแจกกระดาษรูปหัวใจให้สมาชิกทุกคนให้แต่ละคนเขียนความไม่ฝันของตนเองลงไปบนกระดาษ จากนั้นให้นำไปซ่อนในบริเวณห้อง โดยห้ามให้เพื่อนคนอื่นรู้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
2.			1.2ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนยืนเป็นวงกลมและจับมือกันไว้ ห้ามพูดคุยกัน และบอกให้สมาชิกทุกคนไปหากระดาดรูปหัวใจของตนเองโดยมือห้ามแยกออกจากกัน และห้ามพูดคุยกัน เมื่อหาได้ครบให้นั่งลง 1.3ผู้วิจัยซักถามความรู้สึกและสิ่งที่ได้หลังจากทำกิจกรรมนี้ 2.ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำกิจกรรม"ต่อเติมเสริมแต่ง" โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 2.1ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการทำกิจกรรมนี้คือให้สมาชิกทุกคนออกไปอยู่นอกห้องจากนั้น ให้สมาชิกเข้ามาครั้งละ 1 คนเพื่อมาหยิบไม้ขีดไฟคนละ 1 ก้าน วางบนกระดาดที่เตรียมไว้ให้ และเดินออกไปผลัดให้เพื่อนคนอื่นเข้ามาแทน ห้ามพูดคุยหรือปรึกษากัน ทำอย่างนี้จนครบคนละ 3 รอบ เข้ามาดูพร้อมกัน และตั้งชื่อภาพ 2.2ในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยชี้แจงให้สมาชิกทำอย่างข้อ2.1เดิมอีกครั้งแต่ครั้งนี้อนุญาตให้เกี่ยวกับเทคนิคการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม พูดคุยปรึกษากันก่อนลงมือทำได้ 2.3เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมผู้วิจัยซักถามความรู้สึกหลังจากทำกิจกรรมนี้ 2.4ผู้วิจัยถามสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
2.			3.ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่ได้จากทั้ง 2 กิจกรรมและสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการเป็นผู้นำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและการทำงานเป็นทีม
3.	การรู้จักโทษ อันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า	เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า	ในการดำเนินการฝึกครั้งที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการฝึก ดังนี้ 1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยนำภาพเหตุการณ์คนเมายาบ้าตามหน้าหนังสือพิมพ์มาซักถามให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็น 2. <u>ขั้นดำเนินการ</u> 2.1.ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อน หาข่าวคนเมายาบ้า และ ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับภาพข่าวที่หามาได้ 2.2. ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนวิเคราะห์ตามใบงานที่ผู้วิจัยแจกให้ 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเกี่ยวกับโทษ อันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า
4.	การรู้จักวิธีการแพร่ระบาดสาเหตุ ผลกระทบและวิธีการป้องกันการเสพยาบ้า	เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักวิธีการแพร่ระบาด สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการป้องกัน	ในการดำเนินการฝึกครั้งที่ 4 ผู้วิจัยดำเนินการฝึก ดังนี้ 1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยทบทวนความรู้ที่ได้จากครั้งที่ 3 2. <u>ขั้นดำเนินการ</u> 2.1ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกันอภิปรายใบงาน ที่เกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
4.			2.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนออกมารายงาน 3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สรุปเกี่ยวกับวิธีการแพร่ สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการป้องกัน การเสพยาบ้า
5.	การรู้จักคุณค่าของตนเอง	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการสำรวจตนเองถึงข้อดี - ข้อเสีย ความภาคภูมิใจของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนบอกแนวคิดในการนำข้อดี ข้อเสียของตนเองไปใช้ในการดำรงชีวิต	1. ขั้นนำ ผู้วิจัยพูดคุยซักถามถึงการสำรวจตนเอง ว่ามีประโยชน์อย่างไร และสิ่งที่ควรสำรวจตนเองควรมีอะไรบ้าง 2. วิธีดำเนินการ 2.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนสำรวจตนเอง ถึงข้อดี ข้อเสีย ความภาคภูมิใจของตนเองและให้เขียนลงในกระดาษ 2.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนอภิปรายถึงข้อดี ข้อเสีย และความภาคภูมิใจของตนว่าเป็นอย่างไร และจะนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมอย่างไร 2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกคนอื่นพูดถึงข้อดี ข้อเสียของเพื่อนคนที่อภิปรายจบ 2.4 ผู้วิจัยซักถามความรู้สึกสมาชิกเมื่อมีคนอื่นพูดถึงสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในตนเอง 2.5 ผู้วิจัยซักถามถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6-7	ความสามารถในการใช้ บทบาทสมมติ ในการ ฝึกอบรมการพัฒนา ความสามารถ ใน การป้องกันการเสพยา บ้าด้านการปฏิเสธและ ต่อรอง	1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สามารถใช้บทบาทสมมติในการฝึก อบรมการพัฒนาความสามารถใน การป้องกันการเสพยาบ้าด้านการ ปฏิเสธและต่อรอง 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนได้ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ ทักษะการปฏิเสธและการต่อรอง 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สามารถดำเนินการฝึกอบรมการ พัฒนาความสามารถในการป้องกัน การเสพยาบ้าตามลำดับ ขั้นตอน ของการใช้บทบาทสมมติ การให้คำ แนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และ การให้แรงเสริมทางบวกในการฝึก อบรมการพัฒนาความสามารถใน การป้องกันการเสพยาบ้าด้านการ ปฏิเสธและต่อรอง	ในการฝึกผู้วิจัยใช้บทบาท สมมติเป็นวิธีการดำเนินการฝึก อบรมการพัฒนาความสามารถใน การป้องกันการเสพยาบ้า ด้าน การปฏิเสธและต่อรอง วิธีดำเนินการ 1. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการใช้ บทบาท สมมติ ในการฝึกการปฏิเสธ และ ต่อรอง 2. ผู้วิจัยอธิบายลำดับขั้นตอนใน การฝึกการปฏิเสธและต่อรอง โดยใช้บทบาทสมมติ โดยมีขั้น ตอนดังนี้ ขั้นตอนที่1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ที่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิเสธ และต่อรองที่ เพื่อนมาชวนให้ลอง เสพยาบ้าแล้วผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้กลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนทราบและเล่าเรื่องเกี่ยว กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่นำมา ใช้ ขั้นตอนที่2 ขั้นแสดง 1. <u>การอ่านเครื่อง</u> ขั้นนี้ผู้วิจัย สนทนากับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ซักถามหรือให้เล่าประสบการณ์ ให้ฟัง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่ฝึก เพื่อ ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความ เข้าใจตรงกัน 2. <u>การเลือกตัวผู้แสดง</u> ผู้วิจัยให้ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอาสาสมัคร เป็นผู้แสดงซึ่งจะมีการผลัด เปลี่ยนผู้แสดงได้ครบทุกคน เพื่อ ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความ เข้าใจ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
6-7			3. <u>การจัดฉากแสดง</u> ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจัดฉากแสดง เพื่อให้การแสดงบทบาทสมมติใกล้เคียงกับความเป็นจริง 4. <u>ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์</u> ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการแสดง 5. <u>การแสดง</u> ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ตนเองได้รับ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทการแสดงของผู้แสดงแต่ละคนว่า เป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี และการแสดงครั้งนี้มีประโยชน์กับกลุ่มเพื่อนมากน้อยเพียงใด ในระหว่างการวิเคราะห์ และอภิปรายผลของการแสดง ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคต่อไปนี้ ประกอบ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้แรงเสริมทางบวก พร้อมทั้งให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกเทคนิคดังกล่าวด้วย ขั้นสรุป 1. ผู้วิจัยและกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้จากการฝึกการปฏิเสธ และต่อรอง

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6-7			2.ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปผลการฝึกการใช้บทบาทสมมติ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้แรงเสริมทางบวก เพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดว่ามีความสามารถเพียงใดก่อนจะนำไปใช้ฝึกกับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง
8-9	ความสามารถในการผ่อนคลายความเครียด โดยใช้การสวด	เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ นำการผ่อนคลายความเครียดไปพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด	ในการดำเนินการฝึกผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นนำ ผู้วิจัยซักถามเกี่ยวกับการผ่อนคลายความเครียดกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการสวด การผ่อนคลายความเครียด 2. ขั้นตอนดำเนินการ ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดำเนินการฝึกเป็นรายบุคคล โดยใช้การสวดการผ่อนคลายความเครียด ผู้วิจัยเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้ข้อมูลย้อนกลับ และให้แรงเสริมทางบวกเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด และภายหลังการฝึกผู้วิจัยจะให้การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับและให้แรงเสริมทางบวกอีกครั้ง

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
10-11	ความสามารถในการใช้บทบาทสมมติ ในการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถใช้บทบาทสมมติในการฝึกอบรมการพัฒนาการป้องกันการเสพยาบ้าด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเอนสามารถดำเนินการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาได้ตามลำดับขั้นตอน	3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเกี่ยวกับการฝึกการผ่อนคลายความเครียดว่าสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมในการป้องกันการเสพยาบ้าได้มากน้อยเพียงใด ในการดำเนินการฝึกผู้วิจัยใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหาตามขั้นตอน ดังนี้ วิธีดำเนินการ 1. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการใช้ บทบาทสมมติฐาน ในการฝึกการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 2. ผู้วิจัยอธิบายลำดับขั้นตอนในการฝึกการตัดสินใจและการแก้ปัญหา โดยใช้บทบาทสมมติ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและการแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหที่ต้องตัดสินใจและหาวิธีแก้ปัญหาแล้วผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบและเล่าเรื่องเกี่ยวกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่นำมาใช้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
10-11			ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสดง 1. <u>การอุ่นเครื่อง</u> ขั้นนี้ผู้วิจัย สันทนากับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถามหรือให้เล่าประสบการณ์ให้ฟัง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่ฝึก เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความเข้าใจตรงกัน 2. <u>การเลือกตัวผู้แสดง</u> ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอาสาสมัครเป็นผู้แสดง ซึ่งจะมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงได้ครบทุกคน เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความเข้าใจ 3. <u>การจัดฉากแสดง</u> ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจัดฉากแสดง เพื่อให้การแสดงบทบาทสมมติใกล้เคียงกับความจริง 4. <u>ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์</u> ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการแสดง 5. <u>การแสดง</u> ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแสดงบทบาทที่ตนเองได้รับ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทการแสดงของผู้แสดงแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ และ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
10-11			การแสดงครั้งนี้มีประโยชน์กับกลุ่มเพื่อนมากน้อยเพียงใด ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลของการแสดง ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคต่อไปนี้ประกอบ ได้แก่ การให้คำแนะนำการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้แรงเสริมทางบวก พร้อมทั้งให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกเทคนิคดังกล่าวด้วยซ้ำสรุป 1.ผู้วิจัยและกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้จากการฝึกการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 2.ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปผลการฝึกการใช้บทบาทสมมติ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้แรงเสริมทางบวก เพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกัน การเสพยาบ้า ว่ามีความสามารถเพียงใดก่อนจะนำไปใช้ฝึกกับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง
12.	ปัจฉิมนิเทศ	1.เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการป้องกัน การเสพยาบ้า 2.เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเตรียมตัวเป็นผู้ฝึกให้กับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง	1.ผู้วิจัยสรุปผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า 2.ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเล่าประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกและให้นักเรียนแสดงความรู้สึกตั้งแต่เริ่มเข้ากลุ่มจนถึง

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
12			เสร็จสิ้นการเข้ากลุ่ม 3.ผู้วิจัยกล่าวปิดการฝึกอบรม การพัฒนาการป้องกันการเสพติด ยาบ้า

**โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด
ให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก**

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
1.	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง 2. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงทราบวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด 3. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงทราบประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด	1.การสร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง ดังนี้ 1.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน แนะนำตนเอง พร้อมทั้งให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแนะนำตนเองด้วย 1.2กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ "แนะนำตัวเองด้วยภาพ" เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง 2. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด 3. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ากลุ่มในครั้งนี้
2.	การรู้จักโทษ อันตราย และ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า	1. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า	ในการดำเนินการฝึกครั้งที่ 2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดำเนินการฝึก ดังนี้ 1.ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นำภาพเหตุการณ์คนเมายาบ้าตามหน้าหนังสือพิมพ์มาซักถามให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยง แสดงความคิดเห็น 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละกลุ่มหาข่าวและร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับภาพข่าวที่หามาได้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
2.			2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละกลุ่ม วิเคราะห์ตามใบงานเกี่ยวกับโทษอันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าและส่งตัวแทนอภิปราย 3. <u>ขั้นสรุป</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยง สรุปเกี่ยวกับโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า
3.	การรู้จักวิธีการแพร่ระบาด สาเหตุ ผลกระทบและวิธีการป้องกันการเสพยาบ้า	เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงรู้จักวิธีการแพร่ระบาด สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการป้องกันการเสพยาบ้า	ในการดำเนินการฝึกครั้งที่ 3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดำเนินการฝึก ดังนี้ 1.<u>ขั้นนำ</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ทบทวนความรู้ที่ได้จากครั้งที่ 2 2. <u>ขั้นดำเนินการ</u> 2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแบ่งเป็น 2กลุ่มๆละ 4 คน ร่วมกันอภิปรายใบงาน ที่ได้รับเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า 2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงาน 3. <u>ขั้นสรุป</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยง สรุปเกี่ยวกับวิธีการแพร่ระบาด สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการป้องกัน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
4.	การรู้จักตนเอง	1. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยง ได้ฝึกการสำรวจตนเองถึงข้อดี ข้อเสีย และความภาคภูมิใจของตนเอง 2. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยง บอกแนวคิดในการนำข้อดี ข้อเสีย และความภาคภูมิใจในตนเองไปใช้ในการดำรงชีวิต	1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยพูดคุยซักถามถึง การสำรวจตนเอง ว่ามีประโยชน์อย่างไร และสิ่งที่ควรสำรวจตนเองควรมีอะไรบ้าง 2. <u>วิธีดำเนินการ</u> 2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมาชิก เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละคนสำรวจตนเอง ถึงข้อดี ข้อเสียและความภาคภูมิใจในตนเองและให้เขียนลงในกระดาษ 2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมาชิก เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละคนอภิปรายถึง ข้อดี ข้อเสียของคนว่าเป็นอย่างไร และจะนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมอย่างไร 2.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมาชิก เพื่อนกลุ่มเสี่ยงคนอื่นพูดถึงข้อดี ข้อเสียของเพื่อนคนที่อภิปรายจบ 2.4 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถาม ความรู้สึกสมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยง เมื่อมีคนอื่นพูดถึงสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในตนเอง 2.5 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถาม เพื่อนกลุ่มเสี่ยงถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้ 4. <u>ขั้นสรุป</u> กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมการสำรวจตนเอง การได้รู้ข้อดี ข้อเสีย และความภาคภูมิใจในตนเอง กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละคนสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำข้อเสียของตนเองไปปรับปรุงต่อไป

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
5-6	ความสามารถในการใช้ บทบาทสมมติ ในพัฒนา ความสามารถในการ ป้องกันการเสพติด ด้านการปฏิเสธและต่อ รอง	1. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงสามารถใช้บทบาทสมมติ ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดด้านการปฏิเสธและต่อรอง 2. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงได้ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการปฏิเสธและการต่อรอง 3. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงนำการปฏิเสธและต่อรองไปใช้ในชีวิตประจำวัน	ในการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการดำเนินการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ด้านการปฏิเสธและต่อรอง ขั้นตอนการ 1.กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน อธิบายวิธีการใช้ บทบาทสมมติ ในการฝึกการปฏิเสธ และต่อรอง โดยใช้บทบาทสมมติ โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่1 ขั้นเตรียมการ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิเสธและต่อรองที่ เพื่อนมาชวนให้ลองเสพติด แล้วกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เพื่อนกลุ่มเสียงทราบและเล่าเรื่องเกี่ยวกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่นำมาใช้ ขั้นที่2 ขั้นแสดง 1.<u>การอ่านเครื่อง</u> ขั้นนี้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สนทนากับเพื่อนกลุ่มเสียง ชักถามหรือให้เล่าประสบการณ์ให้ฟัง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่ฝึก เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงมีความเข้าใจตรงกัน 2.<u>การเลือกตัวผู้แสดง</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสียงอาสาสมัครเป็นผู้แสดง เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงมีความเข้าใจ 3.<u>การจัดฉากแสดง</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสียงจัดฉากแสดง เพื่อให้การแสดงบทบาทสมมติใกล้เคียงกับความเป็นจริง

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
5-6			4. <u>ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสียงที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในการแสดง 5. <u>การแสดง</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ตนเองได้รับ <u>ขั้นตอนที่3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง</u> เมื่อผู้แสดงแสดงจบแล้ว กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทการแสดงของผู้แสดงแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี และการแสดงครั้งนี้มีประโยชน์กับเพื่อนกลุ่มเสียงมากน้อยเพียงใด <u>ขั้นสรุป</u> 1. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสียงร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการฝึกการปฏิเสธและต่อรอง 2. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสียงสรุปผลการฝึกการใช้บทบาทสมมติ และการนำไปใช้ในการป้องกันการเสพติด ในชีวิตประจำวัน
7.	ความสามารถในการผ่อนคลาย ความเครียด โดยการใช้การสาริต	เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงได้นำการผ่อนคลายความเครียดไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด	ในการดำเนินการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดำเนินการฝึกตามขั้นตอน ดังนี้ 1. <u>ขั้นนำ</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถามเกี่ยวกับการผ่อนคลายความเครียด

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
7.			กับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการผ่านคลายความเครียด 2. ขั้นตอนการ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงดำเนินการฝึกเป็นรายบุคคล โดยใช้การสาธิตการผ่อนคลาย ความเครียด กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ให้การคำแนะนำ ให้ข้อมูลย้อนกลับและให้แรงเสริมทางบวก เพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด 3. ขั้นสรุป กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงสรุปสิ่งที่ได้จากการฝึกการผ่อนคลายความเครียดว่าสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดได้มากน้อยเพียงใด
8-9	ความสามารถในการใช้บทบาทสมมติ ในการฝึกอบรมการพัฒนาการป้องกันการเสพติดด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	1. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงสามารถใช้บทบาทสมมติในการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 2. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงได้ฝึกทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเพื่อนำไปใช้	ในการดำเนินการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการดำเนินการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาดังนี้ วิธีดำเนินการ 1. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายวิธีการใช้ บทบาทสมมติ ในการฝึกการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
8-9			2.กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายลำดับขั้นตอนในการฝึกการตัดสินใจและการแก้ปัญหา โดยใช้บทบาทสมมติ ขั้นตอนที่1 ขั้นเตรียมการ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกำหนดสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเมื่อมีปัญหที่ต้องตัดสินใจและหาวิธีแก้ปัญหา แล้วกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงทราบและเล่าเรื่องเกี่ยวกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่นำมาใช้ ขั้นตอนที่2 ขั้นแสดง 1.<u>การอ่านเครื่อง</u> ขั้นนี้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสนทนากับเพื่อนกลุ่มเสี่ยงซักถามหรือให้เล่าประสบการณ์ให้ฟัง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่ฝึกเพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงมีความเข้าใจตรงกัน 2.<u>การเลือกตัวผู้แสดง</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงอาสาสมัครเป็นผู้แสดงซึ่งจะมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงได้ครบทุกคน เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงมีความเข้าใจ 3.<u>การจัดฉากแสดง</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงจัดฉากแสดง เพื่อให้การแสดงบทบาทสมมติใกล้เคียงกับความเป็นจริง 4.<u>ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์</u> กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในการแสดง

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ
8-9			ขั้นสรุป 1. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้จากการฝึกการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 2. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสี่ยงสรุปถึงการจะนำการตัดสินใจและการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวัน
10.	ปัจจัยนิเทศ	เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพติดยาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	1. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยาให้แก่เพื่อนกลุ่มเสี่ยง 2. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงเล่าประสบการณ์ที่ได้จากการฝึก และให้แสดงความรู้สึกตั้งแต่เริ่มเข้ากลุ่มจนถึงเสร็จสิ้นการเข้ากลุ่ม 3. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกล่าวปิดการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดยา

รายละเอียดโปรแกรม
การฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด
ให้แก่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

ครั้งที่ 1
เรื่อง ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด
3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบความหมายของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
4. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อเป็นผู้ฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้แก่เพื่อนกลุ่มเสี่ยง

อุปกรณ์

1. ดินสอ
2. กระดาษ A4

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. การสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเองพร้อมทั้งให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแนะนำตัวเองด้วย
 - 1.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยใช้กิจกรรม”แนะนำตัวเองจากภาพ” เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้
 - 1.2.1 ผู้วิจัยและกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั่งเรียงเป็นวงกลมต่อจากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษและดินสอให้สมาชิกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทุกคน
 - 1.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการทำกิจกรรมให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบ คือ ให้สมาชิกทุกคนจินตนาการว่าสัญลักษณ์หรือรูปภาพอะไรที่จะเป็นตัวแทนเขาแล้วให้วาดลงในกระดาษ ซึ่งสัญลักษณ์อาจจะเป็นรูปอะไรก็ได้ที่เขาชอบ-ไม่ชอบ ซึ่งอาจจะเป็นรูปสัตว์ สิ่งของ ฯลฯ
 - 1.2.3 เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนแนะนำตนเอง โดยบอกชื่อ-สกุล อธิบายภาพที่วาด และชี้แจงเหตุผลถึงการวาดสัญลักษณ์หรือรูปนั้นให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มทราบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้อื่นซักถาม ให้ข้อคิดเห็นหรือผู้วิจัยเป็นผู้ซักถาม ประเด็นที่น่าสนใจที่ยังไม่ได้อธิบาย
 - 1.2.4 ผู้วิจัยกระตุ้นให้สมาชิกแต่ละคนบอกถึงความรู้สึกของตนเองและข้อคิด

เห็นที่ได้จากการแนะนำตนเองและรู้จักผู้อื่น

1.2.5 ผู้วิจัยและกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมกลุ่ม

2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ยาบ้า ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบ

3. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและวัตถุประสงค์พร้อมแจกเอกสารใบความรู้เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

4. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อเป็นผู้ฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ยาบ้า

การประเมินผล

- 1.สังเกตจากการตั้งใจฟังและซักถามข้อสงสัยต่างๆ
- 2.สังเกตจากการสรุปผลที่ได้จากกิจกรรม
- 3.สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ใบความรู้ครั้งที่ 1 เอกสารเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นแนวความคิดที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการแบ่งปันความรู้ ทักษะหรือพฤติกรรมอื่น ซึ่งกันและกัน นักเรียนที่ทำหน้าที่เป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำกลุ่มเพื่อน ๆ

วิธีการใช้เพื่อนสอนเพื่อนมีทั้งการประชุมกลุ่มนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาตนเองและให้นักเรียนที่ผ่านการฝึกหัดอบรมมาแล้วทำการช่วยเหลือแนะนำหรือช่วยเพื่อน สำหรับผลของการใช้เพื่อนสอนเพื่อนที่ผ่านมานั้นพบว่า มีทั้งประสบความสำเร็จและล้มเหลว อย่างไรก็ตาม การใช้เพื่อนสอนเพื่อนที่ประสบผลสำเร็จนั้นเพื่อนที่ทำหน้าที่สอนจะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมมาก่อน และพบว่าข้อได้เปรียบของการใช้วิธีเพื่อนสอนเพื่อน คือการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ๆ จึงเห็นว่า การใช้เพื่อนสอนเพื่อนเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถจะสร้างเสริมบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้อีกและกันได้อย่างเสรีในระหว่างนักเรียนนั่นเอง

การปล่อยให้เด็กถ่ายทอดความรู้ให้กันก่อให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น เพราะเป็นการพูดคุยกับเพื่อนฝูงวัยเดียวกันซึ่งช่วยในการสื่อความหมายได้ง่ายและรวดเร็ว ถ้านักเรียนสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เขาได้เรียนรู้มาให้เพื่อน ๆ ของเขาฟังได้ด้วยภาษาของเขาเองแล้ว นักเรียนจะเข้าใจความรู้นั้น ๆ ได้อย่างแจ่มแจ้ง เพราะว่า การพูดหรืออธิบายถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะทำให้ผู้พูดเข้าใจและเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มโนทัศน์ (Concept) ของเรื่องนั้น ๆ คืออะไร ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนจะเรียนรู้รู้อะไรต่าง ๆ ได้จากกันและกันมาก การเรียนรู้จากกันและกันของนักเรียนจะทำให้เกิดความเข้าใจได้ดีกว่าการเรียนรู้จากครูเสียอีก เพราะภาษาที่นักเรียนใช้พูดจาสื่อสารกันนั้น สื่อความเข้าใจได้ดีและเหมาะสมกว่าครู

คุณสมบัติของผู้นำกลุ่มควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. รู้จักตนเอง (Self - Awareness) หมายถึง รู้ถึงจุดเด่น จุดด้อย ความขัดแย้งในใจ แรงจูงใจ และความต้องการของตน มีความตั้งใจและเป้าหมายของตนเองตลอดทั้ง เห็นถึงคุณค่าของการรู้จักตนเอง
2. มีใจกว้างและมีการยืดหยุ่น (Openness and Flexibility) สามารถที่จะรับแนวคิดหรือทัศนคติต่าง ๆ ของผู้อื่นโดยไม่เอากฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของตนไปตัดสินความคิดนั้น ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเปิดเผยตนเองของสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ลักษณะของความยืดหยุ่นนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการที่ผู้นำกลุ่มสามารถจัดการได้กับสถานการณ์หนึ่ง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ยึดติดกับแบบแผนที่ตายตัว
3. มองโลกในแง่ดี (Think Positively) มีทัศนคติต่อชีวิตและโลกในแง่ดี มองเห็นคุณค่าในตัวเองและคนอื่น ช่วยให้เกิดการพัฒนาในสัมพันธภาพของการปรึกษา
4. มีท่าทีที่มีความอบอุ่นและมีความใส่ใจ (Warm and Caring) หมายถึง ท่าทีที่แสดงถึงความเข้าใจ ยอมรับสมาชิก ทำที่ตั้งกล่าวอาจแสดงออกได้หลายทาง อาจจะเป็นโดยสีหน้า ท่าทาง หรือคำพูดก็ได้ เช่น ท่าทีร่าเริง กระตือรือร้น เอาใจจดจ่อ ยิ้มแย้ม สงบเงียบ
5. มีจิตใจมั่นคงและกลมกลืน (Mature and Integrity) รู้สึกมั่นคงพอใจในการที่จะดำเนินชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสม และสามารถที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างเป็นสุข
6. มีความอดทน (Tolerance) โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่กลุ่มอยู่ในความเงียบ

7. มีความเที่ยงตรง (Objectivity) รับรู้ปัญหาของคนอื่น เสมือนเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่ในขณะเดียวกันต้องไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองและสามารถประเมินเหตุการณ์นั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผลปราศจากอคติใดๆ

ครั้งที่ 2

เรื่อง” เทคนิคการเป็นผู้นำ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความเป็นผู้นำมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักลักษณะของผู้นำที่ดี
3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักการทำงานเป็นทีม
4. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักและเข้าใจการติดต่อสื่อสาร

อุปกรณ์

1. กระดาษรูปหัวใจ
2. ปากกา
3. ไมซ์ไฟ
4. กระดาษแข็ง

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำกิจกรรม”ตามล่าหาความในใจ” โดยมีขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั่งล้อมเป็นวงกลม ผู้วิจัยแจกกระดาษรูปหัวใจให้สมาชิกทุกคน ให้แต่ละคนเขียนความใฝ่ฝันของตนเองลงไปในกระดาษ จากนั้นให้นำไปซ่อนในบริเวณห้อง โดยห้ามให้เพื่อนคนอื่นรู้
 - 1.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนยืนเป็นวงกลมและจับมือกันไว้ ห้ามพูดคุยกัน และบอกให้สมาชิกทุกคนไปหากระดาษรูปหัวใจของตนเองโดยมือห้ามแยกออกจากกัน และที่สำคัญห้ามพูดคุยกัน เมื่อหาได้ครบให้นั่งลง
 - 1.3 ผู้วิจัยซักถามความรู้สึกและสิ่งที่ได้หลังจากทำกิจกรรมนี้
2. ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำกิจกรรม”ต่อเติมเสริมแต่ง” โดยมีขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการทำกิจกรรมนี้ คือให้สมาชิกทุกคนออกไปอยู่นอกห้องจากนั้นให้สมาชิกเข้ามาครั้งละ 1 คนเพื่อมาหยิบไมซ์ไฟคนละ 1 ก้าน วางบนกระดาษที่เตรียมไว้ให้ และเดินออกไปปลดไฟเพื่อคนอื่นเข้ามาแทน ห้ามพูดคุยหรือปรึกษากัน ทำอย่างนี้จนครบคนละ 3 รอบ เข้ามาดูพร้อมกันและตั้งชื่อภาพ
 - 2.2 ในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยชี้แจงให้สมาชิกทำอย่างข้อ 2.1 เดิมอีกครั้ง แต่ครั้งนี้อนุญาตให้พูดคุยปรึกษากันก่อนลงมือทำได้
 - 2.3 เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมผู้วิจัยซักถามความรู้สึกหลังจากทำกิจกรรมนี้
 - 2.4 ผู้วิจัยถามสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้
3. ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่ได้จากทั้ง 2 กิจกรรมและสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม

การประเมินผล

- 1.การเข้าร่วมกิจกรรม
- 2.ผลงานของกิจกรรม

ครั้งที่ 3

เรื่อง “รู้ไว้ ใช้ป้องกัน”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักโทษและอันตรายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

อุปกรณ์

ภาพข่าวเกี่ยวกับยาบ้า

ใบความรู้เกี่ยวกับโทษ อันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

เวลาที่ใช้

100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยนำภาพเหตุการณ์คนเมายาบ้าตามหน้าหนังสือพิมพ์มาซักถามให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน แสดงความคิดเห็น

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน หาข่าวและร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับภาพข่าวที่หามา ผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับโทษ อันตรายของยาบ้าและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันวิเคราะห์หรืออภิปรายเกี่ยวกับโทษอันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

2.2 ผู้วิจัยแจกใบงานให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันวิเคราะห์ตามใบงาน

2.3 ผู้วิจัยให้ตัวแทนออกมาอภิปรายหน้าห้อง

3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สรุปเกี่ยวกับโทษ อันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

การประเมินผล

สังเกตความสนใจในขณะอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับ ยาบ้า

ข้อหา	บทลงโทษ
1. ผลิต / นำเข้า / ส่งออก (มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป)	- จำคุกตลอดชีวิต * ประหารชีวิต
2. จำหน่าย (มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ 20 กรัมขึ้นไป ถือว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย)	- จำคุก 5 ปี ถึงตลอดชีวิตและปรับ 50,000 - 500,000 บาท (20 กรัมขึ้นไปแต่ไม่เกิน 100 กรัม) * จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต (100 กรัมขึ้นไป)
3. ครอบครอง (มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป)	- จำคุก 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับ 10,000 - 100,000 บาท
4. เสพ	- จำคุก 6 ปี ถึง 10 ปี และปรับ 5,000 - 100,000 บาท
5. หลอกหลวง / ชูเชิญ / ช่มชู้ใจให้ผู้อื่นเสพ - ถ้ากระทำโดยมีอาวุธ * ถ้ากระทำกับหญิงและผู้ที่ไม่บรรลุนิติภาวะ	- จำคุก 2 ปี ถึง 20 ปี และปรับ 20,000 บาท - จำคุก 4 ปี ถึง 30 ปี และปรับ 40,000 - 300,000 บาท * ประหารชีวิต
6. ยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพ	- จำคุก 1 ปี ถึง 5 ปี และปรับ 10,000 - 50,000 บาท

ใบงานที่1

คำแนะนำ ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงโทษ และอันตรายของยาบ้า

ใบงานที่2

คำแนะนำ ให้นักเรียนอภิปรายถึงการป้องกันตนเองและครอบครัวให้ปลอดภัยจากยาบ้าและจะปฏิบัติ
ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาบ้าได้อย่างไร

ครั้งที่ 4 เรื่อง “รู้ไว้ ใช้ป้องกัน”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้วิธีการแพร่ระบาด สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการป้องกัน

อุปกรณ์

ใบงานเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด

เวลาที่ใช้

100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ ผู้วิจัย ทบทวนความรู้ที่ได้จากครั้งที่ 2

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันอภิปรายใบงาน ที่ได้รับมอบหมาย
เกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด

2.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนออกมารายงาน

3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเกี่ยวกับวิธีการแพร่ระบาด ผลกระทบ และวิธีการป้องกันยาเสพติด

การประเมินผล

สังเกตความสนใจในขณะอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

ใบงาน 1

เรื่อง “รู้ไว้ ใช้ป้องกัน”

คำแนะนำ ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามหัวข้อที่ผู้วิจัยมอบหมาย แล้วส่งตัวแทนรายงาน

- 1.วิธีการแพร่ระบาดของยาบ้า
- 2.สาเหตุของการแพร่ระบาดของยาบ้า
- 3.การแพร่ระบาดของยาบ้า ส่งผลกระทบต่อตนเองต่อครอบครัวต่อโรงเรียนได้อย่างไร

ใบงาน 2

เรื่อง “รู้ไว้ ใช้ป้องกัน”

คำแนะนำ นักเรียนร่วมอภิปรายเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามหัวข้อที่ผู้วิจัยมอบหมาย แล้วส่งตัวแทนรายงาน

ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของยาบ้า นักเรียนแต่ละคนจะมีวิธีการป้องกันตนเอง ป้องกันครอบครัว ยาบ้าได้อย่างไร

ครั้งที่ 5

เรื่อง"การรู้จักคุณค่าของตนเอง"

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ฝึกการเปิดเผยตนเองและกล้าแสดงออก
2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและการเปิดเผยตนเอง
3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รู้จักข้อดี ข้อบกพร่องของตนเอง
4. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักตนเองมากขึ้นและยอมรับในตนเอง นำข้อดี ข้อบกพร่องของตนเองไปปรับปรุงเพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน

อุปกรณ์

1. ปากกา
2. กระดาษ A4

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยพูดคุยกัยถามถึงการสำรวจตนเอง ว่ามีประโยชน์อย่างไร และสิ่งที่ควรสำรวจตนเองควรมีอะไรบ้าง

2. วิธีดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนสำรวจตนเอง ถึงข้อดี ข้อบกพร่องของตนเองและให้เขียนลงในกระดาษ

2.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนอภิปรายถึงข้อดี ข้อบกพร่องของคนว่าเป็นอย่างไร และจะนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมอย่างไร

2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกคนอื่นพูดถึงข้อดี ข้อบกพร่องของเพื่อนคนที่อภิปรายจบ

2.4 ผู้วิจัยซักถามความรู้สึกสมาชิกเมื่อมีคนอื่นพูดถึงสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในตนเอง

2.5 ผู้วิจัยซักถามถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

ตัวแทนอภิปรายหน้าห้อง

3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมการสำรวจตนเอง การได้รู้ข้อดี ข้อบกพร่องผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำข้อบกพร่องของตนเองไปปรับปรุงต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตบรรยากาศในการร่วมทำกิจกรรม
2. จากการซักถามความรู้สึกและข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

ใบงาน
เรื่อง "การรู้จักตนเอง"

1. นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการทำกิจกรรมนี้
2. นักเรียนได้เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับตนเอง จากการทำกิจกรรมนี้บ้าง

ครั้งที่ 6

เรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”

วัตถุประสงค์

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนให้เสี่ยงต่อการเสพติดและขายยาบ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิเสธ

อุปกรณ์

1. สถานการณ์จำลองเรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”
2. ใบความรู้เรื่อง “หลักการปฏิเสธ”
3. ใบงานเกี่ยวกับการปฏิเสธ

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยซักถามกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเกี่ยวกับสถานการณ์ที่นักเรียนเคยปฏิเสธเพื่อนบ้างหรือไม่ และ สถานการณ์ใดบ้าง

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ที่ควรปฏิเสธเพื่อนตามใบงานที่ 1

2.2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อสรุปและอภิปรายเพิ่มเติม

2.3 ผู้วิจัยขออาสาสมัคร 2 คน แสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์จำลองเรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”

2.4 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันอภิปรายถึงสถานการณ์จำลองที่ได้แสดง ตามใบงาน ที่ 2

2.5 ผู้วิจัยและกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการปฏิเสธในสถานการณ์จำลอง

3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับหลักการปฏิเสธให้กับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น
2. สังเกตความตั้งใจและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ใบงาน ที่ 1 เรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”

คำแนะนำ ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามประเด็นต่อไปนี้จนได้ข้อสรุป
แล้วเตรียมตัวแทน 1 คน ให้นำเสนอหน้าชั้น

มีโอกาสใดบ้างที่นักเรียนควรหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธเพื่อน เพราะเหตุใด

ใบงาน 2 เรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”

คำแนะนำ นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ บทบาทสมมุติจากสถานการณ์จำลองที่นักเรียนได้ชม
ไปแล้วว่าการปฏิเสธที่เห็นเป็นการปฏิเสธ ที่ดีหรือไม่ อย่างไรและเป็นการปฏิเสธที่ประสบผลสำเร็จหรือไม่
เมื่อได้ข้อสรุปแล้วเตรียมตัวแทน นำเสนอหน้าชั้น

บทบาทสมมติให้นักเรียนแสดง เรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ์”

สถานการณ์

โอกับเอ็ม เป็นเพื่อนสนิทกัน บ้านอยู่ใกล้ๆ กัน ไปโรงเรียนด้วยกันเสมอ ต่อมาโอได้หลงไปลองใช้ยาบ้า แล้วติดมากจนไม่มีเงินซื้อยาบ้า จึงต้องหาเงินด้วยการขายยาบ้า แล้วได้คำตอบแทนด้วยการได้ใช้ยาบ้าฟรี มาก น้อย ตามจำนวนที่ขายได้ โอ จึงต้องพยายามชวนเอ็มให้ใช้ยาบ้าด้วย

หน้าห้องหน้าชายของโรงเรียน

โอ	;	เฮ้ย! เอ็ม เป็นไงบ้างวะ
เอ็ม	;	ถามถึงอะไรล่ะ
โอ	;	ก็ผลการเรียนช่วงนี้นะสิ
เอ็ม	;	นายมาสนใจอะไรกับผลการเรียนของเรา
โอ	;	นายก็บอกมาก่อนสิว่าเป็นอย่างไร?
เอ็ม	;	ก็แพ้เจ้าดวงเฉลิมยูนิดหน่อย
โอ	;	เรามีวิธีช่วยให้นายชนะเจ้าดวงเฉลิมได้ สนใจไหม?
เอ็ม	;	ทำอย่างไรล่ะ
โอ	;	เรามียาที่ทำให้นายอ่านหนังสือได้นาย ดื่นตัวจะได้เรียนได้ดีขึ้น
เอ็ม	;	ยาบ้าหรือเปล่า
โอ	;	เขาเรียกยาขยัน นี่ไง ดื่นะ เอาไปลองไหม? ดีจริงๆ นะ เราเคย
		ลองแล้ว ได้ผลดื่นะ
เอ็ม	;	ไม่เอาหรอก เราไม่ชอบยาพวกนี้
โอ	;	เฮ้ย! ไม่ต้องกลัวหรอกใช้แค่ช่วงใกล้ๆ สอบเท่านั้น ไม่ติดแน่
		เอ้า! เราให้นายลองก่อน 1 ขา พรุ่งนี้ค่อยมาดูกันว่าได้ผลไหม?
เอ็ม	;	ไม่เอาดีกว่า ชอบใจนายมากนะ
โอ	;	อะไรวะ กลัวไปได้ เรายากช่วยนายให้เรียนชนะดวงเฉลิมนะ
		จึงแนะนำให้
เอ็ม	;	ชอบใจนายจริงๆ วะ แต่เราไม่ชอบ มันไม่ดีกับร่างกาย
		นายคงเข้าใจเรานะ ถ้านายชวนเราไปแข่งบอลล่งก็ตกลงทันทีเลย
โอ	;	เออ! งั้นนายพาเราไปซื้อของหน่อยนะ เราไม่ได้เอารถมา
เอ็ม	;	เราต้องเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ไปกับนายไม่ได้หรอก
โอ	;	ไปไม่นานหรอกน่า ช่วยหน่อยนะ
เอ็ม	;	ไม่ได้จริงๆ วิชานี้สำคัญ เราไม่อยากขาดเรียน
โอ	;	อะไรกัน! ไม่รักเพื่อนเลยกันนี่หว่า
เอ็ม	;	นายคงเข้าใจเรานะ ไม่โกรธเรานะ ถึงเราจะไม่ชอบเหมือนนาย
		เราก็คงเป็นเพื่อนกันได้ใช่ไหม
โอ	;	เออๆ! เข้าใจก็ได้ ไม่โกรธก็ได้

ครั้งที่ 7

เรื่อง”การสร้างทักษะการปฏิเสธ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถปฏิบัติตามหลักการ และขั้นตอนในสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกทักษะการปฏิเสธ

อุปกรณ์

1. สถานการณ์จำลอง “ชวนเพื่อนทำผิด”
2. ใบงานฝึกทักษะการปฏิเสธ
3. ใบความรู้ “หลักการและขั้นตอนปฏิเสธ”
4. ใบประเมินฝึกทักษะ

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยทบทวนหลักการปฏิเสธครั้งที่ 5
 2. นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง “ชวนเพื่อนทำผิด”
 3. ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันคิดคำพูดปฏิเสธแทนเซย
 4. ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเขียนลงกระดาษและออกมาแสดง พร้อมทั้งอภิปราย
 5. ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกวิเคราะห์ถึงผลที่ได้รับที่ละประโยค จนครบ
- ผู้วิจัยแจกใบความรู้ “หลักการและขั้นตอนการปฏิเสธ” ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
6. ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ฝึกปฏิบัติทักษะการปฏิเสธ ตามสถานการณ์ตามใบงาน และ เขียนรายงานใบประเมินการฝึกทักษะ เมื่อมีบทบาทเป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่ม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ การแสดง ความคิดเห็น
2. สังเกตความตั้งใจฝึกปฏิบัติ
3. ใบประเมินการฝึกทักษะ

ใบงานที่ 1 “การฝึกทักษะการปฏิเสธ”

คำชี้แจง ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน แล้วช่วยกันคิดคำพูดปฏิเสธแทน เชย
และเขียนคำปฏิเสธลงในกระดาษด้านล่างนี้

สถานการณ์จำลอง “เพื่อนชวนดูภาพยนตร์หนึ่งวันก่อนสอบปลายภาค”

ชาญ : เอ้อ! เราเบียดูหนังสิอจ้งเลย คีนนี้พวกเราไปดูหนังกันมัย

ชิต : ดีเหมือนกันวะ เรากำลังสุดเซ็งอยู่พอดีงั้นคีนนี้เจอกันทุ่มหนึ่งหน้าโรงหนัง

ชม : เชย นายจะไปกับพวกเราเรีเปล่า

เชย : (แสดงสีหน้าอึดอัด)

ไม่ยอมไป.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ใบงาน ที่ 2
“ การฝึกทักษะการปฏิเสธ ”

สถานการณ์ที่ 1 โจ้ถูกโอ้ชวนให้โดดเรียนวิชาภาษาอังกฤษไปเสพยาบ้าที่ข้างบ้านพักครู

สถานการณ์ที่ 2 อ้วนกำลังมีเรื่องไม่สบายใจอย่างมาก แอ๊ดมาชวนให้เสพยาบ้าเพื่อผ่อนคลายความเครียด

สถานการณ์ที่ 3 วันนี่ว่างไม่มีอะไรทำสนุกๆ โท่งมาชวนเอ็มไปลองเสพยาบ้ากันดีกว่า

สถานการณ์ที่ 4 ปานชวนเอให้เสพยาบ้าเพื่อที่จะได้อ่านหนังสือเตรียมสอบทั้งคืน

คำชี้แจง (1) ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนผลัดกันแสดงในสถานการณ์ต่างๆทั้ง 4 สถานการณ์จะต้องแสดงบทดังต่อไปนี้ให้ครบ บทบาทเป็นผู้ชวน ผู้ถูกชวน และผู้สังเกตการณ์ คนที่ทำหน้าที่สังเกตการณ์ จะต้องเขียนประเมินการฝึกทักษะในประเด็นทักษะที่ผู้วิจัยแจกให้ ดังนั้นในแต่ละครั้งจะทำการฝึก 4 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 ใช้สถานการณ์ที่ 1

A เป็นผู้ชวน

B เป็นผู้ปฏิเสธ

C และ D สังเกตการณ์
และประเมินผล

รอบที่ 2 ใช้สถานการณ์ที่ 2

B เป็นผู้ชวน

C เป็นผู้ปฏิเสธ

D และ A สังเกตการณ์
และประเมินผล

รอบที่ 3 ใช้สถานการณ์ที่ 3

C เป็นผู้ชวน

D เป็นผู้ปฏิเสธ

A และ B สังเกตการณ์
และประเมินผล

รอบที่ 4 ใช้สถานการณ์ที่ 4

D เป็นผู้ชวน

A เป็นผู้ปฏิเสธ

B และ C สังเกตการณ์
และประเมินผล

ครั้งที่ 8-9

เรื่อง “การผ่อนคลายความเครียด”

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีทักษะในการจัดการกับความเครียดและสามารถใช้ทักษะในการจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

อุปกรณ์

1. ใบความรู้ “หลักการและเทคนิคการจัดการกับความเครียด”
2. ใบงานเกี่ยวกับวิธีการจัดการกับความเครียด

เวลา ที่ใช้

100 นาที

วิธีการดำเนินการ

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยซักถามกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเกี่ยวกับ สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน และวิธีการผ่อนคลายความเครียด
2. **ขั้นดำเนินการ**
 - 2.1 ผู้วิจัยสาธิตการผ่อนคลายความเครียดให้กับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกปฏิบัติตาม เป็นรายบุคคล
 - 2.2 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอภิปรายแสดงความรู้สึก ผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง และวิธีที่ใช้ในการจัดการกับความเครียดที่ตนเองใช้บ่อยที่สุด ตามใบงาน
 - 2.3 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรายงานที่ละคน
3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยและกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปสถานการณ์และขั้นตอนการผ่อนคลายความเครียด

การประเมินผล

จากการสังเกตการฝึกปฏิบัติตามผู้วิจัย

ใบความรู้ครั้งที่ 8-9

กลยุทธ์ในการผ่อนคลายความเครียด

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2539 : 13) ได้แนะนำกลยุทธ์ในการจัดเก็บความเครียดไว้หลายวิธี ได้แก่ การเสริมสร้างสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง การเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ที่ทำให้เครียด เช่น ปรับปรุงบ้านหรือที่ทำงานให้น่าอยู่ เปลี่ยนบรรยากาศชั่วคราว การเปลี่ยนแปลงที่จิตใจ เช่น หัดมองโลกในหลายแง่มุม ตัวอย่างเช่น มองงานหนักงานยากกว่าเป็นการท้าทายความสามารถ เป็นการเพิ่มประสบการณ์ในตัวเรา มองรถติดว่าทำให้มีเวลาสำหรับฟังข่าว ฟังเพลงมากขึ้น และถ้าเป็นผู้โดยสารก็จะมีเวลาหลับได้นานขึ้น มีอารมณ์ขัน โดยถ้ารู้ตัวว่าเป็นคนขี้มียากควรอยู่ใกล้คนที่อารมณ์ขันเข้าไว้ จะได้พลอยหัวเราะไปกับเขาด้วยและเมื่อมีเวลาวาน่าจะหาหนังสือการ์ตูนมาอ่าน หรือดูหนังตลกบ้าง เพื่อให้มีอารมณ์ขัน ให้อภัย เมื่อมีใครสักคนทำให้เราโกรธ อย่าเพิ่งตอบโต้ออกไปแต่ให้พิจารณาดูหลายๆ แง่มุมก่อนว่าอีกฝ่ายตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ไม่ต้องถอยสร้างกำลังใจให้ตัวเอง โดยคิดว่าจะต้องสู้เพื่อตัวเองและคนที่เรารัก และการผ่อนคลาย ความเครียดเมื่อเครียดกลัมนเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกายจะหดเกร็ง และจิตใจจะสับสนวุ่นวาย ดังนั้น เทคนิคการผ่อนคลายความเครียดส่วนใหญ่จะผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และทำจิตใจให้สงบเป็นหลัก เช่น การฝึกเกร็งและคลายกล้ามเนื้อ การฝึกการหายใจ การทำสมาธิเบื้องต้น การใช้เทคนิคความเงียบ การทำงานศิลปะ การใช้เสียงเพลง และการใช้เทพเสียงคลายเครียด เป็นต้น

สำหรับวิธีการฝึก จะขอเสนอเฉพาะบางวิธี ซึ่งได้นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือวิธีการฝึกเกร็งและคลายกล้ามเนื้อ วิธีการฝึกการหายใจ และการใช้เสียงเพลง ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดต่อไปนี้

1. การฝึกเกร็งและคลายกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อที่ควรฝึกมี 10 กลุ่มด้วยกัน คือ

1.1) กลุ่มแขนขวา	1.2) กลุ่มแขนซ้าย
1.3) กลุ่มหน้าผาก	1.4) กลุ่มตาแก้มและจมูก
1.5) กลุ่มขากรรไกร ริมฝีปากและลิ้น	1.6) กลุ่มคอ
1.7) กลุ่มอก หลัง และไหล่	1.8) กลุ่มหน้าท้องและก้น
1.9) กลุ่มขาขวา	1.10) กลุ่มขาซ้าย

วิธีการฝึกมีดังนี้

- นั่งในท่าที่สบาย
- เกร็งกล้ามเนื้อไปที่ละกลุ่มค้างไว้สัก 10 วินาที แล้วคลายออก จากนั้นก็เกร็งใหม่

สลับกันไปประมาณ 10 ครั้ง ค่อย ๆ ทำไปจนครบทั้ง 10 กลุ่ม เช่น เริ่มจากการกำมือ และเกร็งแขนทั้งซ้ายขวาปล่อย เป็นต้น

2. การฝึกการหายใจ ฝึกการหายใจโดยใช้กล้ามเนื้อกระบังลมบริเวณหน้าท้องแทนการหายใจโดยใช้กล้ามเนื้อหน้าอก เมื่อหายใจเข้าหน้าท้องแล้วค่อยสังเกตเวลาหายใจออกหน้าท้องจะยุบลง ซึ่งจะรู้ได้โดยเอามือวางไว้ที่หน้าท้องเวลาจะพองออก และเมื่อหายใจออกหน้าท้องจะยุบลง ซึ่งจะรู้ได้โดยเอามือวางไว้ที่หน้าท้องแล้วคอยสังเกตเวลาหายใจเข้าและหายใจ ออกหายใจเข้าลึกๆ และช้า ๆ การหายใจแบบนี้จะช่วยให้ร่างกายได้รับออกซิเจนมากขึ้น ทำให้สมองแจ่มใส ร่างกายกระปรี้กระเปร่า

3. การใช้เสียงเพลง เสียงเพลงมีอิทธิพลต่ออารมณ์ของคนเราสามารถทำให้เรารู้สึก สนุกสนาน ได้ หรือทำให้รู้สึกเศร้าก็ได้ หากเพลงใดสามารถทำให้คุณรู้สึกสบายใจ ทำให้รู้สึกร่าเริงแจ่มใสได้ก็ขอให้ คุณเลือกฟังเพลงนั้นเวลาที่รู้สึกเครียด

ใบงาน เรื่อง“การผ่อนคลายความเครียด”

ให้นักเรียนอภิปรายถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน ตามประเด็นต่อไปนี้

- 1.สถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด มีอะไรบ้าง
- 2.ได้ผ่อนคลายความเครียดอย่างไร
- 3.ศึกษาใบความรู้แล้วให้แต่ละกลุ่มกำหนดวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อลดความเครียดนั้นๆ หลังจากนั้นให้นำผลการอภิปรายรายงาน

ครั้งที่ 10

เรื่อง“การสร้างทักษะการตัดสินใจ”

วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกการตัดสินใจรายบุคคล และการตัดสินใจเป็นกลุ่ม
- 2.เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างการตัดสินใจรายบุคคล และการตัดสินใจของกลุ่ม
- 3.เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเกิดทักษะในการแสดงความคิดเห็น และการรับฟังผู้อื่น

อุปกรณ์

- 1.สถานการณ์จำลอง “คิดได้ ตัดสินใจเป็น”
- 2.ใบงานการฝึกทักษะการตัดสินใจ
- 3.ใบสรุปผลงานกลุ่ม

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

- 1.ผู้วิจัยแจกสถานการณ์จำลอง และใบงาน ให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทุกคน
- 2.ให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแต่ละคนตัดสินใจเลือกสิ่งที่ต้องการด้วยตนเอง โดยไม่มีการปรึกษากันตามใบงาน
- 3.ให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เลือกประธาน เลขานุการ ผู้วิจัยแจกใบสรุปผลงาน แล้วเริ่มอภิปรายกลุ่มเพื่อคูมติ และเหตุผลของกลุ่มในการตัดสินใจ
- 4.ให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเปรียบเทียบการเลือกของกลุ่มกับของส่วนตัวว่าแตกต่างกันอย่างไร
- 5.ผู้วิจัยให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอ ผลการตัดสินใจเลือกของกลุ่ม และเหตุผลในการเลือกของกลุ่ม พร้อมกับส่งใบสรุปผลงานกลุ่ม
6. ผู้วิจัยสรุปและอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจ

การประเมินผล

- 1.จากรายงานการนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่ม
- 2.จากใบสรุปผลงานกลุ่ม
- 3.สังเกตความสนใจ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปรายในกลุ่ม

“คิดได้ ตัดสินใจเป็น”

กำพลเรียนอยู่ชั้น ม. 2 พ่อแม่มีฐานะดี ให้เงินใช้สัปดาห์ละ 200 บาท เขามีรูปร่างเล็ก ผอมบาง จึงถูกรุ่นพี่กลุ่มนักเลงซุ้กรรโชกขอแบ่งเงินใช้เสมอ ครั้งละ 5-10 บาท กำพลคิดว่าไม่มากจึงแบ่งให้ไปทุกครั้ง เพราะเขาดูเล็ก สู้ไม่ไหว

กำพลเห็นรุ่นพี่กลุ่มนี้เล่นการพนันและสูบบุหรี่อย่างเปิดเผยในห้องน้ำชาย แต่เขาถูกขู่ห้ามมองหน้า และห้ามมองป้ายชื่อบนอกเสื้อนักเลงนี้ มิฉะนั้นจะโดนชก พวกรุ่นพี่กลุ่มนี้เสพและจำหน่ายยาบ้ากันด้วย พวกเขาพยายามชักชวนเพื่อนกลุ่มใหม่ๆ ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนชอบหลบครุมาอยู่ตามห้องน้ำให้ลองเสพยาบ้าฟรีๆ ก่อนจนติดยาจึงขายยาบ้าให้

รุ่นพี่นักเลงกลุ่มนี้ พยายามจะชักชวนให้กำพลเสพ และซื้อยาบ้าให้ได้เพราะเห็นว่ากำพลมีเงินมาก นักเรียนคิดว่ากำพลควรจะทำอย่างไร

ใบงาน

1. ปัญหาคือ.....
2. กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา มี 2 ทางเลือก คือ
 - 1).....
 - 2).....
3. วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือก คือ

ทางเลือก	ข้อดี	ข้อเสีย
1).....		
2).....		
4. กำพลควรตัดสินใจเลือกทาง.....
5. การแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่ตัดสินใจ คือ.....

ขั้นที่ 1 ให้นักเรียนแต่ละคนเลือกสิ่งที่ต้องการด้วยตนเอง โดยไม่มีการปรึกษากัน
(ใช้เวลา 5 นาที)

ขั้นที่ 2 เลือกประธาน เลขานุการ และอภิปรายรายกลุ่มเพื่อเลือกสิ่งที่จำเป็น โดยการใช้มติและเหตุผลของกลุ่ม เลขานุการผลการตัดสินใจของกลุ่มในใบสรุปผลงานกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ให้นักเรียนเปรียบเทียบผลการตัดสินใจของตนเองและของกลุ่มแตกต่างกันอย่างไร
(ใช้เวลา 5 นาที)

ขั้นที่ 4 กลุ่มนำเสนอผลการตัดสินใจเลือกของกลุ่ม และเหตุผลในการเลือกของกลุ่ม

ครั้งที่ 11

เรื่อง “ทักษะการตัดสินใจ”

วัตถุประสงค์ เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้จักการแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้เหมาะสม

อุปกรณ์

ใบงานสถานการณ์ฝึกทักษะการตัดสินใจ

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยซักถามกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนถึงเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่ต้องตัดสินใจ

2. **ขั้นดำเนินการ**

2.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอาสาแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดให้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

2.2 ผู้วิจัยแจกใบงานให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ดังกล่าวตามใบงาน

2.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยและกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ

การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอภิปรายในกลุ่ม

ใบงานครั้งที่ 11	
เรื่อง “ทักษะการตัดสินใจ”	
ให้นักเรียน ร่วมกันวิเคราะห์การตัดสินใจ จากกรณีศึกษาใน 3 ประเด็นต่อไปนี้	
ผลดี	ผลเสีย
ถ้าไป.....	
ถ้าไม่ไป.....	
ขั้้นตัดสินใจ ตัดสินใจที่จะ..... ขั้้นหาทางแก้ไขผลเสียที่เกิดขึ้น.....	

ครั้งที่ 11
ใบงาน
เรื่อง “ทักษะการตัดสินใจ”
สถานการณ์ 1. เทียงวันหนึ่ง ก้องถูกเพื่อนๆ ชวนให้หนีเรียนเพื่อไปลองเสพยาบ้า เพื่อนบอกว่าจะจ่ายเงินค่ายาบ้าให้เอง ก้องลังเลใจและตัดสินใจไม่ได้ว่าจะไปหรือไม่ไปดี ถ้านักเรียนเป็นก้อง นักเรียนจะอย่างไร 2. เพื่อนของนนท์บอกนนท์ว่า มียาชนิดใหม่ที่กินแล้วทำให้ขยันเรียนเขาซื้อมาเพื่อนนท์ 1 เม็ด ถ้านนท์ต้องการจะแบ่งขายให้ นนท์พอจะมีความรู้เรื่องยาบ้าอยู่บ้าง แต่ไม่แน่ใจว่ายาที่ เพื่อนบอกเป็นยาบ้าหรือไม่ นนท์ลังเลใจคิดว่าจะลองดีหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นนนท์จะตัดสินใจอย่างไร 3. ชายชวนนิตให้ไปเที่ยวที่บ้านเขาตอนเย็นหลังเลิกเรียน ชายบอกว่า วันนี้เพื่อนมาจัดงานเลี้ยงที่บ้าน นิตรู้มาก่อนว่าชายคบเพื่อนที่เสพยาบ้า นิตไม่แน่ใจว่าจะไปดีหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นนิตจะตัดสินใจอย่างไร

ใบความรู้ครั้งที่ 11

เรื่อง “ความสำคัญ และขั้นตอนการตัดสินใจ”

การตัดสินใจ (Decision making) หมายถึง สิ่งที่น่าไปสู่การตัดสินใจ เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิต ซึ่งถ้าบุคคลมีการตัดสินใจภายใต้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพในการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ โดยการประเมินทางเลือก และผลที่ได้จากการตัดสินใจเลือกทางที่ถูกต้องและเหมาะสม มีผลต่อสุขภาพอนามัยของบุคคลนั้นๆ

ขั้นตอนการตัดสินใจ :

1. ระบุปัญหาสำหรับการตัดสินใจ เช่น ยาบ้า เป็นต้น
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และเื่อต่อการตัดสินใจ เช่น ยาบ้ามีผลกระทบต่อผู้เสพโดยตรงและทำให้ผู้ครอบข้างเดือดร้อน เป็นต้น
3. ทางเลือกจากสถานการณ์ที่มีอยู่ เช่น ตัดสินใจเสพ หรือตัดสินใจไม่เสพ เป็นต้น
4. ข้อดี และข้อเสียของแต่ละทางเลือก เช่น ตัดสินใจเสพ จะมีข้อดี และข้อเสียอะไรบ้างและถ้าตัดสินใจไม่เสพ จะมีข้อดี และข้อเสียอะไรบ้าง ซึ่งถ้าย้อนกลับไปดูข้อที่ 2 จะทำให้ทราบว่า การเสพยาบ้าไม่ทำให้เกิดผลดีทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น เป็นต้น
5. การแก้ไขข้อเสียของแต่ละทางเลือก เช่น ตัดสินใจเสพ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เสพจะมีแต่ผลเสียเท่านั้น การแก้ไขจะต้องให้บุคคลทราบว่าอันตรายที่เกิดจากการเสพยาบ้ามีมาก อาจถูกจับเสียชีวิตก่อนวัยอันสมควร ทำให้บุคคลเปลี่ยนความตั้งใจ เลือกตัดสินใจไม่สูบ เป็นต้น
6. ทางเลือกที่ถูกต้อง และเหมาะสมที่สุดที่น่าไปสู่การตัดสินใจเลือก เช่น การตัดสินใจ ไม่เสพ เพื่อสุขภาพของตนเอง เป็นต้น

ฉะนั้น การตัดสินใจ (Decision making) จึงมีความสำคัญ และจำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องพฤติกรรมสุขภาพ ถ้านักเรียนมีทักษะการตัดสินใจโดยผ่านกระบวนการคิดตามขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น จะทำให้นักเรียนสามารถใช้การตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในทุกสถานการณ์

ครั้งที่ 12

ปัจฉิมเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับการฝึกอบรมการป้องกันการเสพติด

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด
2. ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเล่าประสบการณ์ที่ได้จากการฝึก และให้นักเรียนแสดงความรู้สึกตั้งแต่เริ่มเข้ากลุ่มจนถึงเสร็จสิ้นการเข้ากลุ่ม
3. ผู้วิจัยกล่าวปิดการฝึกอบรมการป้องกันการเสพติด ให้กับนักเรียนที่มีการป้องกันการเสพติดไม่เหมาะสม
4. ภายหลังการฝึกครั้งที่ 12 แล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกการปัจฉิมเทศกับนักเรียนที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการฝึกให้ครบทุกขั้นตอนที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกจากผู้วิจัย

การประเมินผล

สังเกตจากการสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

รายละเอียดโปรแกรม

การฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด ให้แก่เพื่อนกลุ่มเสี่ยง โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก

ครั้งที่ 1 เรื่อง ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง
2. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมการพัฒนา

ความสามารถในการป้องกันการเสพติด

อุปกรณ์

1. ดินสอ
2. กระดาษ A4

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. การสร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง ดังนี้
 - 1.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแนะนำตนเองพร้อมทั้งให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแนะนำตัวเองด้วย
 - 1.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยใช้กิจกรรม"แนะนำตัวเองจากภาพ" เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง ดังนี้
 - 1.2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสี่ยงนั่งเรียงเป็นวงกลมสลับกันต่อจากนั้นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกกระดาษและดินสอให้สมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยงทุกคน
 - 1.2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนชี้แจงวิธีการทำกิจกรรมให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงทราบคือให้ สมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยงทุกคนจินตนาการว่าสัญลักษณ์หรือรูปภาพอะไรที่จะเป็นตัวแทนเขาแล้วให้วาดลงในกระดาษ ซึ่งสัญลักษณ์อาจจะป็นรูปอะไรก็ได้ ที่เขาชอบ-ไม่ชอบ ซึ่งอาจจะป็นรูปสัตว์ สิ่งของ ฯลฯ
 - 1.2.3 เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละคนแนะนำตนเอง โดยบอกชื่อ-สกุล อธิบายภาพที่วาด และชี้แจงเหตุผลถึงการวาดสัญลักษณ์หรือรูปนั้นให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มทราบ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้อื่นซักถาม ให้ข้อคิดเห็นหรือผู้วิจัยเป็นผู้ซักถามประเด็นที่น่าสนใจที่ยังไม่ได้อธิบาย
 - 1.2.4 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกระตุ้นให้สมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละคนบอกถึงความรู้สึกของตนเองและข้อคิดเห็นที่ได้จากการแนะนำตนเองและรู้จักผู้อื่น
 - 1.2.5 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสี่ยงสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมกลุ่ม

2. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟังและซักถามข้อสงสัยต่างๆ
2. สังเกตจากการสรุปผลที่ได้จากกิจกรรม
3. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 2 เรื่อง “รู้ไว้ ใช้ป้องกัน”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงรู้จักโทษ อันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

อุปกรณ์

1. ภาพข่าวคนเมายาบ้า
2. ใบความรู้เกี่ยวกับยาบ้า
3. ใบงานเกี่ยวกับโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1.ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำภาพเหตุการณ์คนเมายาบ้าตามหน้าหนังสือพิมพ์มาซักถามให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็น

2.ขั้นดำเนินการ

2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยง หาข่าวและร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับภาพข่าวที่หามาได้

2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันวิเคราะห์โทษ อันตราย และ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

3.ขั้นสรุป กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยง สรุปเกี่ยวกับโทษ อันตรายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

การประเมินผล

สังเกตความสนใจในขณะอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับ ยาบ้า

ข้อหา	บทลงโทษ
1. ผลิต / นำเข้า / ส่งออก (มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป)	- จำคุกตลอดชีวิต * ประหารชีวิต
2. จำหน่าย (มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ 20 กรัมขึ้นไป ถือว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย)	- จำคุก 5 ปี ถึงตลอดชีวิตและปรับ 50,000 - 500,000 บาท (20 กรัมขึ้นไปแต่ไม่เกิน 100 กรัม) * จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต (100 กรัมขึ้นไป)
3. ครอบครอง (มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป)	- จำคุก 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับ 10,000 - 100,000 บาท
4. เสพ	- จำคุก 6 ปี ถึง 10 ปี และปรับ 5,000 - 100,000 บาท
5. หลอกหลวง / ชูเชิญ / ช่มชู้ใจให้ผู้อื่นเสพ - ถ้ากระทำโดยมีอาวุธ	- จำคุก 2 ปี ถึง 20 ปี และปรับ 20,000 บาท - จำคุก 4 ปี ถึง 30 ปี และปรับ 40,000 - 300,000 บาท
* ถ้ากระทำกับหญิงและผู้ที่ไม่บรรลุนิติภาวะ	* ประหารชีวิต
6. ยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพ	- จำคุก 1 ปี ถึง 5 ปี และปรับ 10,000 - 50,000 บาท

ครั้งที่2

ใบงานที่1

คำแนะนำ ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงโทษ และอันตรายของยาบ้า

ใบงานที่2

คำแนะนำ ให้นักเรียนอภิปรายถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าในปัจจุบันนี้เหมาะสมเพียงใด ควรปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

ครั้งที่3

เรื่อง “รู้ไว้ ใช้ป้องกัน”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงรู้จักเกี่ยวกับวิธีการแพร่ระบาด สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการป้องกันการเสพยาบ้า

อุปกรณ์

ใบงานเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ทบทวนความรู้ที่ได้จากครั้งที่ 2
2. ขั้นดำเนินการ
 - 2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแบ่งเป็น 2กลุ่มๆละ 4 คน ร่วมกันอภิปรายใบงาน ที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า
 - 2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงาน
3. ขั้นสรุป กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยง สรุปเกี่ยวกับวิธีการแพร่ระบาด สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการป้องกันการเสพยาบ้า

การประเมินผล

สังเกตความสนใจในขณะอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

ใบงาน 1

เรื่อง “รู้ไว้ ใช้ป้องกัน”

คำแนะนำ นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 5 คน ร่วมอภิปรายเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามหัวข้อที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมอบหมาย (เวลา 10 นาที) แล้วส่งตัวแทนกลุ่มรายงาน (เวลา 5 นาที)

1. วิธีการแพร่ระบาดของยาบ้า
2. สาเหตุของการแพร่ระบาดของยาบ้า
3. การแพร่ระบาดของยาบ้า ส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและโรงเรียนได้อย่างไร

ใบงาน 2

เรื่อง “รู้ไว้ใช้ป้องกัน”

คำแนะนำ นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 5 คน ร่วมอภิปรายเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามหัวข้อที่มอบหมาย กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน แล้วส่งตัวแทนกลุ่มรายงาน

ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของยาบ้า นักเรียนแต่ละคนจะมีวิธีการป้องกันตนเอง ป้องกันครอบครัว จากยาบ้าได้อย่างไร

ครั้งที่ 4

การรู้จักคุณค่าของตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงได้ฝึกการเปิดเผยตนเองและกล้าแสดงออก
2. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและการเปิดเผยตนเอง
3. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

อุปกรณ์

1. กระดาษรูปหัวใจ
2. ปากกา
3. ใบงานการรู้จักตนเอง

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนพูดคุยซักถามถึงการสำรวจตนเอง ว่ามีประโยชน์อย่างไร และสิ่งที่ควรสำรวจตนเองควรมีอะไรบ้าง
2. วิธีดำเนินการ
 - 1.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละคนสำรวจตนเอง ถึงข้อดี-ข้อเสีย ข้อบกพร่องของตนเองและให้เขียนลงในกระดาษ
 - 1.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละคนอภิปรายถึงข้อดี-ข้อเสีย ข้อบกพร่องของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร และจะนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมอย่างไร
 - 2.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยงคนอื่นพูดถึงข้อดี-ข้อเสียและข้อบกพร่องของเพื่อนคนที่อภิปรายจบ
 - 2.4 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถามความรู้สึกสมาชิกเมื่อมีคนอื่นพูดถึงสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในตนเอง
 - 2.5 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถามถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้
 - 2.6 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงวิเคราะห์ตามใบงานที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกให้และให้ส่งตัวแทนอภิปรายหน้าห้อง
3. ขั้นสรุป กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมการสำรวจตนเอง การได้รู้ข้อดี-ข้อเสีย ข้อบกพร่องผู้วิจัยให้สมาชิกเพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละคนสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำข้อเสียและข้อบกพร่องของตนเองไปปรับปรุงต่อไป

การประเมินผล

1. จากการแนะนำตัวของเพื่อนกลุ่มเสี่ยง
2. จากการซักถามความรู้สึกและข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

ครั้งที่4 ใบงาน

1. เพื่อนกลุ่มเสี่ยงรู้สึกอย่างไรต่อการทำกิจกรรมนี้
2. นักเรียนได้เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับตนเอง จากการทำกิจกรรมนี้บ้าง
3. อะไรที่นักเรียนค้นพบเกี่ยวกับตนเอง และเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี จากการทำกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 5

เรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”

วัตถุประสงค์

เพื่อนกลุ่มเสี่ยงสามารถปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนให้เสี่ยงต่อการเสพและขายยาบ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิเสธ

อุปกรณ์

สถานการณ์จำลองเรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”
ใบความรู้เรื่อง “หลักการปฏิเสธ”
ใบงานเกี่ยวกับการปฏิเสธ

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถามเพื่อนกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เคยปฏิเสธเพื่อนบ้างหรือไม่ และ สถานการณ์ใดบ้าง

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ที่ควรปฏิเสธเพื่อนตามใบงานที่ 1

2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรวบรวมข้อสรุปและอภิปรายเพิ่มเติม

2.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนขออาสาสมัคร 2 คน แสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์จำลองเรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”

2.4 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแบ่งกลุ่มๆละ 5 คน ช่วยกันอภิปรายถึงสถานการณ์จำลองที่ได้ชมการแสดงบทบาทสมมติ ตามใบงาน ที่ 2

2.5 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการปฏิเสธในสถานการณ์จำลอง

3. ขั้นสรุป กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเกี่ยวกับหลักการปฏิเสธให้กับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง

การประเมินผล

- 1.สังเกตความสนใจและการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น
- 2.สังเกตความตั้งใจและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ครั้งที่ 5
ใบงาน 1
เรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”

คำแนะนำ ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามประเด็นต่อไปนี้จนได้ข้อสรุป แล้วเตรียมตัวแทน 1 คน ให้นำเสนอหน้าชั้น

สถานการณ์ใดบ้างที่ควรหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธเพื่อน เพราะเหตุใด

ใบงาน 2
เรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ”

คำแนะนำ นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ บทบาทสมมุติจากสถานการณ์จำลองที่นักเรียนได้ชม ไปแล้วว่าการปฏิเสธที่เห็นเป็นการปฏิเสธ ที่ดีหรือไม่ อย่างไรและเป็นการปฏิเสธที่ประสบผลสำเร็จหรือไม่ เมื่อได้ข้อสรุปแล้วเตรียมตัวแทน นำเสนอหน้าชั้น

เรื่อง “ปฏิเสธไม่เสียสัมพันธ์”

สถานการณ์

โอกับเอ็ม เป็นเพื่อนสนิทกัน บ้านอยู่ใกล้ๆ กัน ไปโรงเรียนด้วยกันเสมอ ต่อมาโอได้หลงไปลองใช้ยาบ้า แล้วติดมากจนไม่มีเงินซื้อยาบ้า จึงต้องหาเงินด้วยการขายยาบ้า แล้วได้คำตอบแทนด้วยการได้ใช้ยาบ้าฟรี มาก น้อย ตามจำนวนที่ขายได้ โอ จึงต้องพยายามชวนเอ็มให้ใช้ยาบ้าด้วย

หน้าห้องหน้าขายของโรงเรียน

โอ : เอ้ย! เอ็ม เป็นไงบ้างวะ
 เอ็ม : ถามถึงอะไรละ
 โอ : ก็ผลการเรียนช่วงนี้นะสิ
 เอ็ม : นายมาสนใจอะไรกับผลการเรียนของเรา
 โอ : นายก็บอกมาก่อนสิว่าเป็นอย่างไร?
 เอ็ม : ก็แพ้เจ้าดวงเฉลิมอยู่นิดหน่อย
 โอ : เรามีวิธีช่วยให้นายชนะเจ้าดวงเฉลิมได้ สนใจไหม?
 เอ็ม : ทำอย่างไรละ
 โอ : เรามียาที่ทำให้นายอ่านหนังสือได้นาย ตื่นตัวจะได้เรียนได้ดีขึ้น
 เอ็ม : ยาบ้าหรือเปล่า
 โอ : เขาเรียกยาขยัน นี่ไง ดินะ เอาไปลองไหม? ดีจริงๆ นะ เราเคยลองแล้ว ได้ผลดีนะ
 เอ็ม : ไม่เอาหรอก เราไม่ชอบยาพวกนี้
 โอ : เอ้ย! ไม่ต้องกลัวหรอกใช้แค่ช่วงใกล้ๆ สอบเท่านั้น ไม่ติดแน่
 เอ็ม : เอ้า! เราให้นายลองก่อน 1 ขา พรุ่งนี้ค่อยมาดูกันว่าได้ผลไหม?
 โอ : ไม่เอาดีกว่า ขอบใจนายมากนะ
 เอ็ม : อะไรวะ กลัวไปได้ เราอยากช่วยนายให้เรียนชนะดวงเฉลิมนะ
 โอ : จิงแนะนำให้
 เอ็ม : ขอบใจนายจริงๆ วะ แต่เราไม่ชอบ มันไม่ดีกับร่างกาย
 โอ : นายคงเข้าใจเรานะ ถ้านายชวนเราไปแข่งบอลละก็ตกลงทันทีเลย
 เอ็ม : เออ! จั๊นนายพาเราไปซื้อของหน่อยนะ เราไม่ได้เอารถมา
 โอ : เราต้องเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ไปกับนายไม่ได้หรอก
 เอ็ม : ไปไม่นานหรอกน่า ช่วยหน่อยนะ
 โอ : ไม่ได้จริงๆ วิชาที่สำคัญ เราไม่อยากขาดเรียน
 เอ็ม : อะไรกัน! ไม่รักเพื่อนเลยกันนี่หว่า
 โอ : นายคงเข้าใจเรานะ ไม่โกรธเรานะ ถึงเราจะไม่ชอบเหมือนนาย
 เอ็ม : เราก็คงเป็นเพื่อนกันได้ใช่ไหม
 โอ : เออๆ! เข้าใจก็ได้ ไม่โกรธก็ได้

ครั้งที่6

เรื่อง”การสร้างทักษะการปฏิเสธ”

วัตถุประสงค์

- 1.เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงสามารถปฏิบัติตามหลักการ และขั้นตอนในสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม
- 2.เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงมีทักษะการปฏิเสธ

อุปกรณ์

สถานการณ์จำลอง “ชวนเพื่อนทำผิด”
 ใบงานฝึกทักษะการปฏิเสธ
 ใบความรู้ “หลักการและขั้นตอนปฏิเสธ”
 ใบประเมินฝึกทักษะ

เวลาที่ใช้

100 นาที

วิธีดำเนินการ

- 1.กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทบทวนหลักการปฏิเสธครั้งที่5
- 2.นำเข้าสูบทเรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง “ชวนเพื่อนทำผิด”
- 3.ให้เพื่อนกลุ่มเสียงช่วยกันคิดคำพูดปฏิเสธแทนเซย
- 4.ให้เพื่อนกลุ่มเสียงเขียนลงกระดาษและออกมาแสดง พร้อมทั้งอภิปราย
- 5.ให้เพื่อนกลุ่มเสียงฝึกวิเคราะห์ถึงผลที่ได้รับทีละประโยค จนครบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกใบความรู้ “หลักการและขั้นตอนการปฏิเสธ” ให้เพื่อน กลุ่มเสียง
- 6.ให้เพื่อนกลุ่มเสียง ฝึกปฏิบัติทักษะการปฏิเสธ ตามสถานการณ์ตามใบงาน และเขียนรายงานในใบประเมินการฝึกทักษะ เมื่อมีบทบาทเป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่ม

การประเมินผล

- 1.สังเกตความสนใจ การแสดง ความคิดเห็น
- 2.สังเกตความตั้งใจฝึกปฏิบัติ
- 3.ใบประเมินการฝึกทักษะ

ใบงาน
“การฝึกทักษะการปฏิเสธ”

คำชี้แจง ให้เพื่อนกลุ่มเสียง แล้วช่วยกันคิดคำพูดปฏิเสธแทน เขย
และเขียนคำปฏิเสธลงในกระดาษด้านล่างนี้

สถานการณ์จำลอง “เพื่อนชวนดูภาพยนตร์หนึ่งวันก่อนสอบปลายภาค”

ชาญ : เอ้อ! เราเบียดูหนังสือจังเลย คินนี่พวกเราไปดูหนังกันมัย

ชิต : ดีเหมือนกันวะ เรากำลังสุดเซ็งอยู่พอดีงั้นคินนี่เจอกันทุ่มหนึ่งหน้าโรงหนัง

ชม : เขย นายจะไปกับพวกเราเรีเปล่า

เขย : (แสดงสีหน้าอึดอัด)

ไม่อยากไป.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ใบงาน ที่ 2
“ การฝึกทักษะการปฏิเสธ ”

สถานการณ์ที่ 1 โจ้ถูกโอ๋ชวนให้โดดเรียนวิชาภาษาอังกฤษไปเสพยาบ้าที่ข้างบ้านพักครู

สถานการณ์ที่ 2 อ้วนกำลังมีเรื่องไม่สบายใจอย่างมาก แอ๊ดมาชวนให้เสพยาบ้าเพื่อผ่อนคลายความเครียด

สถานการณ์ที่ 3 วันนี้ว่างไม่มีอะไรทำสนุกๆ โหน่งมาชวนเอ๋มไปลองเสพยาบ้ากันดีกว่า

สถานการณ์ที่ 4 ปานชวนเอ๋ให้เสพยาบ้าเพื่อที่จะได้อ่านหนังสือเตรียมสอบทั้งคืน

คำชี้แจง (1) ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนผลัดกันแสดงในสถานการณ์ต่างๆ ทั้ง 4 สถานการณ์จะต้องแสดงบทดังต่อไปนี้ให้ครบ บทบาทเป็นผู้ชวน ผู้ถูกชวน และผู้สังเกตการณ์ คนที่ทำหน้าที่สังเกตการณ์ จะต้องเขียนประเมินการฝึกทักษะในประเด็นทักษะที่ผู้วิจัยแจกให้ ดังนั้นในแต่ละครั้งจะทำการฝึก 4 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 ใช้สถานการณ์ที่ 1

A เป็นผู้ชวน

B เป็นผู้ปฏิเสธ

C และ D สังเกตการณ์
และประเมินผล

รอบที่ 2 ใช้สถานการณ์ที่ 2

B เป็นผู้ชวน

C เป็นผู้ปฏิเสธ

D และ A สังเกตการณ์
และประเมินผล

รอบที่ 3 ใช้สถานการณ์ที่ 3

C เป็นผู้ชวน

D เป็นผู้ปฏิเสธ

A และ B สังเกตการณ์
และประเมินผล

รอบที่ 4 ใช้สถานการณ์ที่ 4

D เป็นผู้ชวน

A เป็นผู้ปฏิเสธ

B และ C สังเกตการณ์
และประเมินผล

ครั้งที่ 7

เรื่อง “การจัดการกับความเครียด”

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงมีทักษะในการจัดการกับความเครียดและสามารถใช้ทักษะในการจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

อุปกรณ์

1. ใบความรู้ “หลักการและเทคนิคการจัดการกับความเครียด”
2. ใบงานเกี่ยวกับการผ่อนคลายความเครียด

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีการดำเนินการ

1. ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถามเพื่อนกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับ “สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน ”
2. ขั้นดำเนินการ
 - 2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสาธิตการจัดการกับความเครียดให้กับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงฝึกปฏิบัติผ่อนคลายความเครียด
 - 2.3 ให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คนร่วมกันอภิปรายแสดงความรู้สึก ผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง และวิธีที่ใช้ในการจัดการกับความเครียดที่ตนเองใช้บ่อยที่สุด ตามใบงาน
 - 2.4 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงออกมารายงาน
3. ขั้นสรุป กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันสรุปเกี่ยวกับวิธีการผ่อนคลายความเครียด

การประเมินผล

สังเกตการปฏิบัติตามขั้นตอนในใบงาน จากการรายงาน จากการฝึกปฏิบัติ

ใบความรู้ครั้งที่ 7

กลยุทธ์ในการจัดการกับความเครียด

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2539 : 13) ได้แนะนำกลยุทธ์ในการจัดการกับความเครียดไว้หลายวิธี ได้แก่ การเสริมสร้างสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง การเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ที่ทำให้เครียด เช่น ปรับปรุงบ้านหรือที่ทำงานให้น่าอยู่ เปลี่ยนบรรยากาศชั่วคราว การเปลี่ยนแปลงที่จิตใจ เช่น หัดมองโลกในหลายแง่มุม ตัวอย่างเช่น มองงานหนักงานยากกว่าเป็นการท้าทายความสามารถ เป็นการเพิ่มประสบการณ์ในตัวเรา มองรถติดว่าทำให้มีเวลาสำหรับฟังข่าว ฟังเพลงมากขึ้น และถ้าเป็นผู้โดยสารก็จะมีเวลารับหลับได้นานขึ้น มีอารมณ์ขัน โดยถ้ารู้ตัวว่าเป็นคนขี้มียากควรอยู่ใกล้คนที่มียากอารมณ์ขันเข้าไว้ จะได้พลอยหัวเราะไปกับเขาด้วยและเมื่อมีเวลาวาน่าจะหาหนังสือการ์ตูนมาอ่าน หรือดูหนังตลกบ้าง เพื่อให้มีอารมณ์ขัน ให้อภัย เมื่อมีใครสักคนทำให้เราโกรธ อย่าเพิ่งด่วนตอบโต้ออกไปแต่ให้พิจารณาดูหลายๆ แง่มุมก่อนว่าอีกฝ่ายตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ไม่ท้องถอยสร้างกำลังใจให้ตัวเอง โดยคิดว่าจะต้องสู้เพื่อตัวเราและคนที่เรารัก และการผ่อนคลาย ความเครียดเมื่อเครียดกลุ้มเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกายจะหดเกร็ง และจิตใจจะสับสนวุ่นวาย ดังนั้น เทคนิคการผ่อนคลายความเครียดส่วนใหญ่จะผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และทำจิตใจให้สงบเป็นหลัก เช่น การฝึกเกร็งและคลายกล้ามเนื้อ การฝึกการหายใจ การทำสมาธิเบื้องต้น การใช้เทคนิคความเงียบ การทำงานศิลปะ การใช้เสียงเพลง และการใช้เทปเสียงคลายเครียด เป็นต้น

สำหรับวิธีการฝึก จะขอเสนอเฉพาะบางวิธี ซึ่งได้นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือวิธีการฝึกเกร็งและคลายกล้ามเนื้อ วิธีการฝึกการหายใจ และการใช้เสียงเพลง ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดต่อไปนี้

1. การฝึกเกร็งและคลายกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อที่ควรฝึกมี 10 กลุ่มด้วยกัน คือ

1.1) กลุ่มแขนขวา	1.2) กลุ่มแขนซ้าย
1.3) กลุ่มหน้าผาก	1.4) กลุ่มตาแก้มและจมูก
1.5) กลุ่มขากรรไกร ริมฝีปากและลิ้น	1.6) กลุ่มคอ
1.7) กลุ่มอก หลัง และไหล่	1.8) กลุ่มหน้าท้องและก้น
1.9) กลุ่มขาขวา	1.10) กลุ่มขาซ้าย

วิธีการฝึกมีดังนี้

- นั่งในท่าที่สบาย
- เกร็งกล้ามเนื้อไปที่ละกลุ่มค้างไว้สัก 10 วินาที แล้วคลายออก จากนั้นก็เกร็งใหม่

สลับกันไปประมาณ 10 ครั้ง ค่อย ๆ ทำไปจนครบทั้ง 10 กลุ่ม เช่น เริ่มจากการกำมือ และเกร็งแขนทั้งซ้ายขวาปล่อย เป็นต้น

2. การฝึกการหายใจ ฝึกการหายใจโดยใช้กล้ามเนื้อกระบังลมบริเวณหน้าท้องแทน

การหายใจโดยใช้กล้ามเนื้อหน้าอก เมื่อหายใจเข้าหน้าท้องแล้วค่อยสังเกตเวลาหายใจออกหน้าท้องจะยุบลง ซึ่งจะได้โดยเอามือวางไว้ที่หน้าท้องเวลาจะพองออก และเมื่อหายใจออกหน้าท้องจะยุบลง ซึ่งจะได้โดยเอามือวางไว้ที่หน้าท้องแล้วค่อยสังเกตเวลาหายใจเข้าและหายใจ ออกหายใจเข้าลึกๆ และช้า ๆ การหายใจแบบนี้จะช่วยให้ร่างกายได้รับออกซิเจนมากขึ้น ทำให้สมองแจ่มใส ร่างกายกระปี้กระเปร่า

3. การใช้เสียงเพลง เสียงเพลงมีอิทธิพลต่ออารมณ์ของคนเราสามารถทำให้เรารู้สึก
สนุกสนานได้ หรือทำให้รู้สึกเศร้าก็ได้ หากเพลงใดสามารถทำให้คุณรู้สึกสบายใจ ทำให้รู้สึกร่าเริงแจ่มใส
ได้ก็ขอให้คุณเลือกฟังเพลงนั้นเวลาที่รู้สึกเครียด

ใบงาน

ให้นักเรียนอภิปรายถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน ตามประเด็นต่อไป

1. สถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด มีอะไรบ้าง
2. ได้ผ่อนคลายความเครียดอย่างไร
3. ศึกษาใบความรู้แล้วให้แต่ละกลุ่มกำหนดวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อลดความเครียดนั้นๆ หลังจากนั้นให้นำผลการอภิปรายรายงาน

ครั้งที่ 8

การสร้างทักษะการตัดสินใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงฝึกการตัดสินใจรายบุคคล และการตัดสินใจเป็นกลุ่ม
2. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างการตัดสินใจรายบุคคล และการตัดสินใจของกลุ่ม
3. เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสียงเกิดทักษะในการแสดงความคิดเห็น และการรับฟังผู้อื่น

อุปกรณ์

- 1.สถานการณ์จำลอง “คิดได้ ตัดสินใจเป็น”
- 2.ใบงานการฝึกทักษะการตัดสินใจ
- 3.ใบสรุปผลงานกลุ่ม

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกสถานการณ์จำลอง และใบงาน ให้เพื่อนกลุ่มเสียงทุกคน
2. ให้เพื่อนกลุ่มเสียงแต่ละคนตัดสินใจที่ต้องการด้วยตนเอง โดยไม่มีการ

ปรึกษากันตามใบงาน

3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่ม 4 คน เลือกประธาน เลขานุการ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน แจกใบสรุปผลงานกลุ่มๆ ละ 1 แผ่น แล้วเริ่มอภิปรายกลุ่มเพื่อตัดสินใจ และเหตุผลของกลุ่มในการตัดสินใจ

4. ให้เพื่อนกลุ่มเสียงเปรียบเทียบการเลือกของกลุ่มกับของส่วนตัวว่าแตกต่างกัน

อย่างไร

5. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสียง ทั้ง 2 กลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอ ผลการตัดสินใจเลือกของกลุ่ม และเหตุผลในการเลือกของกลุ่ม พร้อมกับส่งใบสรุปผลงานกลุ่ม
6. ผู้วิจัยสรุปและอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจ

การประเมินผล

1. จากรายงานการนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่ม
2. จากใบสรุปผลงานกลุ่ม
3. สังเกตความสนใจ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปรายในกลุ่ม

“คิดได้ ตัดสินใจเป็น”

กำพลเรียนอยู่ชั้น ม. 2 พ่อแม่มีฐานะดี ให้เงินใช้สัปดาห์ละ 200 บาท เขามีรูปร่างเล็ก ผอมบาง จึงถูกรุ่นพี่กลุ่มนักเลงซุ้กรรโชกขอแบ่งเงินใช้เสมอ ครั้งละ 5-10 บาท กำพลคิดว่าไม่มากจึงแบ่งให้ไปทุกครั้ง เพราะเขาตัวเล็ก สู้ไม่ไหว

กำพลเห็นรุ่นพี่กลุ่มนี้เล่นการพนันและสูบบุหรี่อย่างเปิดเผยในห้องน้ำชาย แต่เขาถูกขู่ห้ามมองหน้า และห้ามมองป้ายชื่อบนอกเสื้อนักเลงนี้ มิฉะนั้นจะโดนชก พวกรุ่นพี่กลุ่มนี้เสพและจำหน่ายยาบ้ากันด้วย พวกเขาพยายามชักชวนเพื่อนกลุ่มใหม่ๆ ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนชอบหลบครมมาอยู่ตามห้องน้ำให้ลองเสพยาบ้าฟรีๆ ก่อนจนติดยาจึงขายยาบ้าให้

รุ่นพี่นักเลงกลุ่มนี้ พยายามจะชักชวนให้กำพลเสพ และซื้อยาบ้าให้ได้เพราะเห็นว่ากำพลมีเงินมาก นักเรียนคิดว่ากำพลควรจะทำอย่างไร

ใบงาน

1. ปัญหาคือ.....
2. กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา มี 2 ทางเลือก คือ
 - 1).....
 - 2).....
3. วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือก คือ

ทางเลือก	ข้อดี	ข้อเสีย
1).....		
2).....		
4. กำพลควรตัดสินใจเลือกทาง.....
5. การแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่ตัดสินใจ คือ.....

ใบงาน

- ขั้นที่ 1** ให้นักเรียนแต่ละคนตัดสินใจที่ต้องการด้วยตนเอง โดยไม่มีการปรึกษากัน
(ใช้เวลา 5 นาที)
- ขั้นที่ 2** เลือกประธาน เลขา และอภิปรายรายกลุ่มเพื่อเลือกการตัดสินใจ โดยการใช้มติและเหตุผล
ของกลุ่ม เลขาสรุปลผลการตัดสินใจของ กลุ่มในใบสรุปลผลงานกลุ่ม
- ขั้นที่ 3** ให้นักเรียนเปรียบเทียบผลการตัดสินใจของตนเองและของกลุ่มแตกต่างกันอย่างไร
(ใช้เวลา 5 นาที)
- ขั้นที่ 4** กลุ่มนำเสนอผลการตัดสินใจของกลุ่ม และเหตุผลในการตัดสินใจของกลุ่ม

ครั้งที่ 9

เรื่อง “ทักษะการตัดสินใจ”

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงรู้จักการแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้เหมาะสม

เวลาที่ใช้ 100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนซักถามเพื่อนกลุ่มเสี่ยงถึงเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่ต้องตัดสินใจ
2. ขั้นดำเนินการ
 - 2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงอาสาแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดให้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ
 - 2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน แจกใบงานให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ดังกล่าวตามใบงาน
 - 2.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้
3. ขั้นสรุป กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและเพื่อนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ

การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอภิปรายในกลุ่ม

ใบชี้แจง	
เรื่อง “ทักษะการตัดสินใจ”	
ให้นักเรียน ร่วมกันวิเคราะห์การตัดสินใจ จากกรณีศึกษาใน 3 ประเด็นต่อไปนี้ (โดยใช้เวลา 5 นาที)	
ผลดี	ผลเสีย
ถ้าไป.....	
ถ้าไม่ไป.....	
ชั้นตัดสินใจ ตัดสินใจที่จะ..... ชั้นหาทางแก้ไขผลเสียที่เกิดขึ้น.....	

ใบงาน
เรื่อง “ทักษะการตัดสินใจ”
สถานการณ์ 1. เทียงวันหนึ่ง ก้องถูกเพื่อนๆ ชวนให้หนีเรียนเพื่อไปลองเสพยาบ้า เพื่อนบอกว่าจะจ่ายเงินค่ายาบ้าให้เอง ก้องลังเลใจและตัดสินใจไม่ได้ว่าจะไปหรือไม่ไปดี ถ้านักเรียนเป็นก้องนักเรียนจะอย่างไร 2. เพื่อนของนนท์บอกนนท์ว่า มียาชนิดใหม่ที่กินแล้วทำให้ขยันเรียนเขาซื้อมาเพื่อนนนท์ 1 เม็ด ถ้านน့်ต้องการจะแบ่งขายให้ นน့်พอจะมีความรู้เรื่องยาบ้าอยู่บ้าง แต่ไม่แน่ใจว่ายาที่ เพื่อนบอกเป็นยาบ้าหรือไม่ นน့်ลังเลใจคิดว่าจะลองดีหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นนนท์จะตัดสินใจอย่างไร 3. ชายชวนนิตให้ไปเที่ยวที่บ้านเขาตอนเย็นหลังเลิกเรียน ชายบอกว่า วันนี้เพื่อนๆ มาจัดงานเลี้ยงที่บ้าน นิตรู้มาก่อนว่าชายคบเพื่อนที่เสพยาบ้า นิตไม่แน่ใจว่าจะไปดีหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นนิตจะตัดสินใจอย่างไร

ใบความรู้ เรื่อง “ความสำคัญ และขั้นตอนการตัดสินใจ”

การตัดสินใจ (Decision making) หมายถึง สิ่งที่น่าไปสู่การตัดสินใจ เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิต ซึ่งถ้าบุคคลมีการตัดสินใจภายใต้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพในการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ โดยการประเมินทางเลือก และผลที่ได้จากการตัดสินใจเลือกทางที่ถูกต้องและเหมาะสม มีผลต่อสุขภาพอนามัยของบุคคลนั้นๆ

ขั้นตอนการตัดสินใจ :

1. ระบุปัญหาสำหรับการตัดสินใจ เช่น ยาบ้า เป็นต้น
2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และเอื้อต่อการตัดสินใจ เช่น ยาบ้ามีผลกระทบต่อผู้เสพโดยตรงและทำให้ผู้ครอบครองเดือดร้อน เป็นต้น
3. ทางเลือกจากสถานการณ์ที่มีอยู่ เช่น ตัดสินใจเสพ หรือตัดสินใจไม่เสพ เป็นต้น
4. ข้อดี และข้อเสียของแต่ละทางเลือก เช่น ตัดสินใจเสพ จะมีข้อดี และข้อเสียอะไรบ้างและถ้าตัดสินใจไม่เสพ จะมีข้อดี และข้อเสียอะไรบ้าง ซึ่งถ้าย้อนกลับไปดูข้อที่ 2 จะทำให้ทราบว่า การเสพยาบ้าไม่ทำให้เกิดผลดีทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น เป็นต้น
5. การแก้ไขข้อเสียของแต่ละทางเลือก เช่น ตัดสินใจเสพ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เสพจะมีแต่ผลเสียเท่านั้น การแก้ไขจะต้องให้บุคคลทราบว่าอันตรายที่เกิดจากการเสพยาบ้ามีมาก อาจถูกจับ เสียชีวิต ก่อนวัยอันสมควร ทำให้บุคคลเปลี่ยนความตั้งใจ เลือกตัดสินใจไม่สูบ เป็นต้น
6. ทางเลือกที่ถูกต้อง และเหมาะสมที่สุดที่น่าไปสู่การตัดสินใจเลือก เช่น การตัดสินใจ ไม่เสพ เพื่อสุขภาพของตนเอง เป็นต้น

ฉะนั้น การตัดสินใจ (Decision making) จึงมีความสำคัญ และจำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องพฤติกรรมสุขภาพ ถ้านักเรียนมีทักษะการตัดสินใจโดยผ่านกระบวนการคิดตามขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น จะทำให้นักเรียนสามารถใช้การตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในทุกสถานการณ์

ครั้งที่10 เรื่อง ปัจฉิมเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด

เวลาที่ใช้

100 นาที

วิธีดำเนินการ

1. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติด
2. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงเล่าประสบการณ์ที่ได้จากการฝึก และให้เพื่อนกลุ่มเสี่ยงแสดงความรู้สึกตั้งแต่เริ่มเข้ากลุ่มจนถึงเสร็จสิ้นการเข้ากลุ่ม
3. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกล่าวปิดการฝึกอบรมการพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติดให้กับเพื่อนกลุ่มเสี่ยง

การประเมินผล

สังเกตจากการสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

ภาคผนวก ค.

- การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและแสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้า

ด้านที่ 1 การรู้จักโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	14.28	6	5.35
2	12.81	7	8.07
3	4.76	8	5.05
4	34.00	9	16.23
5	7.58	10	8.61

ด้านที่ 2 การรู้จักคุณค่าของตนเอง

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	38.24	7	38.61
2	32.50	8	28.15
3	39.46	9	69.97
4	33.91	10	30.80
5	80.93	11	22.55
6	52.32	12	28.08

ด้านที่ 3 การปฏิเสธและตอรอง

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	8.07	7	9.22
2	8.61	8	8.61
3	9.91	9	9.91
4	16.23	10	10.71
5	8.07	11	9.91
6	6.35	12	11.66

ด้านที่ 4 การผ่อนคลายความเครียด

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	7.14	4	4.48
2	9.91	5	3.92
3	5.05	6	10.71

ด้านที่ 5 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	2.91	4	3.43
2	2.09	5	2.65
3	8.61	6	4.48

ภาคผนวก ง.

- คะแนนความสามารถในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากผู้วิจัย
- คะแนนความสามารถในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ตาราง 10 แสดงคะแนนความสามารถในการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพติด จากผู้วิจัย

ด้านที่1 ความรู้เรื่องโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

คนที่	ก่อน	หลัง
1	7	10
2	9	10
3	6	9
4	7	8

ด้านที่2 การรู้จักคุณค่าของตนเอง

คนที่	ก่อน	หลัง
1	58	60
2	52	58
3	53	57
4	60	60

ด้านที่3 การปฏิเสธและการต่อรอง

คนที่	ก่อน	หลัง
1	9	10
2	10	10
3	8	12
4	7	10

ด้านที่4 การผ่อนคลายความเครียด

คนที่	ก่อน	หลัง
1	4	4
2	3	4
3	3	3
4	2	3

ด้านที่5 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

คนที่	ก่อน	หลัง
1	3	4
2	3	4
3	3	4
4	4	4

ตาราง 11 แสดงคะแนนความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อนและหลังได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้า จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ด้านที่1 ความรู้เรื่องโทษ อันตราย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

คนที่	ก่อน	หลัง
1	4	10
2	5	9
3	3	6
4	6	7
5	4	8
6	5	9
7	6	7
8	7	8
9	8	8
10	2	6

ด้านที่2 การรู้จักคุณค่าของตนเอง

คนที่	ก่อน	หลัง
1	49	55
2	46	52
3	45	50
4	40	51
5	42	54
6	38	45
7	42	46
8	45	53
9	42	55
10	40	51

ด้านที่3 การปฏิเสธและการต่อรอง

คนที่	ก่อน	หลัง
1	4	9
2	4	10
3	6	7
4	7	8
5	4	7

ด้านที่3 (ต่อ)

คนที่	ก่อน	หลัง
6	5	9
7	2	6
8	3	9
9	6	8
10	5	6

ด้านที่4 การผ่อนคลายความเครียด

คนที่	ก่อน	หลัง
1	2	4
2	3	5
3	4	5
4	1	3
5	2	3
6	3	6
7	2	4
8	4	5
9	3	6
10	1	3

ด้านที่5 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

คนที่	ก่อน	หลัง
3	1	4
4	3	6
5	4	4
6	3	5
7	2	4
8	2	4
9	3	4
10	1	4

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ นางสาวธาระวี
เกิดวันที่
สถานที่เกิด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน

ชื่อสกุล ศรีนนท์
7 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2517
เขตพญาไท กรุงเทพฯ
68/6 หมู่ 11 ตำบลตลาดขวัญ
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2535

มัธยมศึกษาตอนปลายจาก
โรงเรียนสตรีนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2539

ปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต
จาก มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2546

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
(สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว)
จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ